

EUROPSKA UNIJA

EUROPSKI PARLAMENT

VIJEĆE

**Bruxelles, 5. lipnja 2019.
(OR. en)**

**2016/0379 (COD)
LEX 1936**

**PE-CONS 9/1/19
REV 1**

**ENER 15
ENV 41
CLIMA 18
COMPET 36
CONSOM 18
FISC 32
CODEC 98**

**UREDBA EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA O UNUTARNJEM TRŽIŠTU
ELEKTRIČNE ENERGIJE**

UREDBA (EU) 2019/...
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 5. lipnja 2019.

o unutarnjem tržištu električne energije

(preinaka)
(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom³,

¹ SL C 288, 31.8.2017., str. 91.

² SL C 342, 12.10.2017., str. 79.

³ Stajalište Europskog parlamenta od 26. ožujka 2019. (još nije objavljeno u Službenom listu) i Odluka Vijeća od 22. svibnja 2019.

budući da:

- (1) Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća¹ značajno je izmijenjena nekoliko puta. S obzirom na daljnje izmjene, tu bi Uredbu radi jasnoće trebalo preinačiti.
- (2) Cilj je energetske unije osigurati krajnjim kupcima, to jest kućanstvima i poduzećima, sigurnu, zaštićenu, održivu, konkurentnu i pristupačnu energiju. Povijesno gledano, elektroenergetskim sustavom dominirali su vertikalno integrirani monopoli s velikim, centraliziranim nuklearnim elektranama ili elektranama na fosilna goriva koji su često bili u državnom vlasništvu. Cilj je unutarnjeg tržišta električne energije, koje se postupno uvodi od 1999. godine, osiguravanje stvarnog izbora za sve potrošače u Uniji, novih poslovnih mogućnosti i više prekogranične trgovine, kako bi se postigla veća učinkovitost, konkurentne cijene i viši standardi usluga te doprinijelo sigurnosti opskrbe i održivosti. Unutarnje tržište električne energije dovelo je do jačanja tržišnog natjecanja, posebno na veleprodajnoj razini, i prekozonske trgovine. Ono ostaje temelj učinkovitog tržišta energije.
- (3) Energetski sustav Unije prolazi kroz najdublju promjenu zadnjih desetljeća, a tržište električne energije u središtu je te promjene. Zajednički cilj dekarbonizacije energetskog sustava donosi sudionicima na tržištu nove mogućnosti i izazove. Istodobno se tehnološkim dostignućima omogućuju novi oblici sudjelovanja kupaca i prekogranične suradnje.

¹ Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003 (SL L 211, 14.8.2009., str. 15.).

- (4) Ovom se Uredbom uspostavljaju pravila radi osiguravanja funkcioniranja unutarnjeg tržišta električne energije i uključuju zahtjevi koji se odnose na razvoj obnovljivih oblika energije i politiku u području zaštite okoliša, posebice specifična pravila u vezi s određenim vrstama postrojenja za proizvodnju obnovljive energije, koja se odnose na uravnoteženje odgovornosti te dispečiranje i redispečiranje, kao i na prag za emisije CO₂ iz novih proizvodnih kapaciteta kada takvi kapaciteti podliježu privremenim mjerama kojima se nastoji osigurati nužna razina adekvatnosti resursa, to jest mehanizmima za razvoj kapaciteta.
- (5) Obnovljivim izvorima energije iz malih postrojenja za proizvodnju energije trebalo bi dati prioritet pri dispečiranju bilo određivanjem posebnog redoslijeda prednosti u dispečiranju bilo pravnim ili regulatornim zahtjevima za tržišne operatore da tu električnu energiju stave na tržište. Prioritetno dispečiranje koje je dodijeljeno u okviru usluga upravljanja sustavom pod istim gospodarskim uvjetima trebalo bi smatrati usklađenim s ovom Uredbom. U svakom slučaju, prioritetno dispečiranje trebalo bi se smatrati sukladnim sa sudjelovanjem na tržištu električne energije postrojenja za proizvodnju energije koja se služe obnovljivim izvorima energije.
- (6) Državne intervencije, koje su često nekoordinirane, dovele su do rastućih poremećaja na veleprodajnom tržištu električne energije, što se negativno odrazilo na ulaganja i prekograničnu trgovinu.

- (7) U prošlosti su kupci električne energije bili pasivni te su često kupovali električnu energiju po reguliranim cijenama bez izravne veze s tržištem. U budućnosti kupcima treba omogućiti puno sudjelovanje na tržištu, ravnopravno s drugim sudionicima na tržištu, te im omogućiti da sami upravljaju svojom potrošnjom energije. Kako bi se integrirao rastući udio energije iz obnovljivih izvora, u budućem elektroenergetskom sustavu trebalo bi iskoristiti sve dostupne izvore fleksibilnosti, posebno rješenja u vezi s potrošnjom i skladištenje energije, te bi trebalo iskoristiti digitalizaciju preko integracije inovativnih tehnologija u elektroenergetski sustav. Kako bi se postigla djelotvorna dekarbonizacija uz najniži trošak, budućim elektroenergetskim sustavom treba poticati i energetske učinkovitost. Dovođenjem unutarnjeg energetskog tržišta uz pomoć stvarne integracije energije iz obnovljivih izvora mogu se potaknuti dugoročna ulaganja i može se doprinijeti ostvarivanju ciljeva energetske unije te Okvira za klimatsku i energetske politiku do 2030, kako su navedeni u Komunikaciji Komisije od 22. siječnja 2014. pod nazivom „Okvir za klimatsku i energetske politiku u razdoblju 2020. – 2030.”, i podržani zaključcima koje je usvojilo Europsko Vijeće na svojem sastanku 23. i 24. listopada 2014.
- (8) Veća integracija tržišta i prijelaz na promjenjiviju proizvodnju električne energije zahtijevaju pojačan napor kako bi se nacionalne energetske politike koordinirale sa susjedima i iskoristile prilike za prekograničnu trgovinu električnom energijom.

- (9) Razvijeni su regulatorni okviri koji omogućuju da se u Uniji trguje električnom energijom. Taj je razvoj poduprlo donošenje nekoliko mrežnih pravila i smjernica za integraciju tržišta električne energije. Ta mrežna pravila i smjernice sadržavaju odredbe o tržišnim pravilima, pogonu sustava i mrežnoj vezi. Kako bi se osigurala potpuna transparentnost i povećala pravna sigurnost, trebalo bi donijeti i glavna načela funkcioniranja tržišta i dodjele kapaciteta u vremenskim okvirima tržišta električne energije uravnoteženja, unutardnevnog tržišta, tržišta dan unaprijed i dugoročnog tržišta na temelju redovnog zakonodavnog postupka i objediniti ih u jedinstveni zakonodavni akt Unije.
- (10) U članku 13. Uredbe Komisije (EU) 2017/2195¹ uspostavlja se proces s pomoću kojeg operatori prijenosnih sustava mogu trećoj strani delegirati sve svoje zadaće ili dio njih. Operatori prijenosnih sustava koji delegiraju svoje zadaće trebali bi ostati odgovorni za osiguravanje usklađenosti s ovom Uredbom. Pored toga, države članice trebale bi moći dodijeliti zadaće i obveze trećoj strani. Takva dodjela trebala bi biti ograničena na zadaće i obveze koje se izvršavaju na nacionalnoj razini, poput obračuna odstupanja. Ograničenja takve dodjele ne bi trebala dovesti do nepotrebnih promjena u postojećim nacionalnim aranžmanima. Međutim, operatori prijenosnih sustava trebali bi ostati odgovorni za zadaće koje su im povjerene u skladu s člankom 40. Direktive (EU) 2019/... Europskog parlamenta i Vijeća²⁺.

¹ Uredba Komisije (EU) 2017/2195 od 23. studenoga 2017. o uspostavljanju smjernica za električnu energiju uravnoteženja (SL L 312, 28.11.2017., str. 6.).

² Direktiva (EU) 2019/... Europskog parlamenta i Vijeća od

⁺ SL: U tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)), a u bilješku unijeti broj, datum, naslov i upućivanje na SL za tu direktivu.

- (11) S obzirom na tržišta uravnoteženja, za učinkovito i nenarušavajuće formiranje cijena u nabavi rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava i energije uravnoteženja potrebno je da se ugovorima o rezerviranom kapacitetu za uravnoteženje sustava ne utvrđuje cijena energije uravnoteženja. Time se ne dovode u pitanje dispečerski sustavi koji se koriste integriranim sustavom planiranja u skladu s Uredbom (EU) 2017/2195.
- (12) U člancima 18., 30. i 32. Uredbe (EU) 2017/2195 utvrđuje se da bi se metodom određivanja cijena kako standardnih tako i specifičnih proizvoda za energiju uravnoteženja trebali stvoriti pozitivni poticaji za sudionike na tržištu da održavaju vlastitu ravnotežu ili trebalo pomoći ponovnoj uspostavi ravnoteže sustava na svojem području definiranja cijene odstupanja čime se smanjuju odstupanja u sustavu i troškovi za društvo. Takav bi pristup određivanju cijena trebao težiti ekonomičnoj upotrebi upravljanja potrošnjom i drugih sredstava za uravnoteženje u okviru graničnih vrijednosti pogonskih veličina.
- (13) Integracijom tržišta energije uravnoteženja trebalo bi se olakšati učinkovito funkcioniranje unutardnevnog tržišta kako bi se sudionicima na tržištu pružila mogućnost da se uravnotežuju što je moguće bliže stvarnom vremenu što je omogućeno rokovima za ponude energije uravnoteženja predviđenima u članku 24. Uredbe (EU) 2017/2195. Operatori prijenosnih sustava na tržištima uravnoteženja trebali bi uravnoteživati samo odstupanja preostala nakon kraja unutardnevnog tržišta. Člankom 53. Uredbe (EU) 2017/2195 također se predviđa usklađivanje razdoblja obračuna odstupanja u Uniji na 15 minuta. Namjera takvog usklađivanja jest pružiti potporu unutardnevnom trgovanju i potaknuti razvoj niza proizvoda za trgovanje s istim rokovima isporuke.

- (14) Kako bi se operatorima prijenosnih sustava omogućilo da rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava nabavljaju i upotrebljavaju na učinkovit, ekonomičan i tržišno utemeljen način, potrebno je poticati integraciju tržišta. U tom pogledu, u glavi IV. Uredbe (EU) 2017/2195 utvrđene su tri metode prema kojima operatori prijenosnih sustava imaju pravo dodjeljivati prekozonski kapacitet za razmjenu kapaciteta za uravnoteženje i dijeljenje rezervi ako je to opravdano na temelju analize troškova i koristi: proces suoptimiranja, tržišno utemeljeni postupak dodjele i dodjela na temelju analize ekonomske učinkovitosti. Suoptymirani postupak dodjele trebalo bi provoditi prema načelu dan unaprijed. Protivno tome, tržišno utemeljeni postupak dodjele može se provoditi kada se ugovor sklapa najviše jedan tjedan prije pružanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava i radi provedbe dodjele na temelju analize gospodarske učinkovitosti kada se ugovor sklapa više od jednog tjedna prije nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava pod uvjetom da su količine koje se dodjeljuju ograničene i da se procjena provodi svake godine. Nakon što relevantna regulatorna tijela odobre metodologiju za postupak dodjele prekozonskog kapaciteta, najmanje dva operatora prijenosnih sustava mogla bi je pokusno uvesti kako bi im se omogućilo stjecanje iskustva i omogućilo da u budućnosti više operatora prijenosnih sustava bez poteškoća primjenjuje tu metodologiju. Bez obzira na to, svi operatori prijenosnih sustava trebali bi radi poticanja integracije tržišta uskladiti primjenu takvih metodologija.

- (15) U glavi V. Uredbe (EU) 2017/2195 utvrđuje se da je opći cilj obračuna odstupanja osigurati da subjekti odgovorni za odstupanje održavaju vlastitu ravnotežu ili pomažu ponovno uspostaviti ravnotežu sustava i pružiti poticaje sudionicima na tržištu da održavaju ili pomažu ponovno uspostaviti ravnotežu sustava. Kako bi tržišta uravnoteženja i cjelokupni energetska sustav bili prikladni za integraciju sve većih udjela energije iz nestalnih obnovljivih izvora energije, cijene odstupanja trebale bi održavati vrijednost energije u stvarnom vremenu. Svi sudionici na tržištima trebali bi biti financijski odgovorni za odstupanja koja uzrokuju u sustavu, a koja predstavljaju razliku između dodijeljene količine i konačnog položaja na tržištu. Za agregatore za upravljanje potrošnjom dodijeljena količina sastoji se od količine energije koju fizički aktivira teret uključenih kupaca na temelju utvrđene metodologije mjerenja i temeljne metodologije.
- (16) Uredbom Komisije (EU) 2015/1222¹ utvrđuju se detaljne smjernice za dodjelu prekozonskog kapaciteta i upravljanje zagušenjima na tržištima dan unaprijed i unutar dnevnim tržištima, uključujući zahtjeve za izradu zajedničkih metodologija za određivanje količina kapaciteta istodobno raspoloživih između zona trgovanja i kriterija za ocjenjivanje učinkovitosti te preispitivanje određivanja zona trgovanja. U člancima 32. i 34. Uredbe (EU) 2015/1222 utvrđuju se pravila o preispitivanju konfiguracija zona trgovanja, u njezinim člancima 41. i 54. utvrđuju se usklađena ograničenja maksimalnih i minimalnih ravnotežnih cijena za vremenski okvir dana unaprijed i unutar dnevnog vremenski okvir, u njezinom članku 59. utvrđuju se pravila za vremena prekozonskog zatvaranja unutardnevnog tržišta, dok se u njezinom članku 74. utvrđuju pravila o metodologiji dijeljenja troškova redispečiranjem i trgovanjem u suprotnom smjeru.

¹ Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, (SL L 197, 25.7.2015., str. 24.).

- (17) U Uredbi Komisije (EU) 2016/1719¹ utvrđuju se detaljna pravila za dodjelu prekozonских kapaciteta na dugoročnim tržištima, za uspostavu zajedničke metodologije za utvrđivanje dugoročnog prekozonског kapaciteta, za uspostavu jedinstvene platforme za dodjelu na europskoj razini na kojoj se nude dugoročna prava prijenosa te za mogućnost povrata dugoročnih prava prijenosa radi naknadne dodjele dugoročnih kapaciteta ili za mogućnost prijenosa dugoročnih prava prijenosa između sudionika na tržištu. U članku 30. Uredbe Komisije (EU) 2016/1719 utvrđuju se pravila o proizvodima za zaštitu od rizika.
- (18) Uredbom Komisije (EU) 2016/631² utvrđuju se pravila u vezi sa zahtjevima za priključenje elektrana na mrežu međusobno povezanog sustava, posebno s obzirom na sinkrone proizvodne module, module elektroenergetskog parka i pučinske module elektroenergetskog parka. Tim se pravilima pomaže u osiguravanju poštenih uvjeta tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu električne energije, sigurnosti sustava i integracije električne energije iz obnovljivih izvora te olakšavanju trgovine električnom energijom diljem Unije. U člancima 66. i 67. Uredbe (EU) 2016/631 utvrđuju se pravila za tehnologije u nastajanju u proizvodnji električne energije.

¹ Uredba Komisije (EU) 2016/1719 od 26. rujna 2016. o uspostavljanju smjernica za dugoročnu dodjelu kapaciteta (SL L 259, 27.9.2016., str. 42.).

² Uredba Komisije (EU) 2016/631 od 14. travnja 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu (SL L 112, 27.4.2016., str. 1.).

- (19) Zone trgovanja koje odražavaju raspodjelu ponude i potražnje temelj su tržišnog trgovanja električnom energijom i preduvjet za ostvarivanje punog potencijala metoda dodjele kapaciteta, uključujući i pristup temeljen na tokovima. Stoga je zone trgovanja potrebno odrediti tako da se osigura likvidnost tržišta, učinkovito upravljanje zagušenjima i opća učinkovitost tržišta. Kada samo jedno regulatorno tijelo ili samo jedan operator prijenosnog sustava pokreće preispitivanje postojeće konfiguracije zone trgovanja, uz odobrenje njegova nadležnog regulatornog tijela, za zone trgovanja unutar područja kontrole operatora prijenosnog sustava i ako konfiguracija zona trgovanja ima zanemariv učinak na područja kontrole susjednih prijenosnih sustava, uključujući interkonekcijske vodove, a preispitivanje konfiguracije zone trgovanja potrebno je kako bi se poboljšala učinkovitost, maksimizirale prekogranične mogućnosti trgovanja ili održala pogonska sigurnost, operator prijenosnog sustava relevantnog područja kontrole i nadležno regulatorno tijelo trebali bi, svaki zasebno, biti jedini operator prijenosnog sustava koji sudjeluje u preispitivanju, odnosno jedino regulatorno tijelo koje sudjeluje u preispitivanju. Relevantni operator prijenosnog sustava i nadležno regulatorno tijelo trebali bi susjedne operatore prijenosnih sustava prethodno obavijestiti o preispitivanju, a rezultati preispitivanja trebali bi biti objavljeni. Postupak preispitivanja regionalne zone trgovanja trebao bi se moći pokrenuti nakon tehničkog izvješća o zagušenju u skladu s člankom 14. ove Uredbe ili u skladu s postojećim postupcima utvrđenima u Uredbi (EU) 2015/1222.

- (20) Kada regionalni koordinacijski centri provode izračun kapaciteta, trebali bi maksimizirati kapacitet uzimajući u obzir korektivne mjere koje ne izazivaju troškove i vodeći računa o poštovanju graničnih vrijednosti pogonskih veličina operatora prijenosnih sustava pojedine regije za izračun kapaciteta. Ako se izračunom ne postigne kapacitet jednak minimalnom kapacitetu ili iznad minimalnog kapaciteta utvrđenog u ovoj Uredbi, regionalni koordinacijski centri trebali bi u obzir uzeti sve dostupne skupe korektivne mjere za dodatno povećanje kapaciteta do minimalnog kapaciteta, uključujući potencijal redispečiranja unutar regija za izračun kapaciteta ili među njima, vodeći računa o poštovanju graničnih vrijednosti pogonskih veličina operatora prijenosnih sustava pojedinih regija za izračun kapaciteta. Operatori prijenosnih sustava bi trebali precizno i transparentno izvješćivati o svim aspektima izračuna kapaciteta u skladu s obvezama ovom Uredbom i osigurati da sve informacije poslane regionalnim koordinacijskim centrima budu točne i prikladne svrsi.
- (21) Pri provedbi izračuna kapaciteta regionalni koordinacijski centri trebali bi izračunavati prekozonske kapacitete koristeći se podacima operatora prijenosnih sustava kojima se poštuju granične vrijednosti pogonskih veličina odgovarajućih područja kontrole operatora prijenosnih sustava. Operatori prijenosnih sustava trebali bi moći donijeti odluku o otklonu od koordiniranog izračuna kapaciteta u slučajevima u kojima bi njegova provedba rezultirala nepoštovanjem graničnih vrijednosti pogonskih veličina mrežnih elemenata u njihovu području kontrole. Te bi otklone trebalo pažljivo pratiti te bi se o njima trebalo transparentno izvješćivati kako bi se spriječila zlouporaba i osiguralo da obujam kapaciteta međusobnog povezivanja koji se stavlja na raspolaganje sudionicima na tržištu nije ograničen kako bi se mogao riješiti problem zagušenja unutar zone trgovanja. Ako je uspostavljen akcijski plan, u okviru njega u obzir bi trebalo uzeti otklone te razmotriti njihov uzrok.

- (22) U ključnim bi tržišnim načelima trebalo biti navedeno da se cijene električne energije trebaju odrediti potražnjom i ponudom. Te bi cijene trebale ukazivati na to kada je potrebna električna energija, na taj način pružajući tržišno utemeljene poticaje za ulaganja u izvore fleksibilnosti kao što su fleksibilna proizvodnja, interkonekcija, upravljanje potrošnjom ili skladištenje energije.
- (23) Iako je dekarbonizacija sektora električne energije, pri čemu energija iz obnovljivih izvora postaje veliki dio tržišta, jedan od ciljeva energetske unije, ključno je uklanjanje postojećih prepreka prekograničnoj trgovini na tržištu i poticanje ulaganja u prateću infrastrukturu, primjerice fleksibilniju proizvodnju, interkonekciju, upravljanje potrošnjom i skladištenje energije. Kako bi se poduprlo taj prijelaz na promjenjivu i distribuiranu proizvodnju te osiguralo da načela tržišta energije budu temelj Unijinih tržišta električne energije budućnosti, ključno je obnoviti usmjerenost na kratkoročna tržišta i određivanje cijena u oskudici.

- (24) Kratkoročna tržišta poboljšavaju likvidnost i tržišno natjecanje omogućujući da više resursa, posebno onih fleksibilnijih, potpuno sudjeluje na tržištu. Djelotvornim određivanjem cijena u oskudici ohrabrit će se sudionici na tržištu da reagiraju na tržišne signale i da budu dostupni kada je to tržištu najpotrebnije i osigurati da oni mogu naplatiti svoje troškove na veleprodajnom tržištu. Stoga je ključno osigurati da se uklone administrativna i implicitna ograničenja cijena kako bi se omogućilo određivanje cijena u oskudici. Kada su potpuno ugrađena u tržišnu strukturu, kratkoročna tržišta i određivanje cijena u oskudici pridonose uklanjanju drugih mjera kojima se narušava tržišno natjecanje, poput mehanizama za razvoj kapaciteta, kako bi se osigurala sigurnost opskrbe. Istodobno, određivanjem cijena u oskudici bez ograničenja na veleprodajnom tržištu ne bi se trebala ugroziti mogućnost pružanja pouzdanih i stabilnih cijena za krajnje kupce, posebno kupce iz kategorije kućanstvo, mala i srednja poduzeća (MSP-ove) i industrijske kupce.
- (25) Ne dovodeći u pitanje članke 107., 108. i 109. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), odstupanja od temeljnih tržišnih načela kao što je odgovornost za odstupanje, dispečiranje utemeljeno na tržištu ili redispečiranje smanjuju signale fleksibilnosti i djeluju kao prepreke za razvoj rješenja poput skladištenja energije, upravljanja potrošnjom ili agregacije. Dok su odstupanja još uvijek potrebna kako bi se izbjeglo nepotrebno administrativno opterećenje za određene sudionike na tržištu, posebno kupce iz kategorije kućanstvo i MSP-e, široka odstupanja koja obuhvaćaju cjelokupne tehnologije nisu usklađena s ciljem postizanja učinkovitih postupaka dekarbonizacije utemeljenih na tržištu te bi stoga trebala biti zamijenjena konkretnijim mjerama.

- (26) Preduvjet za učinkovito tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu električne energije su nediskriminirajuće, transparentne i primjerene naknade za korištenje mreže, među ostalim interkonekcijskih vodova u prijenosnom sustavu.
- (27) Nekoordinirana ograničavanja kapaciteta interkonekcijskih vodova sve više ograničavaju razmjenu električne energije među državama članicama te su postala teška prepreka razvoju funkcionalnog unutarnjeg tržišta električne energije. Najveću razinu kapaciteta interkonekcijskih vodova i kritičnih elemenata mreže trebalo bi stoga staviti na raspolaganje, u skladu sa sigurnosnim standardima za siguran rad mreže, istodobno poštujući sigurnosni standard za nepredviđene događaje (N-1). Međutim, postoje određena ograničenja u pogledu određivanja razine kapaciteta u zamkastoj mreži. Potrebno je uspostaviti jasne minimalne razine raspoloživog kapaciteta za potrebu prekozonske trgovine kako bi se smanjili učinci toka petlje i unutarnjih zagušenja na prekozonsku trgovinu te kako bi se omogućila predvidiva vrijednost kapaciteta za sudionike na tržištu. Ako se primjenjuje pristup temeljen na tokovima, tim bi minimalnim kapacitetom trebalo odrediti minimalni udio kapaciteta prekozonskog ili unutarnjeg kritičnog elementa mreže, poštujući granične vrijednosti pogonskih veličina, koji bi se upotrebljavao kao ulazna vrijednost za koordinirani izračun kapaciteta u skladu s Uredbom (EU) 2015/1222, uzimajući u obzir nepredviđene događaje. Preostali ukupni udio kapaciteta može se upotrijebiti za granice pouzdanosti, tokove petlje i unutarnje tokove. Nadalje, u slučaju predvidivih problema u osiguravanju sigurnosti mreže, trebala bi biti moguća odstupanja za ograničenu prijelaznu fazu. Takva odstupanja trebala bi biti popraćena metodologijom i projektima kojima se predviđa dugoročno rješenje.

- (28) Kapacitet prijenosa na koji se primjenjuje kriterij 70-postotnog minimalnog kapaciteta u pristupu neto kapaciteta prijenosa (NTC) jest najveći prijenos aktivne energije kojim se poštuju granične vrijednosti pogonskih veličina i uzimaju u obzir nepredviđeni događaji. Koordiniranim izračunom tog kapaciteta također se uzima u obzir da su tokovi električne energije neravnomjerno raspodijeljeni među pojedinim elementima i ne dodaju se kapaciteti interkonekcijskih vodova. Tim kapacitetom ne uzimaju se u obzir granice pouzdanosti, tokovi petlje ili unutarnji tokovi koji se uzimaju u obzir u okviru preostalih 30 %.
- (29) Važno je izbjeći narušavanje tržišnog natjecanja koje proizlazi iz različitih sigurnosnih standarda te standarda za djelovanje i planiranje koje koriste operatori prijenosnih sustava u državama članicama. Nadalje, sudionicima na tržištu trebalo bi osigurati transparentnost u pogledu raspoloživih kapaciteta prijenosa i sigurnosnih standarda te standarda za djelovanje i planiranje, koji utječu na raspoložive kapacitete prijenosa.
- (30) Kako bi se učinkovito usmjerila potrebna ulaganja, cijene trebaju također ukazivati na to gdje je električna energija najpotrebnija. U zonskom elektroenergetskom sustavu postizanje točnih lokacijskih signala zahtijeva usklađeno, objektivno i pouzdano utvrđivanje zona trgovanja u transparentnom postupku. Zone trgovanja trebale bi odražavati zagušenje kako bi se osigurao učinkovit rad i planiranje Unijine elektroenergetske mreže i pružili djelotvorni cjenovni signali za nov proizvodni kapacitet, upravljanje potrošnjom i prijenosnu infrastrukturu. Posebno se ne bi trebao smanjiti prekozonski kapacitet kako bi se smanjilo unutarnje zagušenje.

- (31) Kako bi se uzela u obzir nepodudarna načela optimizacije zona trgovanja, a da se pritom ne ugrožavaju likvidna tržišta i ulaganja u mreže, trebalo bi predvidjeti dvije mogućnosti za rješavanje zagušenja. Države članice trebale bi moći birati između rekonfiguracije svoje zone trgovanja ili mjera poput jačanja mreže ili optimizacije mreže. Polazište za takvu odluku trebalo bi biti utvrđivanje dugoročnih strukturalnih zagušenja od strane operatora prijenosnih sustava ili operatora države članice, izvješćem o zagušenjima Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju („ENTSO za električnu energiju”) ili preispitivanjem zone trgovanja. Države članice trebale bi najprije pokušati pronaći zajedničko rješenje za najbolji način rješavanja zagušenja. Pritom države članice mogu donijeti multinacionalne ili nacionalne akcijske planove za rješavanje zagušenja. Za države članice koje donesu akcijski plan za rješavanje zagušenja trebalo bi se primjenjivati razdoblje postupnog otvaranja interkonekcijskih vodova u obliku linearne putanje. Po završetku provedbe takvog akcijskog plana države članice trebale bi imati mogućnost odabrati žele li se opredijeliti za rekonfiguraciju zone/zona trgovanja ili za rješavanje preostalih zagušenja korektivnim djelovanjima za koje same snose troškove. U potonjem slučaju njihova zone trgovanja ne bi trebale biti rekonfigurirane protiv volje dotične države članice pod uvjetom da je dosegnut minimalni kapacitet. Minimalni kapacitet koji bi se trebao upotrebljavati za koordinirani izračun kapaciteta trebali bi biti postotak kapaciteta kritičnog elementa mreže, kako je to definirano nakon postupka odabira u skladu s Uredbom (EU) 2015/1222, nakon što su poštovane granične vrijednosti pogonskih veličina u slučaju nepredviđenog događaja, ili u slučaju pristupa temeljenog na tokovima, prilikom poštovanja graničnih vrijednosti pogonskih veličina u slučajevima ispada. Odluka Komisije o konfiguraciji zone trgovanja trebala bi biti moguća kao mjera zadnjeg izbora i njome bi se konfiguracija zone trgovanja mijenjala samo u onim državama članicama koje su se opredijelile za podjelu zone trgovanja ili koje još nisu dosegnule minimalnu razinu kapaciteta.

- (32) Učinkovita dekarbonizacija elektroenergetskog sustava putem tržišne integracije zahtijeva sustavno napuštanje prepreka prekozonskoj trgovini kako bi se prevladala fragmentacija tržišta, a kupcima energije u Uniji omogućilo da se potpuno koriste prednostima integriranih tržišta električne energije i tržišnog natjecanja.
- (33) Ovom bi se Uredbom trebala utvrditi temeljna načela u pogledu određivanja tarifa i dodjele kapaciteta, uz istodobno osiguravanje donošenja smjernica u kojima se detaljno navode daljnja relevantna načela i metodologije, kako bi se omogućila brza prilagodba promijenjenim okolnostima.
- (34) Upravljanje problemima zagušenja trebalo bi osigurati ispravne ekonomske signale operatorima prijenosnih sustava i sudionicima na tržištu te se temeljiti na tržišnim mehanizmima.
- (35) Na otvorenom i konkurentnom tržištu operatori prijenosnih sustava trebali bi primiti naknadu troškova, nastalih radi prenošenja prekograničnog protoka električne energije na njihovim mrežama, i to od operatora prijenosnih sustava iz kojih prvobitno potječu prekogranični protoci i sustava u kojima ti protoci završavaju.
- (36) Pri određivanju nacionalnih mrežnih tarifa trebalo bi uzeti u obzir plaćanja i primitke koji proizlaze iz naknada između operatora prijenosnih sustava.
- (37) Stvarni iznos za plaćanje za prekogranični pristup sustavu može značajno varirati, ovisno o uključenim operatorima prijenosnih sustava te radi razlika u strukturi tarifnih sustava koji se primjenjuju u državama članicama. Stoga je potreban određeni stupanj usklađenja kako bi se izbjegli poremećaji u trgovini.

- (38) Trebala bi postojati pravila o uporabi prihoda iz postupaka upravljanja zagušenjem, osim ako posebna narav dotičnog interkonekcijskog voda opravdava izuzeće od tih pravila.
- (39) Kako bi se pružili ravnopravni uvjeti za sve sudionike na tržištu, mrežne bi se tarife trebale primjenjivati na način kojim se niti pozitivno niti negativno ne diskriminiraju proizvodnja spojena na distribucijskoj razini i proizvodnja spojena na prijenosnoj razini. Mrežnim tarifama ne bi trebalo diskriminirati skladištenje energije, odvrćati od sudjelovanja u upravljanju potrošnjom te one ne bi trebale biti prepreka poboljšanjima energetske učinkovitosti.
- (40) Kako bi se povećala transparentnost i usporedivost u određivanju tarifa ako obvezujuće usklađivanje nije ocijenjeno primjerenim, Agencija Europske unije za suradnju energetskih regulatora („ACER”), osnovana Uredbom (EU) br. 2019/... Europskog parlamenta i Vijeća¹⁺, trebala bi izdati izvješće o najboljoj praksi u području tarifnih metodologija.
- (41) Kako bi se bolje osiguralo optimalno ulaganje u transeuropsku mrežu i bolje odgovorilo na izazov kada se održivi interkonekcijski projekti ne mogu izgraditi zbog manjka određivanja prioriteta na nacionalnoj razini, trebalo bi ponovno razmotriti uporabu naknada za zagušenje i doprinijeti jamčenju dostupnosti te zadržavanja ili povećavanja interkonekcijskih kapaciteta.

¹ Uredba (EU) 2019/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... (SL ...).

⁺ SL: U tekst unijeti broj Uredbe iz dokumenta PE-CONS 83/18 - (2016/0378(COD)), a u bilješku unijeti broj, datum, naslov i upućivanje na SL za tu uredbu.

- (42) Kako bi se osiguralo optimalno upravljanje mrežom za prijenos električne energije i omogućilo prekogranično trgovanje i opskrba električnom energijom u Uniji, trebalo bi osnovati ENTSO za električnu energiju. Zadaće ENTSO-a za električnu energiju trebali bi se izvršavati u skladu s pravilima Unije o tržišnom natjecanju, koja se i dalje primjenjuju na odluke ENTSO-a za električnu energiju. Zadaće ENTSO-a za električnu energiju trebale bi biti jasno definirane, a njegove radne metode trebale bi osigurati učinkovitost, transparentnost i reprezentativnost ENTSO-a za električnu energiju. Mrežna pravila koja pripremi ENTSO za električnu energiju nisu namijenjena da zamijene potrebna nacionalna mrežna pravila za pitanja koja nisu prekograničnog karaktera. S obzirom na to da se učinkovitiji napredak može postići kroz pristup na regionalnoj razini, operatori prijenosnih sustava trebali bi uspostaviti regionalne strukture unutar cjelokupne strukture suradnje, istodobno osiguravajući da su rezultati na regionalnoj razini kompatibilni s mrežnim pravilima i neobvezujućim desetogodišnjim planovima razvoja mreže na razini Unije. Države članice trebale bi promicati suradnju i pratiti učinkovitost mreže na regionalnoj razini. Suradnja na regionalnoj razini trebala bi biti usklađena s napretkom prema konkurentnom i učinkovitom unutarnjem tržištu električne energije.

- (43) ENTSO za električnu energiju trebao bi radi pružanja objektivne osnove za procjenu zabrinutosti u pogledu adekvatnosti provesti opsežnu srednjoročnu do dugoročnu europsku procjenu adekvatnosti resursa. Zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa koja se uklanja mehanizmima za razvoj kapaciteta trebala bi se temeljiti na europskoj procjeni adekvatnosti resursa. Ta procjena može biti upotpunjena nacionalnim procjenama.
- (44) Svrha metodologije za dugoročnu procjenu adekvatnosti resursa (od 10 godina unaprijed do jedne godine unaprijed) utvrđene u ovoj Uredbi razlikuje se od sezonskih procjena adekvatnosti (šest mjeseci unaprijed) kako je utvrđeno u članku 9. Uredbe (EU) 2019/... Europskog parlamenta i Vijeća⁺. Srednjoročne do dugoročne procjene uglavnom se upotrebljavaju kako bi se utvrdile zabrinutosti u pogledu adekvatnosti i procijenila potreba za mehanizmima za razvoj kapaciteta dok se sezonske procjene adekvatnosti upotrebljavaju kako bi se upozorilo na kratkoročne rizike do kojih bi moglo doći u sljedećih šest mjeseci i koji bi vjerojatno mogli rezultirati znatnim pogoršanjem stanja opskrbe električnom energijom. Uz to, regionalni koordinacijski centri provode i regionalne procjene adekvatnosti o radu elektroenergetskog prijenosnog sustava. To su vrlo kratkoročne procjene adekvatnosti (od tjedna unaprijed do dana unaprijed) koje se upotrebljavaju u kontekstu pogona sustava.

⁺. SL: U tekst unijeti broj Uredbe iz dokumenta PE-CONS 73/18 - (2016/0377(COD)), a u bilješku unijeti broj, datum, naslov i upućivanje na SL za tu uredbu.

- (45) Prije uvođenja mehanizama za razvoj kapaciteta države članice trebale bi ocijeniti regulatorne poremećaje koji pridonose povezanoj zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa. Od država članica trebalo bi zahtijevati donošenje mjera za uklanjanje utvrđenih poremećaja i navođenje vremenskog plana za njihovu provedbu. Mehanizme za razvoj kapaciteta trebalo bi uvoditi samo za rješavanje zabrinutosti u pogledu adekvatnosti koje se ne mogu riješiti uklanjanjem takvih poremećaja.
- (46) Države članice koje namjeravaju uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta trebale bi odrediti ciljeve adekvatnosti resursa temeljem transparentnog postupka koji se može provjeriti. Države članice trebale bi imati slobodu u određivanju svoje željene razine sigurnosti opskrbe.
- (47) U skladu s člankom 108. UFEU-a Komisija ima isključivu nadležnost za ocjenjivanje spojivosti s unutarnjim tržištem mjera državne potpore koje države članice mogu uspostaviti. Ta se ocjena provodi na temelju članka 107. stavka 3. UFEU-a i u skladu s relevantnim odredbama i smjernicama koje Komisija može donijeti u tu svrhu. Ovom se Uredbom ne dovodi u pitanje isključiva nadležnost Komisije koja joj je dodijeljena UFEU-om.
- (48) U kontekstu ove Uredbe trebalo bi preispitati već uvedene mehanizme za razvoj kapaciteta.

- (49) U ovoj bi Uredbi trebalo utvrditi detaljna pravila za olakšavanje djelotvornog prekograničnog sudjelovanja u mehanizmima za razvoj kapaciteta. Operatori prijenosnih sustava trebali bi olakšati prekogranično sudjelovanje zainteresiranih proizvođača u mehanizmima za razvoj kapaciteta u drugim državama članicama. Stoga bi trebali izračunati kapacitete do kojih bi bilo moguće prekogranično sudjelovanje, omogućiti sudjelovanje i provjeriti dostupnosti. Regulatorna tijela bi trebala u državama članicama provoditi prekogranična pravila.
- (50) Mehanizmi za razvoj kapaciteta ne bi trebali dovesti do prekomjerne naknade te bi istodobno trebali jamčiti sigurnost opskrbe. U tom pogledu mehanizmi za razvoj kapaciteta koji nisu strateške rezerve trebali bi biti izrađeni tako da osiguraju da cijena koja se plaća za dostupnost automatski teži nuli ako se očekuje da će razina kapaciteta koji bi bio isplativ na energetsom tržištu u nedostatku mehanizma za razvoj kapaciteta biti primjerena za ispunjenje razine kapaciteta koji se potražuje.
- (51) Kako bi podržala države članice i regije koje se suočavaju sa socijalnim, industrijskim i gospodarskim izazovima zbog energetske tranzicije, Komisija je uspostavila inicijativu za regije s velikom potrošnjom ugljena i velikim emisijama ugljika. Komisija bi u tom kontekstu, i ako je to dostupno, trebala pomoći državama članicama pružanjem ciljane financijske potpore kako bi se omogućila „pravedna tranzicija” u tim regijama.

- (52) S obzirom na razlike među nacionalnim energetske sustavima i tehnička ograničenja postojećih mreža električne energije, najbolji je pristup za postizanje napretka u integraciji tržišta često na regionalnoj razini. Regionalnu suradnju operatora prijenosnih sustava trebalo bi stoga ojačati. Kako bi se osigurala učinkovita suradnja, novim bi regulatornim okvirom koji uključuje jačanje ovlasti ACER-a u odnosu na donošenje odluka povezanih s prekograničnim pitanjima trebalo omogućiti snažnije regionalno upravljanje i regulatorni nadzor. Moguće je da je u kriznim situacijama radi povećanja sigurnosti opskrbe i ograničavanja tržišnih poremećaja također potrebna bliskija suradnja država članica.
- (53) Koordinacija među operatorima prijenosnih sustava na regionalnoj razini formalizirana je obveznim sudjelovanjem operatora prijenosnih sustava u regionalnim koordinatorima za sigurnost. Koordinaciju među operatorima prijenosnih sustava na regionalnoj razini potrebno je dodatno razviti poboljšanim institucionalnim okvirom, odnosno uspostavom regionalnih koordinacijskih centara. Pri uspostavi regionalnih koordinacijskih centara trebalo bi uzeti u obzir postojeće ili planirane inicijative za regionalnu koordinaciju i poduprijeti sve integrirani rad elektroenergetskih sustava u cijeloj Uniji, uz osiguravanje njihova učinkovitog i sigurnog rada. Stoga je potrebno osigurati da se koordinacija operatora prijenosnih sustava preko regionalnih koordinacijskih centara odvija diljem Unije. Ako operatori prijenosnih sustava određene regije još nisu koordinirani u okviru postojećeg ili planiranog regionalnog koordinacijskog centra, operator prijenosnih sustava te regije trebao bi uspostaviti ili odrediti regionalni koordinacijski centar.

- (54) Zemljopisni djelokrug regionalnih koordinacijskih centara trebao bi im omogućiti djelotvoran doprinos koordinaciji rada operatora prijenosnih sustava diljem regija i trebao bi dovesti do povećanja sigurnosti sustava i učinkovitosti tržišta. Regionalni koordinacijski centri trebali bi imati fleksibilnost za obavljanje zadaća u regiji na način najbolje prilagođen prirodi pojedinačnih zadaća koje su im povjerene.
- (55) Regionalni koordinacijski centri trebali bi izvršavati zadaće ako njihova regionalizacija donosi dodanu vrijednost u usporedbi sa zadaćama koje se izvršavaju na nacionalnoj razini. Zadaće regionalnih koordinacijskih centara trebale bi obuhvaćati zadaće koje izvršavaju regionalni koordinatori za sigurnost u skladu s Uredbom Komisije (EU) 2017/1485¹, kao i dodatne zadaće povezane s pogonom sustava, radom tržišta i pripravnosću za rizike. Zadaće koje izvršavaju regionalni koordinacijski centri ne bi trebale uključivati pogon elektroenergetskog sustava u stvarnom vremenu.
- (56) Pri izvršavanju svojih zadaća regionalni koordinacijski centri trebali bi doprinositi ostvarenju ciljeva za 2030. i 2050. utvrđenih u okviru klimatske i energetske politike.
- (57) Regionalni koordinacijski centri trebali bi prije svega djelovati u interesu pogona sustava i rada tržišta regije. Stoga bi regionalnim koordinacijskim centrima trebalo povjeriti ovlasti nužne za koordiniranje aktivnosti koje trebaju poduzeti operatori prijenosnih sustava u regiji pogona sustava za određene funkcije, te poboljšanu savjetničku ulogu za preostale funkcije.

¹ Uredba Komisije (EU) 2017/1485 od 2. kolovoza 2017. o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava (SL L 220, 25.8.2017., str. 1.).

- (58) Ljudski, tehnički, fizički i financijski resursi regionalnih koordinacijskih centara ne bi trebali nadilaziti ono što je nužno potrebno za izvršenje njihovih zadaća.
- (59) ENTSO za električnu energiju trebao bi osigurati koordinaciju aktivnosti regionalnih koordinacijskih centara preko granica regija.
- (60) Kako bi se povećala učinkovitost distribucijskih mreža električne energije u Uniji i osigurala bliska suradnja s operatorima prijenosnih sustava i ENTSO-om za električnu energiju, trebalo bi osnovati europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava u Uniji („tijelo EU-a za ODS-ove”). Zadaće tijela EU-a za ODS-ove trebale bi biti jasno definirane, a njegove radne metode trebale bi osigurati učinkovitost, transparentnost i reprezentativnost među operatorima distribucijskih sustava Unije. Tijelo EU-a za ODS-ove trebalo bi u pripremi i provedbi mrežnih pravila blisko surađivati s ENTSO-om za električnu energiju, ako je to primjenjivo, te bi trebalo raditi na pružanju smjernica o integraciji, među ostalim, distribuirane proizvodnje i skladištenja energije u distribucijske mreže ili o drugim područjima koja su povezana s upravljanjem distribucijskim mrežama. Tijelo EU-a za ODS-ove također bi trebalo uzeti u obzir posebnosti svojstvene distribucijskim sustavima priključenima silazno s elektroenergetskim sustavima na otocima koji s drugim elektroenergetskim sustavima nisu povezani interkonekcijskim vodovima.

- (61) Potrebna je povećana suradnja i koordinacija među operatorima prijenosnih sustava kako bi se oblikovala mrežna pravila za osiguravanje učinkovitog i transparentnog pristupa prijenosnim mrežama preko granica i upravljanje njime te kako bi se osiguralo koordinirano i dovoljno dalekovidno planiranje i dobar tehnički razvoj prijenosnog sustava u Uniji, uključujući oblikovanje interkonekcijskih kapaciteta, uz odgovarajuće poštovanje zaštite okoliša. Ta bi mrežna pravila trebala biti u skladu s neobvezujućim okvirnim smjernicama koje je razvio ACER. ACER bi trebao imati ulogu pri pregledavanju, na temelju činjeničnog stanja, nacрта mrežnih pravila, uključujući njihovu usklađenost s okvirnim smjernicama, i trebalo bi mu biti omogućeno da ih preporuči za donošenje Komisiji. ACER bi trebao ocijeniti predložene izmjene mrežnih pravila i trebalo bi mu biti omogućeno da ih preporuči za donošenje Komisiji. Operatori prijenosnih sustava trebali bi upravljati svojim mrežama u skladu s navedenim mrežnim pravilima.
- (62) Na temelju iskustva u razvoju i donošenju mrežnih pravila pokazalo se da je korisno pojednostavniti razvojni postupak pojašnjavanjem da ACER ima pravo preispitati nacрте pravila elektroenergetske mreže prije njihova podnošenja Komisiji.

- (63) Kako bi se osiguralo neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije, trebalo bi predvidjeti postupke koji omogućuju donošenje odluka i smjernica u pogledu, među ostalim, određivanja tarifa i dodjele kapaciteta od strane Komisije, uz istodobno osiguravanje uključenosti regulatornih tijela država članica u taj proces, kada je to prikladno kroz njihovo udruženje na razini Unije. Regulatorna tijela, zajedno s drugim relevantnim tijelima u državama članicama, imaju važnu ulogu u pružanju doprinosa pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta električne energije.
- (64) Svi sudionici na tržištu zainteresirani su za rad koji se očekuje od ENTSO-a za električnu energiju. Stoga je od ključnog značenja učinkovito savjetovanje te bi postojeće strukture koje su uspostavljene za olakšavanje i racionalizaciju procesa savjetovanja, poput onih uspostavljenih putem regulatornih tijela ili ACER-a, trebale igrati važnu ulogu.
- (65) Kako bi se osigurala veća transparentnost u vezi s cijelom mrežom za prijenos električne energije u Uniji, ENTSO za električnu energiju trebao bi sastaviti, objaviti i redovito ažurirati neobvezujući desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije. U taj bi plan razvoja mreže trebalo uključiti održive mreže za prijenos električne energije i potrebne regionalne interkonekcije, koje su relevantne s poslovnoga gledišta ili gledišta sigurnosti opskrbe.

- (66) Trebalo bi snažno promicati ulaganja u velike nove infrastrukture, uz istodobno osiguravanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta električne energije. Kako bi se povećao pozitivni učinak izuzetih interkonekcijskih vodova istosmjerne struje na tržišno natjecanje i sigurnost opskrbe, trebalo bi ispitati tržišni interes u fazi planiranja projekta i donijeti pravila o upravljanju zagušenjem. Ako su interkonekcijski vodovi jednosmjerne struje smješteni na državnom području više država članica, ACER bi kao zadnji izbor trebao razmotriti zahtjev za izuzeće kako bi bolje uzeo u obzir njegove prekogranične posljedice i olakšao administrativno postupanje po njemu. Nadalje, s obzirom na izniman profil rizika pri konstrukciji takvih izuzetih velikih infrastrukturnih projekata, trebalo bi omogućiti poduzećima zainteresiranima za opskrbu i proizvodnju privremeno odstupanje od pravila o potpunom razdvajanju za dotične projekte. Izuzeća odobrena u skladu s Uredbom (EZ) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća¹ nastavljaju se primjenjivati do predviđenog isteka valjanosti, kako je odlučeno u odluci o odobrenju izuzeća. Odobalna elektroenergetska infrastruktura s dvostrukom funkcionalnošću (takozvana „hibridna odobalna imovina”) koja kombinira prijevoz energije vjetra na moru do obale i interkonekcijskih vodova također bi trebala biti prihvatljiva za izuzeće slično onome koje se, u skladu s pravilima koja se na njih primjenjuju, odnosi na nove interkonekcijske vodove istosmjerne struje. U sklopu regulatornog okvira trebalo bi prema potrebi na odgovarajući način razmotriti poseban slučaj te imovine kako bi se prevladale prepreke ostvarenju društveno i troškovno učinkovite hibridne odobalne imovine.

¹ Uredba (EZ) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije (SL L 176, 15.7.2003., str. 1).

- (67) Kako bi se povećalo povjerenje u tržište, sudionici trebaju biti sigurni da su za one koji sudjeluju u zlouporabama osigurane učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije. Nadležna tijela trebala bi biti ovlaštena učinkovito istražiti optužbe za zlouporabu tržišta. U tom smislu, potrebno je da nadležna tijela imaju pristup podacima koji daju informacije o operativnim odlukama opskrbljivača. Na tržištu električne energije mnoge relevantne odluke donose proizvođači, koji bi informacije povezane s tim odlukama trebali stavljati na raspolaganje nadležnim tijelima tijekom određenog razdoblja, tako da su im lako pristupačne. Nadležna bi tijela nadalje trebala redovito pratiti pridržavaju li se operatori prijenosnih sustava pravila. Mali proizvođači energije, koji nemaju realnu mogućnost narušavanja tržišta, trebali bi biti izuzeti od te obveze.
- (68) Države članice i nadležna tijela trebali bi biti obvezni Komisiji pružati relevantne informacije. Komisija bi s takvim informacijama trebala postupati kao s povjerljivima. Prema potrebi, Komisija bi trebala imati mogućnost zatražiti relevantne informacije izravno od dotičnih poduzeća, pod uvjetom da su obaviještena nadležna tijela.
- (69) Države članice trebale bi utvrditi pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenje odredaba ove Uredbe i osigurati njihovu provedbu. Te bi sankcije trebale biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.

- (70) Države članice, ugovorne stranke Energetske zajednice i druge treće zemlje u kojima se primjenjuje ova Uredba ili koje su dio sinkronog područja kontinentalne Europe trebale bi blisko surađivati na svim pitanjima koja se odnose na razvoj integrirane regije trgovanja električnom energijom i ne bi trebale poduzimati mjere kojima se ugrožava daljnja integracija tržišta električne energije ili sigurnost opskrbe država članica i ugovornih stranaka.
- (71) U vrijeme donošenja Uredbe (EZ) br. 714/2009 na razini Unije postojalo je samo nekoliko propisa za unutarnje tržište električne energije. U međuvremenu je unutarnje tržište Unije postalo složenije zbog temeljne promjene kroz koju tržišta prolaze, posebice u pogledu pokretanja proizvodnje električne energije iz promjenjivih obnovljivih izvora energije. Mrežna pravila i smjernice stoga su postale iscrpne i sveobuhvatne te obuhvaćaju i tehnička i opća pitanja.

- (72) Kako bi se osigurao najniži stupanj usklađenja nužan za djelotvorno funkcioniranje tržišta, ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a trebalo bi delegirati Komisiji s obzirom na nesusštinske elemente određenih posebnih područja koja su temeljna za integraciju tržišta. Ti akti trebali bi uključivati donošenje i izmjenu određenih mrežnih pravila i smjernica u slučajevima u kojima oni dopunjuju ovu Uredbu, regionalnu suradnju operatora prijenosnih sustava i regulatornih tijela, financijske naknade među operatorima prijenosnih sustava, kao i primjenu odredaba o izuzeću za nove interkonekcijske vodove. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.¹ Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (73) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u skladu s člankom 291. UFEU-a. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća². Postupak ispitivanja trebalo bi koristiti za donošenje tih provedbenih akata.

¹ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

² Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

- (74) S obzirom na to da cilj ove Uredbe, to jest osiguravanje usklađenog okvira za prekograničnu razmjenu električne energije, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog njegovog opsega i učinaka on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja,
- (75) Zbog razloga dosljednosti i pravne sigurnosti nijednom odredbom u ovoj Uredbi ne bi se trebala priječiti primjena odstupanja koja proizlaze iz članka 66. Direktive (EU) 2019/...⁺,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

Poglavlje I.

Predmet, područje primjene i definicije

Članak 1.

Predmet i područje primjene

Cilj je ove Uredbe:

- (a) odrediti osnovu za učinkovito postizanje ciljeva energetske unije i posebno okvira klimatske i energetske politike do 2030. omogućivanjem prenošenja tržišnih signala za povećanu učinkovitost, veći udio izvora obnovljive energije, sigurnost opskrbe, fleksibilnost, održivost, dekarbonizaciju i inovacije;
- (b) odrediti temeljna načela za dobro funkcionirajuća, integrirana tržišta električne energije, kojima se svim pružateljima resursa i kupcima električne energije omogućuje nediskriminirajući pristup mreži, osnažuju kupci, osigurava konkurentnost na globalnom tržištu, kao i upravljanje potrošnjom, skladištenje energije i energetska učinkovitost, te olakšava agregacija distribuirane potražnje i ponude i omogućuje integracija tržišta i sektorska integracija te na tržištu utemeljene naknade za električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora;

- (c) odrediti poštena pravila za prekograničnu razmjenu električne energije te tako povećati konkurentnost na unutarnjem tržištu električne energije, uzimajući u obzir posebne karakteristike nacionalnih i regionalnih tržišta, uključujući uspostavljanje mehanizma naknade za prekogranični protok električne energije i određivanje usklađenih načela za naknade za prekogranični prijenos i dodjelu raspoloživih kapaciteta interkonekcija između nacionalnih prijenosnih sustava;
- (d) olakšati nastanak dobro funkcionirajućeg i transparentnog veleprodajnog tržišta koje doprinosi visokoj razini sigurnosti opskrbe električnom energijom te predvidjeti mehanizme za usklađivanje pravila za prekograničnu razmjenu električne energije.

Članak 2.

Definicije

Primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „interkonekcijski vod“ znači prijenosni vod koji prelazi ili premošćuje granicu između država članica i koji povezuje nacionalne prijenosne sustave država članica;
2. „regulatorno tijelo“ znači regulatorno tijelo koje je odredila svaka država članica na temelju članka 57. stavka 1. Direktive (EU) 2019/...⁺;

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

3. „prekogranični protok” znači fizički protok električne energije u prijenosnoj mreži države članice koji proizlazi iz učinaka aktivnosti proizvođača, kupaca ili oboje, te države članice na njezinoj prijenosnoj mreži;
4. „zagušenje” znači situacija u kojoj se ne može udovoljiti svim zahtjevima sudionika na tržištu za trgovinu između mrežnih zona jer bi znatno utjecali na fizičke protoke na mrežnim elementima koji ne mogu prihvatiti te protoke;
5. „novi interkonekcijski vod” znači interkonekcijski vod koji nije dovršen do 4. kolovoza 2003.;
6. „strukturno zagušenje” znači zagušenje u prijenosnom sustavu koje se može nedvosmisleno definirati, koje je predvidljivo, zemljopisno stabilno tijekom vremena i često se ponavlja u uvjetima normalnog električnog pogona sustava;
7. „operator tržišta” znači subjekt koji pruža uslugu kojom se ponude električne energije za prodaju povezuju s ponudama za njezinu kupovinu;
8. „nominirani operator tržišta električne energije” ili „NEMO” znači operator tržišta kojeg je nadležno tijelo odredilo za obavljanje zadaća povezanih s jedinstvenim povezivanjem dan unaprijed ili jedinstvenim unutardnevnim povezivanjem;
9. „vrijednost neisporučene energije” znači procjena u EUR/MWh najviše cijene električne energije koju su kupci voljni platiti kako bi izbjegli prekid opskrbe;

10. „uravnoteženje” znači sve aktivnosti i svi postupci, u svim vremenskim planovima, kojima operatori prijenosnih sustava kontinuirano osiguravaju održavanje frekvencije sustava unutar unaprijed definiranog raspona stabilnosti i usklađenost s količinom rezervi koje su potrebne s obzirom na traženu kvalitetu;
11. „energija uravnoteženja” znači energija kojom operatori prijenosnih sustava izvode uravnoteženje;
12. „pružatelj usluge uravnoteženja” znači sudionik na tržištu koji operatorima prijenosnih sustava pruža energiju uravnoteženja i rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava;
13. „rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava” znači količina kapaciteta koju je pružatelj usluge uravnoteženja pristao čuvati i s obzirom na koju je pristao podnositi ponude za odgovarajuću količinu energije uravnoteženja operatoru prijenosnog sustava za vrijeme trajanja ugovora;
14. „subjekt odgovoran za odstupanje” znači sudionik na tržištu, ili njegov odabrani zastupnik, odgovoran za svoja odstupanja na tržištu električne energije;
15. „razdoblje obračuna odstupanja” znači vremenska jedinica za obračun odstupanja subjekata odgovornih za odstupanja;
16. „cijena odstupanja” znači cijena, koja može biti pozitivna, jednaka nuli ili negativna, u svakom razdoblju obračuna odstupanja za odstupanje u bilo kojem smjeru;

17. „područje definiranja cijene odstupanja” znači područje unutar kojeg se obračunava cijena odstupanja;
18. „pretkvalifikacijski postupak” znači postupak za provjeru sukladnosti pružatelja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava sa zahtjevima koje utvrde operatori prijenosnih sustava;
19. „kapacitet rezerve” znači količina rezerve za održavanje frekvencije, rezerve za ponovnu uspostavu zadane frekvencije ili spore rezerve koja treba biti dostupna operatoru prijenosnog sustava;
20. „prioritetno dispečiranje” znači, s obzirom na samostalni dispečerski model, dispečiranje elektrana na temelju kriterija koji se razlikuju od ekonomskog poretka ponuda, a, s obzirom na središnji dispečerski model, dispečiranje elektrana na temelju kriterija koji se razlikuju od ekonomskog poretka ponuda i od mrežnih ograničenja, kojim se daje prednost dispečiranju posebnih proizvodnih tehnologija;
21. „regija za izračun kapaciteta” znači zemljopisno područje na kojem se primjenjuje koordinirani izračun kapaciteta;
22. „mehanizam za razvoj kapaciteta” znači privremena mjera kojom se osigurava postizanje potrebne razine adekvatnosti resursa plaćanjem za dostupnost resursa, isključujući mjere povezane s pomoćnim uslugama ili upravljanjem zagušenjima;
23. „visokoučinkovita kogeneracija” znači kogeneracija koja ispunjava kriterije utvrđene u Prilogu II. Direktivi 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹;

¹ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).

24. „demonstracijski projekt” znači projekt koji demonstrira neku tehnologiju kao prvu te vrste u Uniji i koji je važna inovacija koja uvelike nadmašuje trenutačnu vrhunsku tehnologiju;
25. „sudionik na tržištu” znači fizička ili pravna osoba, koja kupuje, prodaje ili proizvodi električnu energiju, koja se bavi agregiranjem ili koja je operator usluga upravljanja potrošnjom ili skladištenja energije, među ostalim davanjem nalogâ za trgovanje, na jednom ili više tržišta električne energije, između ostalog na tržištima energije uravnoteženja;
26. „redispečiranje” znači mjera, uključujući ograničavanje, koju aktivira jedan ili više operatora prijenosnih sustava ili operatora distribucijskih sustava promjenom proizvodnog obrasca, obrasca opterećenja, ili oboje, kako bi se promijenili fizički protoci u elektroenergetskom sustavu i smanjilo fizičko zagušenje ili na neki drugi način zajamčila sigurnost sustava;
27. „trgovanje u suprotnom smjeru” znači prekozonska razmjena koju su pokrenuli operatori sustava između dviju zona trgovanja radi smanjenja fizičkog zagušenja;
28. „proizvodno postrojenje” znači postrojenje u kojem se primarna energija pretvara u električnu energiju, a koje se sastoji od jednog ili više modula za proizvodnju električne energije priključenih na mrežu;

29. „središnji dispečerski model” znači model planiranja i dispečiranja po kojem operator prijenosnog sustava u okviru integriranog sustava planiranja određuje planove proizvodnje i potrošnje te dispečiranje proizvodnih postrojenja i postrojenja kupaca, s obzirom na postrojenja koja se mogu dispečirati;
30. „samostalni dispečerski model” znači model planiranja i dispečiranja u kojem se planovi proizvodnje i potrošnje te dispečiranje proizvodnih postrojenja i postrojenja kupaca određuju od strane agenata za planiranje tih postrojenja;
31. „standardni proizvod za uravnoteženje” znači usklađeni proizvod za uravnoteženje koji su svi operatori prijenosnih sustava definirali u svrhu razmjene usluga uravnoteženja;
32. „posebni proizvod za uravnoteženje” znači proizvod za uravnoteženje koji se razlikuje od standardnog proizvoda za uravnoteženje;
33. „delegirani operator” znači subjekt kojem je posebne zadaće ili obveze povjerene operatoru prijenosnog sustava ili nominiranom operatoru tržišta električne energije na temelju ove Uredbe ili drugog pravnog akta Unije delegirao taj operator prijenosnog sustava ili taj nominirani operator tržišta električne energije, ili su mu te zadaće ili obveze dodijelili država članica ili regulatorno tijelo;
34. „kupac” znači kupac kako je definiran u članku 2. točki 1. Direktive (EU) 2019/...⁺,

⁺ SL: molimo u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

35. „krajnji kupac” znači krajnji kupac kako je definiran u članku 2. točki 3. Direktive (EU) 2019/...⁺;
36. „veleprodajni kupac” znači veleprodajni kupac kako je definiran u članku 2. točki 2. Direktive (EU) 2019/...⁺;
37. „kupac iz kategorije kućanstvo” znači kupac iz kategorije kućanstvo kako je definiran u članku 2. točki 4. Direktive (EU) 2019/...⁺;
38. „malo poduzeće” znači malo poduzeće kako je definirano u članku 2. točki 7. Direktive (EU) 2019/...⁺;
39. „aktivni kupac” znači aktivni kupac kako je definiran u članku 2. točki 8. Direktive (EU) 2019/...⁺;
40. „tržišta električne energije” znači tržišta električne energije kako su definirana u članku 2. točki 9. Direktive (EU) 2019/...⁺;
41. „opskrba” znači opskrba kako je definirana u članku 2. točki 12. Direktive (EU) 2019/...⁺;
42. „ugovor o opskrbi električnom energijom” znači ugovor o opskrbi električnom energijom kako je definiran u članku 2. točki 13. Direktive (EU) 2019/...⁺;

⁺ SL: molimo u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

43. „agregiranje” znači agregiranje kako je definirano u članku 2. točki 18. Direktive (EU) 2019/...⁺;
44. „upravljanje potrošnjom” znači upravljanje potrošnjom kako je definirano u članku 2. točki 20. Direktive (EU) 2019/...⁺;
45. „sustav pametnog mjerenja” znači sustav pametnog mjerenja kako je definiran u članku 2. točki 23. Direktive (EU) 2019/...⁺;
46. „interoperabilnost” znači interoperabilnost kako je definirana u članku 2. točki 24. Direktive (EU) 2019/...⁺;
47. „distribucija” znači distribucija kako je definirana u članku 2. točki 28. Direktive (EU) 2019/...⁺;
48. „operator distribucijskog sustava” znači operator distribucijskog sustava kako je definiran u članku 2. točki 29. Direktive (EU) 2019/...⁺;
49. „energetska učinkovitost” znači energetska učinkovitost kako je definirana u članku 2. točki 30. Direktive (EU) 2019/...⁺;
50. „energija iz obnovljivih izvora” ili „obnovljiva energija” znači energija iz obnovljivih izvora ili obnovljiva energija kako je definirano u članku 2. točki 31. Direktive (EU) 2019/...⁺;

⁺ SL: molimo u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)) i unijeti u bilješku broj, datum, naziv i referenciju na SL za tu Direktivu.

51. „distribuirana proizvodnja” znači distribuirana proizvodnja kako je definirana u članku 2. točki 32. Direktive (EU) 2019/...⁺;
52. „prijenos” znači prijenos kako je definiran u članku 2. točki 34. Direktive (EU) 2019/...⁺;
53. „operator prijenosnog sustava” znači operator prijenosnog sustava kako je definiran u članku 2. točki 35. Direktive (EU) 2019/...⁺;
54. „korisnik sustava” znači korisnik sustava kako je definiran u članku 2. točki 36. Direktive (EU) 2019/...⁺;
55. „proizvodnja” znači proizvodnja kako je definirana u članku 2. točki 37. Direktive (EU) 2019/...⁺;
56. „proizvođač” znači proizvođač kako je definiran u članku 2. točki 38. Direktive (EU) 2019/...⁺;
57. „međusobno povezani sustav” znači međusobno povezani sustav kako je definiran u članku 2. točki 40. Direktive (EU) 2019/...⁺;
58. „mali izolirani sustav” znači mali izolirani sustav kako je definiran u članku 2. točki 42. Direktive (EU) 2019/...⁺;

⁺ SL: molimo u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)) i unijeti u bilješku broj, datum, naziv i referenciju na SL za tu Direktivu.

59. „mali povezani sustav” znači mali povezani sustav kako je definiran u članku 2. točki 43. Direktive (EU) 2019/...⁺
60. „pomoćna usluga” znači pomoćna usluga kako je definirana u članku 2. točki 48. Direktive (EU) 2019/...⁺;
61. „nefrekvencijska pomoćna usluga” znači nefrekvencijska pomoćna usluga kako je definirana u članku 2. točki 49. Direktive (EU) 2019/...⁺;
62. „skladištenje energije” znači skladištenje energije usluga kako je definirano u članku 2. točki 59. Direktive (EU) 2019/...⁺;
63. „regionalni koordinacijski centar” znači regionalni koordinacijski centar u skladu s člankom 35. ove Uredbe;
64. „veleprodajno tržište energije” znači veleprodajno tržište energije kako je definirano u članku 2. točki 6. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća¹;
65. „zona nadmetanja” znači najveće zemljopisno područje unutar kojeg sudionici na tržištu mogu razmjenjivati energiju bez raspodjele kapaciteta;

⁺ SL: molimo u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)) i unijeti u bilješku broj, datum, naziv i referenciju na SL za tu Direktivu.

¹ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 326, 8.12.2011., str. 1.).

66. „raspodjela kapaciteta” znači prekozonska dodjela kapaciteta;
67. „kontrolno područje” znači usklađen dio međusobno povezanog sustava, kojim upravlja jedan operator sustava i obuhvaća povezana fizička opterećenja i/ili proizvodne jedinice ako ih ima;
68. „usklađeni neto kapacitet prijenosa” znači metoda izračuna kapaciteta na temelju načela procjene i utvrđivanja unaprijed (ex ante) najveće razmjene energije između susjednih zona nadmetanja;
69. „kritični element mreže” znači element mreže bilo unutar zone nadmetanja ili između zona nadmetanja koji je uzet u obzir u postupku izračuna kapaciteta, ograničavajući količinu električne energije koja se može razmjenjivati;
70. „kapacitet između zona” znači sposobnost međusobno povezanog sustava da prihvati prijenos energije između zona nadmetanja;
71. „proizvodna jedinica” znači jedinstveni generator električne energije koji pripada jedinici proizvodnje.

Poglavlje II.

Opća pravila za tržište električne energije

Članak 3.

Načela koja se odnose na funkcioniranje tržišta električne energije

1. Države članice, regulatorna tijela, operatori prijenosnih sustava, operatori distribucijskih sustava, operatori tržišta i delegirani operatori osiguravaju da se na tržištima električne energije djeluje u skladu sa sljedećim načelima:
 - (a) cijene se formiraju na temelju potražnje i ponude;
 - (b) tržišnim se pravilima potiče slobodno formiranje cijena te se izbjegavaju aktivnosti kojima se sprječava formiranje cijena na temelju potražnje i ponude;
 - (c) tržišnim se pravilima olakšava razvoj fleksibilnije proizvodnje, održive proizvodnje s niskom razinom emisije ugljika i fleksibilnije potražnje;
 - (d) kupcima se omogućuje da se koriste tržišnim mogućnostima i snažnijim tržišnim natjecanjem na maloprodajnim tržištima te su ovlašteni da djeluju kao sudionici na tržištu energije i u energetske tranziciji;

- (e) tržišno se sudjelovanje krajnjih kupaca i malih poduzeća omogućuje agregacijom proizvodnje iz postrojenja s višestrukom proizvodnjom ili iz postrojenja za upravljanje potrošnjom za više kupaca kako bi na tržištu električne energije bile dane zajedničke ponude te kako bi se njima zajednički upravljalo u elektroenergetskom sustavu, u skladu s pravom tržišnog natjecanja Unije;
- (f) tržišnim se pravilima omogućuje dekarbonizacija elektroenergetskog sustava, a time i gospodarstva, uključujući, omogućivanjem integracije električne energije iz obnovljivih izvora i pružanjem poticaja za energetske učinkovitost;
- (g) tržišnim pravilima postižu se primjereni poticaji za ulaganja u proizvodnju, osobito dugoročna ulaganja za dekarbonizirani i održivi elektroenergetski sustav, skladištenje energije, energetske učinkovitost i upravljanje potrošnjom za zadovoljavanje potreba tržišta, te se olakšava pošteno tržišno natjecanje, čime se osigurava sigurnost opskrbe;
- (h) postepeno se uklanjaju prepreke prekograničnim protocima električne energije između zona trgovanja ili država članica, i prekograničnim transakcijama na tržištima električne energije te povezanim tržištima usluga;
- (i) tržišnim se pravilima omogućuje regionalna suradnja ako je ona djelotvorna;
- (j) sigurnom i održivom proizvodnjom, skladištenjem energije i upravljanjem potrošnjom ravnopravno se sudjeluju na tržištu na temelju zahtjeva predviđenih pravom Unije;
- (k) svi su proizvođači izravno ili neizravno odgovorni za prodaju energije koju proizvode;

- (l) tržišnim se pravilima omogućuje razvoj demonstracijskih projekata u izvore energije, tehnologije ili sustave koji su održivi, sigurni i imaju niske emisije ugljika, čija je realizacija i uporaba u korist društva;
- (m) tržišnim se pravilima omogućuje učinkovito dispečiranje proizvodnih sredstava, skladištenje energije i upravljanje potrošnjom;
- (n) tržišnim se pravilima omogućuje ulaz i izlaz poduzeća za proizvodnju električne energije, skladištenje energije i opskrbu električnom energijom na temelju ocjene ekonomske i financijske održivosti njihova rada koju provode ta poduzeća;
- (o) kako bi se sudionicima na tržištu omogućila zaštita od rizika u pogledu nestabilnosti cijena na tržišnoj osnovi te ublažila nesigurnost povezana s budućim povratom ulaganja, u razmjenama se može transparentno trgovati dugoročnim proizvodima za zaštitu od rizika, a o dugoročnim ugovorima o opskrbi električnom energijom može se pregovarati izvan burze, pod uvjetom da se poštuje pravo tržišnog natjecanja Unije;
- (p) tržišnim se pravilima olakšava trgovina proizvodima diljem Unije a u okviru regulatornih izmjena u obzir se uzimaju kratkoročni i dugoročni učinci na terminska tržišta i proizvode;
- (q) sudionici na tržištu imaju pravo dobiti pristup prijenosnim mrežama i distribucijskim mrežama pod objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim uvjetima.

Članak 4.
Pravedna tranzicija

Komisija podupire države članice koje uspostavljaju nacionalne strategije za postupno smanjenje postojećih proizvodnih i rudarskih kapaciteta na ugljen i druga kruta fosilna goriva svim raspoloživim sredstvima kako bi se omogućila pravedna tranzicija u regijama pogođenim strukturnim promjenama. Komisija pomaže državama članicama u rješavanju posljedica koje prijelaz na čistu energiju ima na društvo i gospodarstvo.

Komisija blisko surađuje s dionicima u regijama s velikom potrošnjom ugljena i velikim emisijama ugljika, olakšava pristup raspoloživim fondovima i programima i njihovo korištenje te potiče razmjene dobrih praksi, što uključuje rasprave o industrijskim planovima i potrebnim prekvalifikacijama.

Članak 5.
Odgovornost za odstupanja

1. Svi sudionici na tržištu odgovorni su za odstupanja koja uzrokuju u sustavu („odgovornost za odstupanja“). U tu svrhu sudionici na tržištu ili su subjekti odgovorni za odstupanja ili svoju odgovornost ugovorno prenose na subjekt po vlastitom izboru odgovoran za odstupanje. Svaki subjekt odgovoran za odstupanje financijski je odgovoran za svoja odstupanja i nastoji održavati ravnotežu ili pomagati da elektroenergetski sustav bude uravnotežen.

2. Države članice mogu odobriti odstupanja od odgovornosti za odstupanja samo za:
- (a) demonstracijske projekte za inovativne tehnologije, podložno odobrenju regulatornog tijela, pod uvjetom da su ta odstupanja ograničena na vrijeme i opseg za koje su potrebna kako bi se ispunile demonstracijske svrhe;
 - (b) postrojenja za proizvodnju energije koja se služe obnovljivim izvorima energije s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 400 kW;
 - (c) postrojenja koja dobivaju potporu koju je Komisija odobrila u skladu s pravilima Unije o državnim potporama na temelju članaka 107., 108. i 109. UFEU-a i koja su stavljena u pogon prije ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe].

Države članice, ne dovodeći u pitanje članke 107. i 108. UFEU-a, mogu pružiti poticaje sudionicima na tržištu koji su potpuno ili djelomično izuzeti od odgovornosti za odstupanja da prihvate punu odgovornost za odstupanja.

3. Ako država članica odobri odstupanje u skladu s člankom 5. stavkom 2., osigurava da neki drugi sudionik na tržištu ispuni financijsku odgovornost za odstupanja.
4. Za postrojenja za proizvodnju energije stavljena u pogon od 1. siječnja 2026. stavak 2. točka (b) primjenjuje se samo na proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 200 kW.

Članak 6.

Tržište električne energije uravnoteženja

1. Tržišta električne energije uravnoteženja, uključujući pretkvalifikacijske postupke, organiziraju se tako da:
 - (a) osiguravaju djelotvornu nediskriminaciju među sudionicima na tržištu, uzimajući u obzir različite tehničke potrebe elektroenergetskog sustava i različite tehničke sposobnosti izvora proizvodnje, skladištenja energije i upravljanja potrošnjom;
 - (b) osiguravaju transparentnu i tehnološki neutralnu definiciju usluga i njihovu nabavu na transparentan, tržišno utemeljen način;
 - (c) osiguravaju nediskriminirajući pristup svim sudionicima na tržištu, pojedinačno ili zajednički, između ostalog u odnosu na električnu energiju proizvedenu iz raznih obnovljivih izvora energije, upravljanje potrošnjom i skladištenje energije;
 - (d) poštuju potrebu za prihvaćanjem povećanja udjela promjenjive proizvodnje, povećanu razinu upravljanja potrošnjom i pojavu novih tehnologija.
2. Cijena energije uravnoteženja ne određuje se unaprijed u ugovoru za rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava. Postupci nabave transparentni su u skladu s člankom 40. stavkom 4. Direktive (EU) 2019/...⁺, uz istodobno poštovanje povjerljivosti poslovno osjetljivih informacija.

⁺ SL: molimo u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

3. Tržišta uravnoteženja osiguravaju pogonsku sigurnost te istodobno omogućuju najveću moguću uporabu i učinkovitu dodjelu prekozonskog kapaciteta po vremenskim okvirima u skladu s člankom 17.
4. Obračun energije uravnoteženja za standardne proizvode za uravnoteženje i posebne proizvode za uravnoteženje temelji se na načelu granične cijene (plaćanju postignute cijene) osim ako sva regulatorna tijela odobravaju alternativnu metodu određivanja cijena na temelju zajedničkog prijedloga svih operatora prijenosnih sustava utemeljenog na analizi kojom je dokazano da je ta alternativna metoda određivanja cijena učinkovitija.

Sudionicima na tržištu dopušteno je podnositi ponude što je bliže moguće stvarnom vremenu, a rok za ponude energije uravnoteženja ne smije prethoditi vremenu zatvaranja unutardnevnog prekozonskog tržišta.

Operatori prijenosnih sustava koji primjenjuje središnji dispečerski model mogu utvrditi dodatna pravila u skladu sa smjernicom za električnu energiju uravnoteženja donesenom na temelju članka 6. stavka 11. Uredbe (EZ) 714/2009.

5. Za odstupanja se obračunava cijena koja odražava vrijednost energije u stvarnom vremenu.
6. Područje definiranja cijene odstupanja jednako je zoni trgovanja, osim u slučaju središnjeg dispečerskog modela kada područje cijene odstupanja može biti dijelom zone trgovanja.
7. Dimenzioniranje kapaciteta rezerve provode operatori prijenosnih sustava te se ono olakšava na regionalnoj razini.

8. Nabavu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava provode operatori prijenosnih sustava te se nju može olakšavati na regionalnoj razini, a rezervacija prekograničnog kapaciteta se u tu svrhu može ograničiti. Nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava tržišno je utemeljena i organizirana tako da se njome sudionici na tržištu u pretkvalifikacijskom postupku ne diskriminiraju u skladu s člankom 40. stavkom 4. Direktive (EU) 2019/...⁺, bilo da sudionici na tržištu sudjeluju pojedinačno ili zajednički.

Nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje temelji se na primarnom tržištu osim ako i u mjeri u kojoj regulatorno tijelo omogući odstupanje kako bi dozvolilo korištenje drugih oblika tržišno utemeljene nabave zbog nedostatka tržišnog natjecanja na tržištu usluga uravnoteženja. Odstupanja od obveze temeljenja nabave rezerviranog kapaciteta na primjeni primarnih tržišta preispituju se svake tri godine.

9. Nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava regulacijom prema gore i prema dolje provodi se odvojeno, osim ako regulatorno tijelo odobri odstupanje od tog načela na temelju toga da bi se time ostvarila veća gospodarska učinkovitost, što je dokazano evaluacijom koju je proveo operator prijenosnog sustava. Ugovori za rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava ne sklapaju se više od jednog dana prije osiguravanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, a ugovorno razdoblje ne smije biti dulje od jednog dana, osim ako i u mjeri u kojoj je regulatorno tijelo odobrilo ranije sklapanje ugovora ili dulja razdoblja sklapanja ugovora kako bi se zajamčila sigurnost opskrbe ili poboljšala gospodarska učinkovitost.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

Ako je odobreno odstupanje, za najmanje 40 % standardnih proizvoda za uravnoteženje i najmanje 30 % svih proizvoda koji se upotrebljavaju za rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava, ugovori za rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava sklapaju se najmanje jedan dan prije osiguravanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, a ugovorno razdoblje iznosi najviše jedan dan. Sklapanje ugovora za preostali dio rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava provodi se za najviše jedan mjesec prije pružanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava i iznosi najviše jedan mjesec.

10. Na zahtjev operatora prijenosnog sustava regulatorno tijelo može odlučiti produljiti ugovorno razdoblje preostalog dijela rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava iz stavka 9. na najviše dvanaest mjeseci pod uvjetom da je takva odluka vremenski ograničena i da će pozitivni učinci u smislu snižavanja troškova za krajnje kupce premašiti negativne učinke na tržište. Taj zahtjev sadržava:
 - (a) određeno vremensko razdoblje tijekom kojeg bi se izuzeće primjenjivalo;
 - (b) određeni opseg rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje na koji bi se izuzeće primjenjivalo;
 - (c) analizu učinka izuzeća na sudjelovanje resursa za uravnoteženje; i
 - (d) obrazloženje izuzeća u kojem se dokazuje da bi to izuzeće rezultiralo nižim troškovima za krajnje kupce.
11. Neovisno o stavku 10., počevši od 1. siječnja 2026. ugovorna razdoblja ne smiju biti dulja od šest mjeseci.

12. Regulatorna tijela do 1. siječnja 2028. Komisiji i ACER-u podnose izvješće o udjelu ukupnog kapaciteta obuhvaćenog ugovorima s trajanjem ili razdobljem nabave duljim od jednog dana.
13. Operatori prijenosnih sustava ili njihovi delegirani operatori objavljuju, što je bliže moguće stvarnom vremenu, ali uz odgodu od najviše 30 minuta nakon isporuke, informacije o trenutačnoj ravnoteži sustava na svojim područjima planiranja razmjene, procijenjenim cijenama odstupanja i procijenjenim cijenama energije uravnoteženja.
14. Kada standardni proizvodi za uravnoteženje nisu dovoljni za jamčenje operativne sigurnosti ili neki resursi za uravnoteženje ne mogu sudjelovati na tržištu uravnoteženja putem standardnih proizvoda za uravnoteženje, operatori prijenosnih sustava mogu predložiti, a regulatorna tijela mogu odobriti odstupanja od stavaka 2. i 4. za posebne proizvode za uravnoteženje koji se aktiviraju lokalno bez razmjene s drugim operatorima prijenosnih sustava.

Prijedlozi odstupanja uključuju opis mjera predloženih kako bi se uporaba posebnih proizvoda svela na najmanju moguću mjeru podložno njihovoj gospodarskoj učinkovitosti, dokaz da posebni proizvodi ne uzrokuju znatne neučinkovitosti i poremećaje na tržištu uravnoteženja unutar ili izvan područja planiranja razmjene, kao i, prema potrebi, pravila i informacije za postupak konverzije ponuda energije uravnoteženja iz posebnih proizvoda za uravnoteženje u ponude energije uravnoteženja iz standardnih proizvoda za uravnoteženje.

Članak 7.

Tržište dan unaprijed i unutar dnevnog tržišta

1. Operatori prijenosnih sustava i nominirani operatori tržišta električne energije zajednički organiziraju upravljanje integriranim tržištem dan unaprijed i unutar dnevnim tržištem u skladu s Uredbom (EU) 2015/1222. Operatori prijenosnih sustava i nominirani operatori tržišta električne energije surađuju na razini Unije ili, ako je primjerenije, na regionalnoj razini kako bi što više povećali učinkovitost i djelotvornost trgovanja električnom energijom Unije dan unaprijed i unutar jednog dana. Obvezom suradnje ne dovodi se u pitanje primjena prava tržišnog natjecanja Unije. Funkcije operatora prijenosnih sustava i nominiranih operatora tržišta električne energije koje su povezane s trgovanjem električnom energijom podliježu regulatornom nadzoru regulatornih tijela na temelju članka 59. Direktive (EU) 2019/...⁺ i ACER-a na temelju članaka 4. i 8. Uredbe (EU) 2019/...⁺⁺.
2. Tržište dan unaprijed i unutar dnevnog tržišta:
 - (a) organiziraju se tako da se na njima ne diskriminira;
 - (b) čim više povećavaju sposobnost svih sudionika na tržištu da kontroliraju svoja odstupanja;
 - (c) čim više povećavaju prilike za sve sudionike na tržištu da sudjeluju u prekozonskoj trgovini što je bliže moguće stvarnom vremenu u svim zonama trgovanja;

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

⁺⁺ SL: u tekst unijeti broj Uredbe iz dokumenta PE-CONS 83/18 - (2016/0378(COD)).

- (d) osiguravaju cijene koje odražavaju tržišne osnove, uključujući vrijednost energije u stvarnom vremenu, na koje se sudionici na tržištu mogu osloniti pri dogovaranju o dugoročnijim proizvodima za zaštitu od rizika;
- (e) osiguravaju pogonsku sigurnost te istodobno omogućuju čim veću uporabu prijenosnog kapaciteta;
- (f) transparentni su uz istodobnu zaštitu povjerljivosti poslovno osjetljivih informacija i osiguravanje da se trgovina odvija anonimno;
- (g) na njima se trgovine unutar zone trgovanja ne razlikuju od trgovina koje prelaze granice zona trgovanja; i
- (h) organiziraju se na način kako bi se zajamčilo da svi sudionici na tržištu mogu tržištu pristupiti pojedinačno ili zajednički.

Članak 8.

Trgovina na tržištu dan unaprijed i na unutar dnevnom tržištu

1. Nominirani operatori tržišta električne energije omogućuju sudionicima na tržištu da trguju energijom što je bliže moguće stvarnom vremenu, a najmanje do vremena zatvaranja unutar dnevnog prekozonskog tržišta.
2. Nominirani operatori tržišta električne energije sudionicima na tržištu pružaju priliku da trguju energijom u vremenskim intervalima koji su kratki barem kao razdoblje obračuna odstupanja i na tržištu dan unaprijed i na unutar dnevnom tržištu.

3. Nominirani operatori tržišta električne energije osiguravaju proizvode za trgovanje na tržištu dan unaprijed i unutardnevnom tržištu koji su dovoljno mali, s najmanjim veličinama ponude od 500 kW ili manje, kako bi omogućili djelotvorno sudjelovanje upravljanja potrošnjom, skladištenja energije i manjih obnovljivih izvora, među ostalim i izravno sudjelovanje kupaca.
4. Do 1. siječnja 2021. razdoblje obračuna odstupanja je 15 minuta na svim područjima planiranja razmjene osim ako su regulatorna tijela odobrila odstupanje ili izuzeće. Odstupanja se mogu odobriti samo do 31. prosinca 2024.

Od 1. siječnja 2025. razdoblje obračuna odstupanja ne smije biti dulje od 30 minuta kada su pojedino izuzeće odobrila sva regulatorna tijela nekog sinkronog područja.

Članak 9.

Dugoročna tržišta

1. U skladu s Uredbom (EU) 2016/1719 operatori prijenosnih sustava izdaju dugoročna prava prijenosa ili poduzimaju jednakovrijedne mjere kako bi omogućili sudionicima na tržištu, među ostalim vlasnicima postrojenja za proizvodnju energije koja se služe obnovljivim izvorima energije, da se zaštite od rizika u pogledu cijena u različitim zonama trgovanja osim ako se procjenom dugoročnog tržišta koju je na granicama zona trgovanja provelo nadležno regulatorno tijelo pokaže da postoji dovoljno prilika za zaštitu od rizika u dotičnim zonama trgovanja.

2. Dugoročna prava prijenosa dodjeljuju se transparentno, utemeljeno na tržištu i bez diskriminacije na jedinstvenoj platformi za dodjelu.
3. Uz uvjet da se poštuje pravo tržišnog natjecanja Unije, operatori tržišta slobodno razvijaju proizvode za zaštitu od rizika, uključujući dugoročne proizvode za zaštitu od rizika, kako bi sudionicima na tržištu, među ostalim vlasnicima postrojenja za proizvodnju energije koja se služe obnovljivim izvorima energije, pružili primjerene mogućnosti da se zaštite od financijskog rizika fluktuacije cijena. Države članice ne ograničuju takvu aktivnost zaštite od rizika na trgovine unutar države članice ili zone trgovanja.

Članak 10.

Tehnička ograničenja trgovanja

1. Nema gornjeg ni donjeg ograničenja za veleprodajnu cijenu električne energije. Ova se odredba, među ostalim, primjenjuje na podnošenje ponuda i obračun u svim vremenskim okvirima i uključuje energiju uravnoteženja i cijene odstupanja, ne dovodeći u pitanje tehnička ograničenja cijena koja se mogu primijeniti u vremenskom okviru za uravnoteženje te u vremenskom okviru dana unaprijed i unutardnevnom vremenskom okviru u skladu sa stavkom 2.

2. Nominirani operatori tržišta električne energije mogu primjenjivati usklađena ograničenja na maksimalne i minimalne postignute cijene za vremenske okvire dan unaprijed i unutar jednog dana. Ta su ograničenja dovoljno visoka da se nepotrebno ne ograničava trgovina, usklađena su za područje zajedničkog tržišta te se njima u obzir uzima maksimalna vrijednost neisporučene energije. Nominirani operatori tržišta električne energije provode transparentan mehanizam radi pravodobne automatske prilagodbe tehničkih ograničenja trgovanja u slučaju da se očekuje dostizanje utvrđenih ograničenja. Prilagođene više razine ograničenja ostaju primjenjive dok ne budu potrebna daljnja povećanja u okviru tog mehanizma.
3. Operatori prijenosnih sustava ne poduzimaju nikakve mjere s ciljem promjene veleprodajnih cijena.
4. Regulatorna tijela ili, ako je država članica za tu svrhu imenovala drugo nadležno tijelo, tako određena nadležna tijela utvrđuju politike i mjere koje se primjenjuju na njihovim državnim područjima i koje bi mogle pridonijeti neizravnom ograničenju formiranja veleprodajnih cijena, uključujući ograničavanje ponuda koje se odnose na aktivaciju energije uravnoteženja, mehanizme za razvoj kapaciteta, mjere koje poduzimaju operatori prijenosnih sustava, mjere kojima se dovode u pitanje postojeći tržišni rezultati ili sprječavaju zlouporabe dominantnih položaja ili neučinkovito definiranih zona trgovanja.
5. Ako regulatorno tijelo ili određeno nadležno tijelo utvrdi politiku ili mjeru kojom bi se moglo ograničiti formiranje veleprodajnih cijena, poduzima primjerene aktivnosti kako bi uklonilo učinak te politike ili mjere na podnošenje ponuda ili, ako to nije moguće, kako bi ublažila taj učinak. Države članice podnose izvješće Komisiji do ... [šest mjeseci nakon stupanja na snagu] u kojem detaljno navode mjere i aktivnosti koje su poduzele ili namjeravaju poduzeti.

Članak 11.

Vrijednost neisporučene energije

1. Do ... [jedna godina nakon stupanja na snagu ove Uredbe], ako je to potrebno za utvrđivanje standarda pouzdanosti u skladu s člankom 25., regulatorna tijela ili, ako je država članica u tu svrhu imenovala drugo nadležno tijelo, tako određena nadležna tijela utvrđuju jedinstvenu procjenu vrijednosti neisporučene energije za svoje državno područje. Ta se procjena objavljuje. Regulatorna tijela ili druga određena nadležna tijela mogu utvrditi različite procjene po zonama trgovanja ako na svojem državnom području imaju nekoliko zona trgovanja. Ako se zona trgovanja sastoji od državnih područja više od jedne države članice, dotična regulatorna tijela ili druga određena nadležna tijela utvrđuju jedinstvenu procjenu vrijednosti neisporučene energije za tu zonu trgovanja. Pri utvrđivanju jedinstvene procjene vrijednosti neisporučene energije regulatorna tijela ili druga određena nadležna tijela primjenjuju metodologiju iz članka 23. stavka 6.
2. Regulatorna tijela i određena nacionalna tijela ažuriraju svoju procjenu vrijednosti neisporučene energije najmanje svakih pet godina ili ranije ako se primijeti znatna promjena.

Članak 12.

Dispečiranje proizvodnje i upravljanje potrošnjom

1. Dispečiranje postrojenja za proizvodnju električne energije i upravljanje potrošnjom ne smije biti diskriminirajuće, mora biti transparentno i, osim ako je drugačije predviđeno u stavcima od 2. do 6., mora biti utemeljeno na tržištu.
2. Ne dovodeći u pitanje članke 107., 108. i 109. UFEU-a, države članice osiguravaju da pri dispečiranju proizvodnih postrojenja električne energije operatori sustava daju prioritet postrojenjima za proizvodnju koja se služe obnovljivim izvorima energije u mjeri u kojoj to omogućuje sigurno funkcioniranje nacionalnog elektroenergetskog sustava, na temelju transparentnih i nediskriminirajućih kriterija i ako su takva postrojenja za proizvodnju energije:
 - (a) postrojenje za proizvodnju energije koja se služe obnovljivim izvorima energije i imaju instalirani kapacitet električne energije manji od 400 kW; ili
 - (b) demonstracijski projekti za inovativne tehnologije, podložno odobrenju regulatornog tijela, pod uvjetom da je takav prioritet ograničen na ono vrijeme i onaj opseg koji su potrebni kako bi se ispunile demonstracijske svrhe.

3. Država članica može odlučiti da ne primijeni prioritarno dispečiranje na postrojenja za proizvodnju električne energije kako su navedena u stavku 2. točki (a) s početkom rada najmanje šest mjeseci nakon te odluke ili da primijeni niži minimalni kapacitet od onog utvrđenog u stavku 2. točki (a), pod uvjetima da:
- (a) ima funkcionalna unutardnevna i druga veleprodajna tržišta i tržišta uravnoteženja te da su ta tržišta potpuno dostupna svim sudionicima na tržištu u skladu s ovom Uredbom;
 - (b) su pravila o redispečiranju i upravljanje zagušenjima transparentna za sve sudionike na tržištu;

- (c) nacionalni doprinos države članice obvezujućem općem cilju Unije za udio energije iz obnovljivih izvora na temelju članka 3. stavka 2. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća¹ i članka 4. točke (a) podtočke 2. Uredbe (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća² barem je jednak odgovarajućem rezultatu formule iz Priloga II. Uredbi (EU) 2018/1999, a udio energije države članice iz obnovljivih izvora nije niži od referentnih vrijednosti na temelju članka 4. točke (a) podtočke 2. Uredbe (EU) 2018/1999. ili, kao alternativa, udio energije iz obnovljivih izvora energije države članice u ukupnoj konačnoj potrošnji električne energije iznosi barem 50 %;
- (d) država članica prijavila je Komisiji planirano odstupanje detaljno navodeći da su uvjeti utvrđeni u točkama (a), (b) i (c) ispunjeni; i
- (e) država članica objavila je planirano odstupanje, uključujući detaljno obrazloženje za dodjelu odstupanja, uzimajući u obzir zaštitu poslovno osjetljivih informacija kada je to potrebno.

¹ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

² Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetsom unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).

U svakom odstupanju izbjegavaju se retroaktivne izmjene koje utječu na proizvodna postrojenja koja već imaju koristi od prioritetnog dispečiranja, neovisno o eventualnom sporazumu na dobrovoljnoj osnovi između države članice i proizvodnog postrojenja.

Ne dovodeći u pitanje članke 107., 108. i 109. UFEU-a, države članice mogu pružiti poticaje postrojenjima koja ispunjavaju uvjete za prioritetno dispečiranje da dobrovoljno odustanu od prioritetnog dispečiranja.

4. Ne dovodeći u pitanje članke 107., 108. i 109. UFEU-a, države članice mogu predvidjeti prioritetno dispečiranje električne energije proizvedene u postrojenjima za proizvodnju električne energije koja se koriste visokoučinkovitom kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 400 kW.
5. Za postrojenja za proizvodnju električne energije stavljena u pogon od 1. siječnja 2026. stavak 2. točka (a) primjenjuje se samo na postrojenja za proizvodnju električne energije koja se služe obnovljivim izvorima energije i imaju instalirani kapacitet električne energije manji od 200 kW.

6. Ne dovodeći u pitanje ugovore sklopljene prije ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe], postrojenja za proizvodnju električne energije koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom koja su stavljena u pogon prije ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe] te su, nakon stavljanja u pogon, bilo predmetom prioritetnog dispečiranja u skladu s člankom 15. stavkom 5. Direktive 2012/27/EU ili člankom 16. stavkom 2. Direktive 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹ i dalje imaju koristi od prioritetnog dispečiranja. Prioritetno se dispečiranje na takva postrojenja za proizvodnju električne energije ne primjenjuje od datuma na koji se postrojenje za proizvodnju električne energije znatno izmijeni, za što se smatra da se dogodilo barem kada je potreban novi ugovor o priključenju ili se poveća kapacitet proizvodnje postrojenja za proizvodnju električne energije.
7. Prioritetnim se dispečiranjem ne ugrožava sigurno funkcioniranje elektroenergetskog sustava, ono se ne upotrebljava kao opravdanje za ograničavanje kapaciteta između zona u većoj mjeri od one koja je predviđena u članku 16. te se temelji na transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.

¹ Direktiva 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora te o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage Direktiva 2001/77/EZ i 2003/30/EZ (SL L 140, 5.6.2009., str. 16.).

Članak 13.
Redispečiranje

1. Redispečiranje proizvodnje i redispečiranje upravljanja potrošnjom temelji se na objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima. Otvoreno je svim tehnologijama proizvodnje, svim oblicima skladištenja energije i upravljanja potrošnjom, uključujući one smještene u drugim državama članicama osim ako je to tehnički neizvedivo.
2. Resursi koji su redispečirani biraju se među postrojenjima za proizvodnju energije, postrojenjima za skladištenje energije ili postrojenjima za upravljanje potrošnjom koristeći se mehanizmima utemeljenima na tržištu te se za njih pružaju financijske naknade. Ponudama energije uravnoteženja koje se upotrebljavaju za redispečiranje ne utvrđuju se cijene energije uravnoteženja.
3. Redispečiranje proizvodnje, redispečiranje skladištenja energije i redispečiranje upravljanja potrošnjom koje nije utemeljeno na tržištu smije se upotrebljavati samo ako:
 - (a) nijedna tržišno utemeljena alternativa nije dostupna;
 - (b) iskorišteni su svi dostupni tržišno utemeljeni resursi;
 - (c) broj dostupnih postrojenja za proizvodnju, postrojenja za skladištenje energije ili postrojenja za upravljanje potrošnjom dostupnih na području na kojem su smještena odgovarajuća postrojenja za proizvodnju, skladištenje energije ili upravljanje potrošnjom za pružanje usluge prenizak je da bi se osiguralo djelotvorno tržišno natjecanje; ili

- (d) trenutačno stanje mreže dovodi do zagušenja tako redovito i predvidljivo da bi tržišno utemeljeno redispečiranje dovelo do redovitog strateškog trgovanja čime bi se povećala razina unutarnjeg zagušenja, a dotična država članica donijela je akcijski plan za rješavanje tog zagušenja ili osigurava da minimalni dostupni kapacitet za prekozonsku trgovinu bude u skladu s člankom 16. stavkom 8.

4. Operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava najmanje jednom godišnje podnose izvješće nadležnom regulatornom tijelu o:

- (a) razini razvoja i učinkovitosti mehanizama utemeljenih na tržištu za redispečiranje za postrojenja za proizvodnju energije, skladištenje energije i upravljanje potrošnjom;
- (b) razlozima, količinama u MWh i vrsti izvora proizvodnje koji podliježu redispečiranju;
- (c) mjerama koje su poduzete kako bi se u budućnosti smanjila potreba za redispečiranjem prema dolje proizvodnih postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom, uključujući ulaganja u digitalizaciju mrežne infrastrukture i usluge kojima se povećava fleksibilnost.

Regulatorno tijelo podnosi izvješće ACER-u i objavljuje sažetak podataka iz prvog podstavka točaka (a), (b) i (c), prema potrebi zajedno s preporukama za poboljšanja.

5. Uz poštovanje zahtjeva koji se odnose na održavanje pouzdanosti i sigurnosti mreže, na temelju transparentnih i nediskriminirajućih kriterija koje su odredila regulatorna tijela, operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava:
- (a) jamče mogućnost prijenosnih mreža i distribucijskih mreža da prenesu električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora ili visokoučinkovite kogeneracije uz najmanje moguće redispečiranje, čime se ne sprječava da se pri planiranju mreže uzme u obzir ograničeno redispečiranje ako operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava mogu na transparentan način dokazati da je to gospodarski učinkovitije te da ne premašuje 5 % godišnje proizvodnje električne energije u postrojenjima koja se služe obnovljivim izvorima energije i koja su izravno povezana na njihovu mrežu, osim ako je drukčije predviđeno u državi članici u kojoj električna energija iz proizvodnih postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom čini više od 50 % godišnje bruto konačne potrošnje električne energije;
 - (b) poduzimaju odgovarajuće operativne mjere povezane s mrežom i tržištem kako bi sveli na najmanju moguću mjeru redispečiranje prema dolje električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije ili visokoučinkovite kogeneracije;
 - (c) jamče da su njihove mreže dovoljno fleksibilne tako da mogu njima upravljati.

6. Ako se upotrebljava redispečiranje prema dolje koje nije utemeljeno na tržištu, primjenjuju se sljedeća načela:
- (a) postrojenja za proizvodnju električne energije koja se služe obnovljivim izvorima energije podliježu redispečiranju prema dolje samo ako ne postoji druga mogućnost ili ako bi druga rješenja rezultirala znatno nerazmjernim troškovima ili ozbiljnim rizicima u pogledu sigurnosti mreže;
 - (b) električna energija proizvedena u procesu visokoučinkovite kogeneracije podliježe redispečiranju prema dolje samo ako, izuzevši redispečiranje prema dolje postrojenja za proizvodnju električne energije koja se služe obnovljivim izvorima energije, ne postoje druge mogućnosti ili ako bi druga rješenja rezultirala nerazmjernim troškovima ili ozbiljnim rizicima u pogledu sigurnosti mreže;
 - (c) električna energija koju su proizvela proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom i koja nije predana u prijenosnu ili distribucijsku mrežu ne podliježu redispečiranju prema dolje osim ako nema drugog načina za rješavanje pitanja mrežne sigurnosti;
 - (d) redispečiranje prema dolje koje je navedeno u točkama (a), (b) i (c) mora se propisno i transparentno obrazložiti. Obrazloženje se uključuje u izvješće iz stavka 3.

7. Ako se koristi redispečiranje koje nije utemeljeno na tržištu, operator sustava koji zahtijeva redispečiranje podliježe plaćanju financijske naknade operatoru postrojenja za proizvodnju, postrojenja za skladištenje energije ili postrojenja za upravljanje potrošnjom koje je redispečirano, osim u slučaju proizvođača koji su prihvatili ugovor o priključenju prema kojem nema jamstva pouzdane isporuke energije. Takva financijska naknada jednaka je barem višem od sljedećih elemenata ili njihovoj kombinaciji ako bi primjena samo višeg među njima dovela do neopravdano niske ili neopravdano visoke naknade:
- (a) dodatnim operativnim troškovima zbog redispečiranja, poput dodatnih troškova goriva ako se radi o redispečiranju prema gore, ili osiguravanja rezervne topline ako se radi o redispečiranju prema dolje postrojenja za proizvodnju električne energije koja se služe visokoučinkovitom kogeneracijom;
 - (b) neto prihodima od prodaje električne energije na tržištu dan unaprijed koju bi postrojenje za proizvodnju energije, skladištenje energije ili upravljanje potrošnjom proizvelo bez zahtjeva za redispečiranje; ako je postrojenjima za proizvodnju energije, skladištenje energije ili upravljanje potrošnjom odobrena financijska potpora na temelju količine proizvedene ili potrošene električne energije, financijska potpora koja bi bila primljena da nije bilo zahtjeva za redispečiranje smatra se dijelom neto prihoda.

Poglavlje III.

Pristup mreži i upravljanje zagušenjem

ODJELJAK 1.

DODJELA KAPACITETA

Članak 14.

Preispitivanje zone trgovanja

1. Države članice poduzimaju sve prikladne mjere za rješavanje zagušenja. Granice zona trgovanja temelje se na dugoročnim strukturnim zagušenjima u prijenosnoj mreži. Zone trgovanja ne smiju sadržavati takva strukturna zagušenja osim ako ona nemaju nikakav učinak na susjedne zone trgovanja ili ako se, kao privremeno izuzeće, njihov učinak na susjedne zone trgovanja ne ublaži upotrebom korektivnih djelovanja i ako ta strukturna zagušenja ne dovode do smanjenja kapaciteta prekozonske trgovine u skladu sa zahtjevima iz članka 16. Zone trgovanja u Uniji konfiguriraju se tako da se što je moguće više poveća gospodarska učinkovitost i što je moguće više povećaju mogućnosti prekozonske trgovine u skladu s člankom 16., istodobno održavajući sigurnosti opskrbe.

2. Svake tri godine, ENTSO za električnu energiju izvješćuje o strukturnim zagušenjima i drugim velikim fizičkim zagušenjima između i unutar zona trgovanja, između ostalog o lokaciji i učestalosti takvih zagušenja u skladu sa smjernicom za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenom na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009. To izvješće sadržava ocjenu o tome je li kapacitet prekozonske trgovine dosegnoo linearnu putanju na temelju članak 15. ili minimalni kapacitet na temelju članka 16. ove Uredbe.
3. Kako bi se osigurala optimalna konfiguracija zone trgovanja provodi se preispitivanje zone trgovanja. Tim preispitivanjem utvrđuju se sva strukturna zagušenja te ono uključuje analizu različitih konfiguracija zona trgovanja na koordinirani način uz sudjelovanje dionika na koje to utječe iz svih relevantnih država članica, u skladu sa smjernicom za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenom na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009. Aktualne zone trgovanja ocjenjuju se s obzirom na njihovu mogućnost stvaranja pouzdanog tržišnog okružja, što uključuje fleksibilnu proizvodnju i kapacitet opterećenja, i što je od ključne važnosti za izbjegavanje uskih grla u mrežama, uravnoteženje ponude i potražnje električne energije te osiguravanje dugoročne sigurnosti ulaganja u infrastrukturu mreže.

4. Za potrebe ovog članka i članka 15. ove Uredbe relevantne države članice, operatori prijenosnih sustava ili regulatorna tijela jesu one države članice, oni operatori prijenosnih sustava i ona regulatorna tijela koji sudjeluju u preispitivanju konfiguracije zone trgovanja, kao i oni koji se nalaze u istoj regiji za izračun kapaciteta u skladu sa smjernicom za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenom na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009.
5. Do ... [3 mjeseca nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe] svi relevantni operatori prijenosnih sustava podnose na odobrenje relevantnim regulatornim tijelima prijedlog metodologije i pretpostavki koji trebaju biti korišteni u postupku preispitivanja zone trgovanja i za alternativne konfiguracije zone trgovanja koje treba razmotriti. Relevantna regulatorna tijela donose jednoglasnu odluku o prijedlogu u roku od tri mjeseca od podnošenja prijedloga. Ako u tom roku regulatorna tijela nisu u mogućnosti postići jednoglasnu odluku o prijedlogu, ACER u roku od dodatna tri mjeseca odlučuje o metodologiji i pretpostavkama, kao i o alternativnim konfiguracijama zone trgovanja koje treba razmotriti. Metodologija se temelji na strukturnim zagušenjima čije se uklanjanje ne očekuje u naredne tri godine, pri čemu se na odgovarajući način uzima u obzir stvarni napredak projekata za razvoj infrastrukture čija se realizacija očekuje u roku od sljedeće tri godine.

6. Na temelju metodologije i pretpostavki koje su odobrene u skladu sa stavkom 4., operatori prijenosnih sustava koji sudjeluju u preispitivanju zone trgovanja relevantnim državama članicama ili njihovim imenovanim nadležnim tijelima podnose zajednički prijedlog izmjene ili zadržavanja konfiguracije zone trgovanja najkasnije 12 mjeseci nakon odobrenja metodologije i pretpostavki u skladu sa stavkom 4. Druge države članice, ugovorne stranke Energetske zajednice ili ostale treće zemlje koje dijele isto sinkrono područje s bilo kojom relevantnom državom članicom mogu podnijeti primjedbe.
7. Ako je u izvješću u skladu sa stavkom 2. ovog članka utvrđeno strukturno zagušenje ili su prilikom preispitivanja zone trgovanja u skladu s ovim člankom jedan ili više operatora prijenosnih sustava u svojim područjima kontrole utvrdili strukturno zagušenje u izvješću koje je odobrilo nadležno regulatorno tijelo, država članica s utvrđenim strukturnim zagušenjem, u suradnji sa svojim operatorima prijenosnih sustava, u roku od šest mjeseci od primitka izvješća donosi odluku o utvrđivanju nacionalnih ili multinacionalnih akcijskih planova u skladu s člankom 15. ili odluku o preispitivanju i izmjeni svoje konfiguracije zone trgovanja. O tim se odlukama odmah obavješćuju Komisija i ACER.

8. U slučaju onih država članica koje su se odlučile izmijeniti konfiguraciju zone trgovanja u skladu sa stavkom 7., relevantne države članice o tome donose jednoglasnu odluku u roku od šest mjeseci od slanja obavijesti iz stavka 7. Druge države članice mogu dostaviti primjedbe relevantnim državama članicama koje bi pri donošenju odluke trebale uzeti u obzir te primjedbe. Odluka mora biti obrazložena te se o njoj moraju obavijestiti Komisija i ACER. Ako relevantne države članice ne uspiju donijeti jednoglasnu odluku u roku od navedenih šest mjeseci, odmah o tome obavješćuju Komisiju. Nakon savjetovanja s ACER-om Komisija, kao mjeru zadnjeg izbora, donosi odluku o izmjeni ili zadržavanju konfiguracije zone trgovanja u tim državama članicama i među njima u roku od šest mjeseci nakon primitka takve obavijesti.
9. Države članice i Komisija savjetuju se s relevantnim dionicima prije donošenja odluke u skladu s ovim člankom.
10. U svim odlukama donesenima u skladu s ovim člankom navodi se datum provedbe promjene. Taj datum provedbe odražava ravnotežu između potrebe za brzinom postupanja i praktičnih aspekata, uključujući dugoročnu trgovinu električnom energijom. U okviru odluke mogu se odrediti odgovarajući prijelazni dogovori.
11. Kada su daljnja preispitivanja zone trgovanja pokrenuta na temelju smjernice za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenom na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009, primjenjuje se ovaj članak.

Članak 15.
Akcijski planovi

1. Nakon donošenja odluke na temelju članka 14. stavka 7., država članica s utvrđenim strukturnim zagušenjem izrađuje akcijski plan u suradnji sa svojim regulatornim tijelom. Taj akcijski plan sadržava konkretan raspored za donošenje mjera za smanjenje strukturnih zagušenja utvrđenih u roku od četiri godine od donošenja te odluke na temelju članka 14. stavka 7.
2. Neovisno o konkretnom napretku akcijskog plana države članice osiguravaju da se, ne dovodeći u pitanje odstupanja odobrena u skladu s člankom 16. stavkom 9. ili otklone iz članka 16. stavka 3., prekozonski trgovinski kapacitet povećava svake godine do postizanja minimalnog kapaciteta predviđenog u članku 16. stavku 8. Taj minimalni kapacitet mora se postići do 31. prosinca 2025.

Ta se godišnja povećanja postižu s pomoću linearne putanje. Početna točka te putanje je ili kapacitet dodijeljen na granici ili na nekom kritičnom elementu mreže u godini prije donošenja akcijskog plana ili prosjek kapaciteta tijekom tri zadnje godine prije donošenja akcijskog plana, ovisno o tome koji je iznos viši. Države članice osiguravaju da je tijekom provedbe njihovih akcijskih planova kapacitet koji je dostupan za prekozonsku trgovinu u skladu s člankom 16. stavkom 8. barem jednak vrijednostima linearne putanje, među ostalim uporabom korektivnih mjera u regiji za izračun kapaciteta.

3. Troškove korektivnih mjera nužnih za ostvarivanje linearne putanje iz stavka 2. ili za osiguravanje dostupnosti prekozonskog kapaciteta na granicama ili na kritičnim elementima mreže na koje se odnosi akcijski plan snosi država članica ili države članice koje provode akcijski plan.
4. Svake godine, tijekom provedbe akcijskog plana te u roku od šest mjeseci nakon njegova isteka, relevantni operatori prijenosnih sustava ocjenjuju, za prethodnih 12 mjeseci, je li dostupni prekogranični kapacitet dosegno linearnu putanju ili su, počevši od 1. siječnja 2026., ostvareni minimalni kapaciteti predviđeni u članku 16. stavku 8. Oni podnose ACER-u i relevantnim regulatornim tijelima svoje izvješće o procjeni. Prije sastavljanja izvješća svaki operator prijenosnog sustava podnosi svoj doprinos za izvješće, uključujući sve relevantne podatke, na odobrenje svojem regulatornom tijelu.
5. Za one države članice za koje se u procjenama iz stavka 4. pokaže da operator prijenosnog sustava nije usklađen s linearnom putanjom, relevantne države članice u roku od šest mjeseci od primitka izvješća o procjeni iz stavka 4. donose jednoglasnu odluku o tome hoće li izmijeniti ili zadržati konfiguraciju zone trgovanja u tim državama članicama i među njima. U svojoj odluci relevantne države članice trebale bi uzeti u obzir sve primjedbe koje su podnijele druge države članice. Odluka relevantnih država članica mora biti obrazložena te se o njoj moraju obavijestiti Komisija i ACER.

Ako relevantne države članice ne uspiju donijeti jednoglasnu odluku u utvrđenom roku, odmah o tome obavješćuju Komisiju. U roku od šest mjeseci nakon primitka takve obavijesti Komisija donosi, kao mjeru zadnjeg izbora i nakon savjetovanja s ACER-om i relevantnim dionicima, odluku o tome hoće li izmijeniti ili zadržati konfiguracije zone trgovanja u tim državama članicama i među njima.

6. Šest mjeseci prije isteka akcijskog plana država članice s utvrđenim strukturnim zagušenjem odlučuje hoće li nastojati riješiti preostalo zagušenje izmjenom svoje zone trgovanja ili će preostalo unutarnje zagušenje nastojati riješiti korektivnim mjerama za koje ona snosi troškove.
7. Ako u roku od šest mjeseci od utvrđivanja strukturnog zagušenja u skladu s člankom 14. stavkom 7. nije utvrđen akcijski plan, relevantni operatori prijenosnih sustava u roku od 12 mjeseci nakon utvrđivanja takvog strukturnog zagušenja procjenjuju je li dostupni prekozonski kapacitet dosegnoo minimalne kapacitete predviđene u članku 16. stavku 8. tijekom prethodnih 12 mjeseci te podnose izvješće o procjeni relevantnim regulatornim tijelima i ACER-u.

Prije sastavljanja izvješća svaki operator prijenosnog sustava šalje svoj doprinos za izvješće, uključujući sve relevantne podatke, na odobrenje svojem nacionalnom tijelu. Kada procjena pokaže da operator prijenosnog sustava nije usklađen s minimalnim kapacitetom, primjenjuje se postupak donošenja odluke utvrđen u stavku 5. ovog članka.

Članak 16.

Opća načela dodjele kapaciteta i upravljanja zagušenjem

1. Pri rješavanju problema zagušenja mreže koriste se nediskriminirajuća rješenja utemeljena na tržištu koja daju učinkovite ekonomske signale uključenim sudionicima na tržištu i operatorima prijenosnih sustava. Problemi zagušenja mreže rješavaju se uporabom netransakcijskih metoda, odnosno metoda koje ne uključuju odabir između ugovora pojedinačnih sudionika na tržištu. Pri poduzimanju operativnih mjera kako bi osigurao održavanje normalnog stanja svojeg prijenosnog sustava operator prijenosnog sustava uzima u obzir učinak tih mjera na susjedna regulacijska područja i koordinira takve mjere s drugim operatorima prijenosnih sustava na koje to utječe, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2015/1222.
2. Postupci za ograničavanje transakcija koriste se samo u izvanrednim situacijama, posebice onda kada operator prijenosnog sustava mora ekspeditivno djelovati, a redispečiranje ili kompenzacija nisu mogući. Svaki takav postupak primjenjuje se bez diskriminacije. Osim u slučajevima više sile, sudionicima na tržištu kojima je dodijeljen kapacitet kompenzira se svako takvo ograničavanje.
3. Regionalni koordinacijski centri provode koordinirani izračun kapaciteta u skladu sa stavcima 4. i 8. ovog članka, kako je predviđeno u članku 37. stavku 1. točki (a) i u članku 42. stavku 1.

Regionalni koordinacijski centri izračunavaju prekozonske kapacitete poštujući granične vrijednosti pogonskih veličina i koristeći se podacima operatora prijenosnih sustava, uključujući podatke o tehničkoj dostupnosti korektivnih mjera, osim onih o smanjenju opterećenja. Ako regionalni koordinacijski centri zaključe da navedene dostupne korektivne mjere u regiji za izračun kapaciteta ili među regijama za izračun kapaciteta nisu dostatne za postizanje linearne putanje na temelju članka 15. stavka 2. ili minimalnih kapaciteta predviđenih u stavku 8. ovog članka, uz istodobno poštovanje graničnih vrijednosti pogonskih veličina, ona mogu, kao mjeru zadnjeg izbora, odrediti koordinirane mjere za adekvatno smanjenje prekozonskih kapaciteta. Operatori prijenosnih sustava mogu odstupiti od koordiniranih mjera u pogledu koordiniranog izračuna kapaciteta i koordinirane analize sigurnosti samo u skladu s člankom 42. stavkom 2.

U roku od tri mjeseca nakon puštanja u rad regionalnih koordinacijskih centara na temelju članka 35. stavka 2. i svaka tri mjeseca nakon toga regionalni koordinacijski centri podnose izvješće relevantnim regulatornim tijelima i ACER-u o svakom smanjenju kapaciteta ili otklonu od koordiniranih mjera na temelju drugog podstavka te procjenjuje te slučajeve i, ako je to potrebno, daju preporuke o tome kako u budućnosti izbjeći takve otklone. Ako ACER zaključi da preduvjeti za otklon na temelju ovog stavka nisu ispunjeni ili su strukturne naravi, ACER dostavlja mišljenje relevantnim regulatornim tijelima i Komisiji. Nadležna regulatorna tijela poduzimaju odgovarajuće mjere protiv operatora prijenosnih sustava ili regionalnih koordinacijskih centara u skladu s člankom 59. ili člankom 62. Direktive (EU) 2019/...⁺ ako nisu bili ispunjeni preduvjeti za otklon u skladu s ovim stavkom.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

Otkloni strukturne naravi rješavaju se u okviru akcijskog plana iz članka 14. stavka 7. ili u ažuriranju postojećeg akcijskog plana.

4. Najveća razina kapaciteta interkonekcija i prijenosnih mreža na koju utječe prekogranični kapacitet stavlja se na raspolaganje sudionicima na tržištu, u skladu sa sigurnosnim standardima sigurnog rada mreže. Trgovanje u suprotnom smjeru i redispečiranje, uključujući prekogranično redispečiranje, upotrebljavaju se radi najvećeg mogućeg povećanja raspoloživih kapaciteta za postizanje minimalnog kapaciteta u skladu sa stavkom 8. Koordinirani i nediskriminirajući postupak za prekogranične korektivne mjere primjenjuje se kako bi se omogućilo takvo povećavanje, nakon provedbe metodologije dijeljenja troškova redispečiranja i trgovanja u suprotnom smjeru.
5. Kapacitet se dodjeljuje na eksplicitnim dražbama kapaciteta ili na implicitnim dražbama koje uključuju i kapacitet i energiju. Obje metode mogu zajedno postojati na istoj interkonekciji. Za unutardnevnu trgovinu upotrebljava se kontinuirano trgovanje, koje se može dopuniti dražbama.
6. U slučaju zagušenja izabiru se valjane ponude, bilo implicitne ili eksplicitne, s najvišom vrijednosti za kapacitet mreže, kojima se u određenom vremenskom okviru nudi najviša vrijednost za oskudan prijenosni kapacitet. Osim u slučaju novih interkonekcijskih vodova koji se koriste izuzećem u skladu s člankom 7. Uredbe (EZ) br. 1228/2003, člankom 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009 ili člankom 63. ove Uredbe, u metodama dodjele kapaciteta je zabranjeno je utvrđivanje rezervnih cijena.

7. Kapacitetom je moguće slobodno sekundarno trgovati pod uvjetom da je operator prijenosnog sustava pravodobno unaprijed obaviješten. Kada operator prijenosnog sustava odbije sekundarnu trgovinu (transakciju), on to jasno i transparentno priopćuje i objašnjava svim sudionicima na tržištu te o tome obavještuje regulatorno tijelo.
8. Operatori prijenosnih sustava ne smiju ograničavati količinu kapaciteta interkonekcije koju treba staviti na raspolaganje sudionicima na tržištu kao sredstvo za rješavanje zagušenja unutar njihove vlastite zone trgovanja ili kao sredstvo upravljanja tokovima koji su rezultat transakcija unutar zona trgovanja. Ne dovodeći u pitanje primjenu odstupanja u skladu sa stavcima 3. i 9. ovog članka i primjenu članka 15. stavka 2., smatra se da se ovaj stavak poštuje ako su postignute sljedeće minimalne razine raspoloživog kapaciteta za prekozonsku trgovinu:
- (a) za granice koje se služe pristupom temeljenim na koordiniranom mrežnom kapacitetu prijenosa, minimalni kapacitet iznosi 70 % kapaciteta prijenosa uz poštovanje graničnih vrijednosti pogonskih veličina nakon što je umanjen za količinu za nepredviđene događaje, kako je utvrđen u skladu sa smjernicom za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenom na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009;

- (b) za granice koje se služe pristupom temeljenom na tokovima, minimalni kapacitet je marža određena u procesu izračuna kapaciteta dostupnog za tokove izazvane prekozonskom razmjenom. Marža iznosi 70 % kapaciteta uz poštovanje graničnih vrijednosti pogonskih veličina unutarnjih i prekozonskih kritičnih elemenata mreže, uzimajući u obzir nepredviđene događaje, kako je utvrđena u skladu sa smjernicom za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenom na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009.

Ukupni iznos od 30 % može se upotrijebiti za granice pouzdanosti, tokove petlje i unutarnje tokove na svakom kritičnom elementu mreže.

9. Na zahtjev operatora prijenosnih sustava regije za izračun kapaciteta relevantna regulatorna tijela mogu odobriti odstupanje od stavka 8. iz predvidivih razloga ako je to potrebno za održavanje pogonske sigurnosti. Takvo odstupanje, koje se ne odnosi na ograničavanje prethodno dodijeljenih kapaciteta na temelju stavka 2., odobrava se svaki put na godinu dana ili na najviše dvije godine ako se razina odstupanja znatno smanji nakon prve godine. Opseg takvih odstupanja strogo je ograničen na ono što je nužno za pogonsku sigurnost te se njima izbjegava diskriminacija između unutarnjih i prekozonskih razmjena.

Prije odobravanja odstupanja relevantno regulatorno tijelo savjetuje se s regulatornim tijelima drugih država članica koje čine dio regije za izračun kapaciteta na koju to utječe. Ako se regulatorno tijelo ne slaže s predloženim odstupanjem, ACER odlučuje o njegovu odobravanju na temelju članka 6. stavka 10. točke (a) Uredbe (EU) 2019/...⁺. Obrazloženje i razlozi za odstupanje objavljuju se.

Ako se odstupanje odobri, relevantni operatori prijenosnih sustava razvijaju i objavljuju metodologiju i projekte koji pružaju dugoročno rješenje za pitanje koje se odstupanjem nastoji riješiti. Odstupanje istječe kada istekne rok za odstupanje ili kada se primijeni rješenje, ovisno o tome što nastupi ranije.

10. Sudionici na tržištu pravodobno unaprijed obavješćuju operatore prijenosnih sustava prije relevantnog razdoblja rada namjeravaju li koristiti dodijeljeni kapacitet. Svaki dodijeljeni kapacitet koji se neće upotrijebiti ponovno se vraća na tržište, na otvoren i transparentan način i bez diskriminacije.
11. Operatori prijenosnih sustava, koliko je to tehnički moguće, udružuju sve zahtjeve za kapacitet protoka električne energije u suprotnom smjeru preko zagušenog interkonekcijskog voda kako bi iskoristili taj vod do njegova najvećeg kapaciteta. Vodeći u potpunosti računa o sigurnosti mreže, transakcije koje olakšavaju zagušenje nikada se ne odbijaju.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Uredbe iz dokumenta PE-CONS 83/18 - (2016/0378(COD)).

12. Financijske posljedice neispunjavanja obveza povezanih s dodjelom kapaciteta snose operatori prijenosnih sustava ili nominirani operatori tržišta električne energije koji su odgovorni za takvo neispunjavanje. Kada se sudionici na tržištu ne koriste kapacitetom kojim su se obvezali koristiti ili, u slučaju eksplicitne dražbe kapaciteta, ne trguju kapacitetom na sekundarnoj osnovi ili pravodobno ne vrate kapacitet, takvi sudionici na tržištu gube prava na taj kapacitet i plaćaju naknadu koja odražava troškove. Sve naknade koje odražavaju troškove za nekorištenje kapaciteta moraju biti opravdane i proporcionalne. Ako operator prijenosnog sustava ne ispuni svoju obvezu osiguravanja čvrstog kapaciteta prijenosa, dužan je sudioniku na tržištu nadoknaditi gubitak prava na kapacitet. Neizravni se gubici pritom ne uzimaju u obzir. Ključni koncepti i metode utvrđivanja odgovornosti koje nastaju radi neispunjavanja obveza utvrđuju se unaprijed s obzirom na financijske posljedice i podliježu preispitivanju od strane relevantnog regulatornog tijela.
13. Pri raspodjeli troškova korektivnih mjera među operatorima prijenosnih sustava, regulatorna tijela analiziraju u kojoj mjeri tokovi koji su rezultat transakcija unutar zona trgovanja doprinose zagušenju između dviju promatranih zona trgovanja te na temelju doprinosa zagušenju raspodjeljuju troškove operatorima prijenosnih sustava zona trgovanja koji su odgovorni za stvaranje takvih tokova, izuzev troškova koji nastaju zbog tokova koji su rezultat transakcija unutar zona trgovanja koje su ispod razine koju bi se moglo očekivati bez strukturnog zagušenja u zoni trgovanja.
- Tu razinu zajednički analiziraju i utvrđuju svi operatori prijenosnih sustava regije za izračun kapaciteta za svaku pojedinačnu granicu zone trgovanja i ona podliježe odobrenju svih regulatornih tijela regije za izračun kapaciteta.

Članak 17.

Dodjela prekozonskog kapaciteta po vremenskim okvirima

1. Operatori prijenosnih sustava ponovno izračunavaju dostupni prekozonski kapacitet barem nakon vremena zatvaranja tržišta dan unaprijed i nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona. Operatori prijenosnih sustava dodjeljuju dostupni prekozonski kapacitet plus svaki preostali prekozonski kapacitet koji nije prethodno dodijeljen i svaki prekozonski kapacitet koji su oslobodili nositelji prava na fizički prijenos iz prethodnih dodjela u narednom postupku dodjele prekozonskog kapaciteta.
2. Operatori prijenosnih sustava predlažu primjerenu strukturu za dodjelu prekozonskog kapaciteta po vremenskim okvirima, uključujući za dan unaprijed, unutardnevni vremenski okvir i vremenski okvir za uravnoteženje. Ta struktura dodjele podliježe ispitivanju od strane relevantnih regulatornih tijela. Pri sastavljanju svojeg prijedloga operatori prijenosnih sustava uzimaju u obzir:
 - (a) karakteristike tržišta;
 - (b) operativne uvjete elektroenergetskog sustava, kao što su posljedice netiranja jasno objavljenih rasporeda;
 - (c) razinu usklađenosti postotaka dodijeljenih različitim vremenskim okvirima i vremenske okvire usvojene za različite već postojeće mehanizme dodjele prekozonskih kapaciteta.

3. Ako je prekozonski kapacitet dostupan nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona, operatori prijenosnih sustava upotrebljavaju prekozonski kapacitet za razmjenu energije uravnoteženja ili za upravljanje postupkom netiranja odstupanja.
4. Ako je prekozonski kapacitet dodijeljen za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi na temelju članka 6. stavka 8. ove Uredbe operatori prijenosnih sustava upotrebljavaju metodologije razrađene u mrežnim pravilima i smjernicama o uravnoteženju donesenih na temelju članka 6. stavka 11. Uredbe (EZ) br 714/2009.
5. Operatori prijenosnih sustava ne povećavaju granicu pouzdanosti izračunanu na temelju Uredbe (EU) 2015/1222 zbog razmjene rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje ili dijeljenja rezervi.

ODJELJAK 2.

NAKNADE ZA MREŽU I PRIHOD OD ZAGUŠENJA

Članak 18.

Naknade za pristup mrežama, upotrebu mreža i jačanje mreža

1. Naknade koje naplaćuju operatori mreže za pristup mrežama, uključujući naknade za priključenje na mrežu, naknade za korištenje mreže i, ako je primjenjivo, naknade za povezana jačanja mreže, moraju biti transparentne, odražavati troškove, uzimati u obzir potrebu za sigurnošću mreže te fleksibilnošću i odražavati stvarne dotadašnje troškove u mjeri u kojoj se podudaraju s troškovima učinkovitog i strukturno usporedivog operatora mreže i primjenjivati se na nediskriminirajući način. Te naknade ne smiju obuhvaćati nepovezane troškove kojima se podržavaju nepovezani politički ciljevi.

Ne dovodeći u pitanje članak 15. stavke 1. i 6. Direktive 2012/27/EU i kriterije iz Priloga XI. toj direktivi, metodom primijenjenom za određivanje naknada za mrežu mora se neutralno cjenovnim signalima upućenima kupcima i proizvođačima poduprijeti cjelokupna dugoročna učinkovitost sustava te se ona posebice mora primjenjivati na način kojim se proizvodnja priključena na distribucijskoj razini niti pozitivno niti negativno ne diskriminira u odnosu na proizvodnju priključenu na prijenosnoj razini. Naknadama za mrežu ne smije se diskriminirati, bilo pozitivno bilo negativno, skladištenje ili agregacija energije i ne smije se odvracati od vlastite proizvodnje, vlastite potrošnje energije ili sudjelovanja u upravljanju potražnjom. Ne dovodeći u pitanje stavak 3. ovog članka, te naknade ne smiju ovisiti o udaljenosti.

2. Tarifne metodologije odražavaju fiksne troškove operatora prijenosnih i distribucijskih sustava te operatorima prijenosnih i distribucijskih sustava pružaju odgovarajuće kratkoročne i dugoročne poticaje, kako bi se povećala učinkovitost, uključujući energetske učinkovitost, poticala integracija tržišta, sigurnost opskrbe i podupirala učinkovita ulaganja, podupirale povezane aktivnosti istraživanja i olakšale inovacije u interesu kupaca u područjima kao što su digitalizacija, usluge fleksibilnosti i interkonekcije.
3. Prema potrebi, razinom tarifa koje se primjenjuju na proizvođače ili krajnje kupce, ili i na jedne i na druge, osiguravaju se lokacijski signali na razini Unije i uzimaju u obzir količina gubitaka u mreži i prouzročeno zagušenje te troškovi ulaganja za infrastrukturu.
4. Pri određivanju naknada za pristup mreži u obzir se uzima sljedeće:
 - (a) isplate i primici koji proizlaze iz mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava;
 - (b) stvarno izvršene i primljene isplate, kao i isplate koje se očekuju u budućim razdobljima, procijenjene na temelju ranijih razdoblja.
5. Određivanjem naknada za pristup mreži na temelju ovog članka ne dovode se u pitanje naknade koje proizlaze iz upravljanja zagušenjem iz članka 16.
6. Ne postoji posebna naknada za mrežu na individualne transakcije za prekozonsku trgovinu električnom energijom.

7. Tarife za distribuciju odražavaju troškove uzimajući u obzir uporabu distribucijske mreže od strane korisnika sustava, između ostalog aktivnih kupaca. Tarife za distribuciju mogu sadržavati elemente kapaciteta priključenja na mrežu te se mogu diferencirati na temelju potrošnje korisnika sustava ili profila proizvodnje. Ako su države članice provele postavljanje sustava za pametno mjerenje, regulatorna tijela uzimaju u obzir vremenski diferencirane mrežne tarife pri određivanju ili odobravanju tarifa za prijenos i tarifa za distribuciju ili svojih metodologija u skladu s člankom 59. Direktive (EU) 2019/ ...⁺ te se, prema potrebi, mogu uvesti vremenski diferencirane mrežne tarife tako da odražavaju uporabu mreže, na transparentan, troškovno učinkovit i predvidljiv način za krajnjeg kupca.
8. Tarifnim metodologijama za distribuciju pružaju se poticaji za operatore distribucijskih sustava za troškovno najučinkovitiji rad i razvoj njihovih mreža, uključujući i nabavom usluga. U tu svrhu regulatorna tijela sve relevantne troškove prepoznaju, uključuju te troškove u tarife za distribuciju te mogu uvesti ciljeve performansi kako bi pružili poticaje za operatore distribucijskih sustava da podignu učinkovitost u svojim mrežama, uključujući kroz energetska učinkovitost, fleksibilnost i razvoj pametnih mreža i sustava za pametno mjerenje.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

9. Do ... [tri mjeseca od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] radi ublažavanja rizika od rascjepkanosti tržišta ACER dostavlja izvješće o najboljoj praksi u području tarifnih metodologija za prijenos i distribuciju, uzimajući u obzir nacionalne posebnosti. U izvješću o najboljoj praksi govori se barem o:
- (a) omjeru tarifa koje se primjenjuju na proizvođače i tarifa koje se primjenjuju na krajnje kupce;
 - (b) troškovima koje tarife moraju pokriti;
 - (c) vremenski diferenciranim mrežnim tarifama;
 - (d) lokacijskim signalima;
 - (e) odnosu između tarifa za prijenos i tarifa za distribuciju;
 - (f) metodama za osiguravanje transparentnosti u određivanju i strukturi tarifa;
 - (g) skupinama korisnika mreže koji podliježu tarifama, uključujući po potrebi karakteristike tih skupina, oblike potrošnje i sva izuzeća od tarifa;
 - (h) gubicima u visoko-, srednje- i niskonaponskim mrežama.

ACER izvješće o najboljoj praksi ažurira najmanje jedanput svake dvije godine.

10. Regulatorna tijela propisno razmatraju izvješće o najboljoj praksi pri određivanju ili odobravanju tarifa za prijenos i tarifa za distribuciju ili svojih metodologija u skladu s člankom 59. Direktive (EU) 2019/...⁺.

Članak 19.

Prihod od zagušenja

1. Postupci upravljanja zagušenjem povezani s unaprijed određenim vremenskim okvirom mogu ostvarivati prihode samo u slučaju zagušenja do kojeg dolazi u tom vremenskom okviru, osim u slučaju novih interkonekcijskih vodova koji se koriste izuzećem u skladu s člankom 63. ove Uredbe, člankom 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009 ili člankom 7. Uredbe (EZ) br. 1228/2003. Postupak raspodjele tih prihoda podliježe preispitivanju od strane regulatornih tijela i ne smije remetiti proces dodjele u korist bilo koje stranke koja je zatražila kapacitet ili energiju niti smije imati destimulirajući utjecaj na smanjenje zagušenja.
2. Sljedeći ciljevi imaju prioritet s obzirom na dodjelu bilo kojih prihoda koji proizlaze iz dodjele prekozonskog kapaciteta:
 - (a) jamčenje stvarne raspoloživosti dodijeljenog kapaciteta, među ostalim naknade za jamstvo; ili

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

- (b) održavanje ili povećanje prekozonskih kapaciteta optimiziranim korištenjem postojećih interkonekcijskih vodova, po potrebi putem koordiniranih korektivnih protumjera; ili pokrivanje troškova ulaganja u mrežu relevantnih za smanjenje zagušenja interkonekcijskog voda.
3. Ako su prioritetni ciljevi navedeni u stavku 2. ispunjeni na primjeren način, prihodi se mogu koristiti kao prihod koji nacionalna regulatorna tijela uzimaju u obzir pri odobravanju metodologije za izračunavanje mrežnih tarifa ili određivanje mrežnih tarifa, ili oboje. Preostali se prihodi stavljaju na poseban interni račun, sve dok ih ne bude moguće upotrijebiti u svrhe navedene u stavku 2.
4. Uporaba prihoda u skladu sa stavkom 2. točkama (a) ili (b) podliježe metodologiji koju predlažu operatori prijenosnih sustava nakon savjetovanja s nacionalnim regulatornim tijelima i relevantnim dionicima i nakon što je odobri ACER. Operatori prijenosnih sustava podnose prijedlog metodologije ACER-u do ... [12 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe], a ACER o predloženoj metodologiji donosi odluku u roku od šest mjeseci nakon primitka prijedloga metodologije.

ACER može od operatora prijenosnih sustava zatražiti da izmijene ili ažuriraju metodologiju iz prvog podstavka. ACER odlučuje o izmijenjenoj ili ažuriranoj metodologiji najkasnije šest mjeseci nakon njezina podnošenja.

Metodologijom se detaljno utvrđuju barem uvjeti pod kojima se prihodi mogu upotrebljavati za svrhe iz stavka 2., uvjeti pod kojima se, i na koje razdoblje, ti prihodi mogu staviti na odvojeni interni račun za buduću uporabu u te svrhe, te koliko dugo ti prihodi mogu ostati na takvom internom računu.

5. Operatori prijenosnih sustava unaprijed jasno utvrđuju na koji će se način upotrebljavati prihod od zagušenja te izvješćuju regulatorna tijela o stvarnoj uporabi tog prihoda. Najkasnije do 1. ožujka svake godine regulatorna tijela informiraju ACER i objavljuju izvješće u kojem se navode:

- (a) iznos prihoda prikupljenog u dvanaestomjesečnom razdoblju koje završava 31. prosinca prethodne godine;
- (b) način na koji je taj prihod upotrijebljen na temelju stavka 2., uključujući posebne projekte za koje je prihod upotrijebljen i iznos koji je stavljen na odvojeni račun;
- (c) iznos koji je iskorišten pri izračunu mrežnih tarifa, i
- (d) dokaz da je iznos iz točke (c) u skladu s ovom Uredbom i metodologijom koja je razvijena na temelju stavaka 3. i 4.

Kada je dio prihoda od zagušenja upotrijebljen pri izračunu mrežnih tarifa, u izvješću se prema potrebi navodi način na koji su operatori prijenosnih sustava ispunili prioritetne ciljeve utvrđene u članku 2.

Poglavlje IV.

Adekvatnost resursa

Članak 20.

Adekvatnost resursa na unutarnjem tržištu električne energije

1. Države članice nadziru adekvatnost resursa unutar svojeg državnog područja na temelju europske procjene adekvatnosti resursa iz članka 23. U svrhu dopunjavanja europske procjene adekvatnosti resursa države članice također mogu provesti nacionalne provjere adekvatnosti resursa u skladu s člankom 24.
2. Ako se europskom procjenom adekvatnosti resursa iz članak 23. ili nacionalnom procjenom adekvatnosti resursa iz članka 24. utvrdi zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa, zainteresirane države članice utvrđuju sve regulatorne poremećaje ili tržišne nedostatke koji su prouzročili nastajanje zabrinutosti ili mu pridonijeli.
3. Države članice s utvrđenim zabrinutostima u pogledu adekvatnosti resursa izrađuju i objavljuju plan provedbe, kao dio postupka državnih potpora, s vremenskim rasporedom za donošenje mjera kojima se uklanjaju svi utvrđeni regulatorni ili tržišni nedostaci. Pri uklanjanju zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa države članice uzimaju u obzir načela utvrđena u članku 3. i razmatraju sljedeće:
 - (a) uklanjanje regulatornih poremećaja;

- (b) uklanjanje ograničenja cijena u skladu s člankom 10.;
- (c) uvođenje funkcije određivanja cijena manjka za energiju uravnoteženja kako je navedeno u članku 44. stavku 3. Uredbe 2017/2195;
- (d) povećanje kapaciteta interkonekcije i unutarnje mreže radi ostvarivanja barem svojih interkonekcijskih ciljeva kako je navedeno u članku 4. stavku 1. točki (d) Uredbe (EU) 2018/1999;
- (e) omogućivanje vlastite proizvodnje, skladištenja energije, mjera povezanih s potrošnjom i energetske učinkovitosti donošenjem mjera za uklanjanje svih utvrđenih regulatornih poremećaja;
- (f) osiguravanje troškovno učinkovite i tržišno utemeljene nabave usluga uravnoteženja i pomoćnih usluga;
- (g) ukidanje reguliranih cijena kada se to zahtijeva člankom 5. Direktive (EU) 2019/...⁺.

4. Dotične države članice podnose Komisiji plan provedbe na preispitivanje.

5. U roku od četiri mjeseca od primitka plana provedbe Komisija donosi mišljenje o tome jesu li mjere dovoljne za uklanjanje regulatornih poremećaja ili tržišnih nedostataka utvrđenih u skladu sa stavkom 2. te države članice može pozvati da sukladno s time izmijene plan provedbe.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

6. Dotične države članice prate primjenu plana provedbe i objavljuje rezultate praćenja u godišnjem izvješću koje podnose Komisiji.
7. Komisija donosi mišljenje o tome jesu li provedbeni planovi u dovoljnoj mjeri provedeni te jesu li zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa uklonjene.
8. I nakon što se riješi pitanje utvrđene zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa, države članice nastavljaju primjenjivati plan provedbe.

Članak 21.

Opća načela mehanizama za razvoj kapaciteta

1. Kako bi se uklonile preostale zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa, države članice mogu, kao zadnji izbor, uz provedbu mjera iz članka 20. stavka 3. ove Uredbe, u skladu s člancima 107., 108. i 109. UFEU-a uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta.
2. Prije uvođenja mehanizama za razvoj kapaciteta dotične države članice provode sveobuhvatnu studiju o mogućim učincima takvih mehanizama na susjedne države članice savjetujući se barem sa susjednim državama članicama s kojima imaju izravnu mrežnu vezu i s dionicima tih država članica.
3. Države članice procjenjuju je li mehanizam za razvoj kapaciteta u obliku strateške rezerve sposoban riješiti zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa. Ako nije sposoban, države članice mogu uvesti drugu vrstu mehanizma za razvoj kapaciteta.

4. Države članice ne smiju uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta ako se ni u europskim procjenama adekvatnosti resursa ni u nacionalnim procjenama adekvatnosti resursa ili, u nedostatku nacionalne procjene adekvatnosti resursa, samo u europskoj procjeni adekvatnosti resursa ne utvrde zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa.
5. Države članice ne uvode mehanizme za razvoj kapaciteta prije nego što se u okviru plana provedbe, kako je to navedeno u članku 20. stavku 3., zaprimi mišljenje Komisije kako je navedeno u članku 20. stavku 5.
6. Ako država članica primjenjuje mehanizam za razvoj kapaciteta, ona taj mehanizam za razvoj kapaciteta preispituje i osigurava da se u okviru tog mehanizma ne potpisuju novi ugovori ako se ni u europskoj procjeni adekvatnosti resursa ni u nacionalnoj procjeni adekvatnosti resursa ili, u nedostatku nacionalne procjene adekvatnosti resursa, samo u europskoj procjeni adekvatnosti resursa ne utvrdi zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa ili ako u odnosu na plan provedbe, kako je navedeno u članku 20. stavku 3., nije dobiveno mišljenje Komisije kako je navedeno u članku 20. stavku 5.
7. Pri osmišljavanju mehanizama za razvoj kapaciteta države članice uključuju odredbu kojom se omogućuje učinkovito administrativno postupno ukidanje mehanizma za razvoj kapaciteta u slučaju da tijekom tri uzastopne godine nisu sklopljeni novi ugovori u skladu sa stavkom 6.
8. Mehanizmi za razvoj kapaciteta su privremeni. Komisija ih odobrava na najviše 10 godina. Postupno se ukidaju ili se količina kapaciteta za koju su preuzete obveze smanjuje na temelju planova provedbe iz članka 20. Države članice nastavljaju primjenjivati plan provedbe nakon uvođenja mehanizma za razvoj kapaciteta.

Članak 22.

Načela osmišljavanja mehanizama za razvoj kapaciteta

1. Mehanizam za razvoj kapaciteta:

- (a) privremen je;
- (b) ne stvara nepotrebne tržišne poremećaje te se njima ne ograničava prekozonska trgovina;
- (c) ne nadilazi ono što je potrebno kako bi se uklonila zabrinutost u pogledu adekvatnosti iz članka 20.;
- (d) takav je da se pružatelji kapaciteta odabiru transparentnim, nediskriminirajućim i natjecateljskim postupkom;
- (e) takav je da se u okviru njega pružateljima kapaciteta pružaju poticaji da budu dostupni u vrijeme očekivanog opterećenja sustava;
- (f) jamči da je naknada određena natjecateljskim postupkom;
- (g) određuje tehničke uvjete za sudjelovanje pružatelja kapaciteta prije postupka odabira;
- (h) omogućuje sudjelovanje svih resursa kojima se može pružiti potrebna tehnička izvedba, uključujući skladištenje i upravljanje potrošnjom;
- (i) takav je da se u okviru njega pružateljima kapaciteta određuju primjerene sankcije ako nisu dostupni u vrijeme opterećenja sustava;

2. Načela osmišljavanja za strateške rezerve udovoljavaju sljedećim zahtjevima:
- (a) kada je mehanizam za razvoj kapaciteta osmišljen kao strateška rezerva, njegovi resursi dispečiraju se samo ako je izgledno da će operatori prijenosnih sustava iscrpiti svoje resurse za uravnoteženje kako bi se uspostavila ravnoteža između ponude i potražnje;
 - (b) tijekom razdoblja obračuna odstupanja, kada su resursi u strateškoj rezervi bili dispečirani, odstupanja na tržištu namiruju se barem po vrijednosti neisporučene energije ili po vrijednosti koja je veća od unutardnevnog ograničenja tehničkih cijena kako je navedeno u članku 10. stavku 1., ovisno o tome što je više.
 - (c) uspješnost strateške rezerve nakon dispečiranja pripisuje se subjektima odgovornima za odstupanje s pomoću mehanizma obračuna odstupanja.
 - (d) za resurse koji sudjeluju u strateškim rezervama naknadu ne primaju iz veleprodajnih tržišta električne energije ili tržišta uravnoteženja.
 - (e) resursi u strateškoj rezervi čuvaju se izvan tržišta barem tijekom ugovornog razdoblja.

Zahtjevom iz prvog podstavka točke (a) ne dovodi se u pitanje aktiviranje resursa prije samog dispečiranja kako bi se poštovala njihova ograničenja gradijenta i operativni zahtjevi resursa. Uspješnost strateške rezerve tijekom aktivacije ne pripisuje se uravnotežujućim skupinama na veleprodajnim tržištima niti mijenja njihova odstupanja.

3. Osim zahtjeva utvrđenih u stavku 1., mehanizmi za razvoj kapaciteta koji nisu strateške rezerve:
- (a) izrađeni su tako da se njima osigurava da cijena koja se plaća za dostupnost automatski teži nuli kada se očekuje da će razina dostavljenog kapaciteta biti primjerena za ispunjenje razine kapaciteta koji se potražuje;
 - (b) sudjelujućim resursima isplaćuju naknadu samo za njihovu dostupnost te jamče da naknada ne utječe na odluke pružatelja kapaciteta o tome hoće li proizvoditi električnu energiju ili ne;
 - (c) jamče da se obveze u pogledu kapaciteta mogu prenositi između prihvatljivih pružatelja kapaciteta.
4. Mehanizmi za razvoj kapaciteta ispunjavaju sljedeće zahtjeve u vezi s graničnim vrijednostima emisija CO₂:
- (a) najkasnije od ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe] proizvodni kapacitet koji je započeo s komercijalnom proizvodnjom i koji emitira više od 550 gr CO₂ iz fosilnih goriva po kWh električne energije ne preuzima obveze niti prima plaćanja ili obveze za buduća plaćanja u okviru mehanizma za razvoj kapaciteta;

- (b) najkasnije od 1. srpnja 2025. proizvodni kapacitet koji je započeo s komercijalnom proizvodnjom prije ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe] i koji emitira više od 550 gr CO₂ iz fosilnih goriva po kWh električne energije i više od prosječno 350 kg CO₂ iz fosilnih goriva godišnje po instaliranom kW ne preuzima obveze niti prima plaćanja ili obveze za buduća plaćanja u okviru mehanizma za razvoj kapaciteta.

Granična vrijednost emisija od 550 gr CO₂ iz fosilnih goriva po kWh električne energije i ograničenje godišnjih emisija od prosječno 350kg CO₂ iz fosilnih goriva godišnje po instaliranom kW iz prvog podstavka točaka (a) i (b) izračunava se na temelju učinkovitosti izrade proizvodne jedinice, to jest neto učinkovitost pod nazivnim kapacitetom u skladu s relevantnim standardima Međunarodne organizacije za standardizaciju.

Do ... [šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe] ACER objavljuje mišljenje s tehničkim smjernicama povezanim s izračunom vrijednosti iz prvog podstavka.

5. Države članice koje primjenjuju mehanizme za razvoj kapaciteta ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe] prilagođavaju svoje mehanizme kako bi se uskladile s poglavljem 4. bez dovodenja u pitanje obveza ili ugovora sklopljenih do 31. prosinca 2019.

Članak 23.

Europska procjena adekvatnosti resursa

1. Europskom procjenom adekvatnosti resursa utvrđuje se zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa procjenom ukupne adekvatnosti elektroenergetskog sustava da odgovori na tekuću i predviđenu potražnju za električnom energijom na razini Unije, na razini država članica i, po potrebi, na razini pojedinih zona trgovanja. Europska procjena adekvatnosti resursa pokriva svaku godinu u desetogodišnjem razdoblju od dana te procjene.
2. Europsku procjenu adekvatnosti resursa provodi ENTSO za električnu energiju.
3. Do ...[šest mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe] ENTSO za električnu energiju podnosi Koordinacijskoj skupini za električnu energiju osnovanoj člankom 1. Odluke Komisije od 15. studenoga 2012.¹ i ACER-u nacrt metodologije za europsku procjenu adekvatnosti resursa na temelju načela koja su navedena u stavku 5. ovog članka.
4. Operatori prijenosnih sustava ENTSO-u za električnu energiju dostavljaju podatke koji su mu potrebni da bi proveo europsku procjenu adekvatnosti resursa.

¹ Odluka Komisije od 15. studenoga 2012. o osnivanju Koordinacijske skupine za električnu energiju (SL C 353, 17.11.2012., str. 2.).

ENTSO za električnu energiju svake godine provodi europsku procjenu adekvatnosti resursa. Proizvođači i ostali sudionici na tržištu operatorima prijenosnih sustava dostavljaju podatke o očekivanoj upotrebi proizvodnih resursa, uzimajući u obzir raspoloživost primarnih resursa i odgovarajući scenarij predviđene potražnje i ponude.

5. Europska procjena adekvatnosti resursa temelji se na transparentnoj metodologiji kojom se osigurava sljedeće:
- (a) procjena se provodi na svakoj razini zone trgovanja koja obuhvaća barem sve države članice;
 - (b) procjena se temelji na primjerenim središnjim referentnim scenarijima predviđene potražnje i ponude, uključujući ekonomsku procjenu vjerojatnosti trajnog povlačenja, konzerviranja, novih proizvodnih sredstava i mjera za postizanje ciljeva energetske učinkovitosti i elektroenergetske međupovezanosti i ekstremnih vremenskih i hidroloških uvjeta, veleprodajnih cijena i kretanja cijene ugljika;
 - (c) sadržava zasebne scenarije koji odražavaju različite vjerojatnosti pojave zabrinutosti u pogledu adekvatnosti proizvodnje, a osmišljene su za rješavanje različitih vrsta mehanizama za razvoj kapaciteta;
 - (d) procjenom se primjereno uzima u obzir doprinos svih resursa koji uključuju postojeće i buduće mogućnosti za proizvodnju, skladištenje energije, sektorsku integraciju, upravljanje potrošnjom te uvoz i izvoz te njihov doprinos fleksibilnom pogonu sustava;

- (e) procjenom se predviđa vjerojatan učinak mjera iz članka 20. stavka 3.;
- (f) procjena sadržava varijante bez postojećih ili planiranih mehanizama za razvoj kapaciteta, a kada je primjenjivo i varijante s takvim mehanizmima;
- (g) procjena se temelji na tržišnom modelu u kojem se upotrebljava pristup temeljen na tokovima, ako je to primjenjivo;
- (h) u procjeni se primjenjuju probabilistički izračuni;
- (i) u procjeni se primjenjuje jedinstveni alat za izradu modela;
- (j) u procjenu se uključuju barem sljedeći pokazatelji iz članka 25.:
 - „očekivana neisporučena energija”, i
 - „očekivani gubitak opterećenja”;
- (k) procjenom se utvrđuju izvori mogućih zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa, posebno radi li se o ograničenju mreže ili ograničenju resursa, ili o oboje;
- (l) procjenom se uzima u obzir stvarni razvoj mreže;
- (m) procjenom se osigurava primjereno uzimanje u obzir nacionalnih karakteristika proizvodnje, fleksibilnosti potrošnje i skladištenja energije, raspoloživosti primarnih resursa i razine interkonekcija.

6. Do ... [šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe] ENTSO za električnu energiju ACER-u podnosi nacrt metodologije za izračun:
- (a) vrijednosti neisporučene energije;
 - (b) troška uvođenja novog postrojenja za proizvodnju, ili upravljanje potrošnjom i
 - (c) standarda pouzdanosti iz članka 25.

Metodologija se temelji na transparentnim i objektivnim kriterijima koji se mogu provjeriti.

7. Prijedlozi iz stavaka 3. i 6. za nacrt metodologije, scenarije, osjetljivosti i pretpostavke na kojima se temelje te rezultati europske procjene adekvatnosti resursa iz stavka 4. podliježu prethodnom savjetovanju s državama članicama, Koordinacijskom skupinom za električnu energiju i relevantnim dionicima te odobrenju od strane ACER-a u skladu s postupkom utvrđenim u članku 27.

Članak 24.

Nacionalna procjena adekvatnosti resursa

1. Nacionalna procjena adekvatnosti resursa ima regionalno područje primjene i temelji se na metodologiji iz članka 23. stavka 3., a posebno članka 23. stavka 5. točaka od (b) do (m).

Nacionalne procjene adekvatnosti resursa sadržavaju referentne središnje scenarije kako su navedeni u članku 23. stavku 5. točki (b).

Nacionalnim procjenama adekvatnosti resursa mogu se uzeti u obzir dodatne osjetljivosti osim osjetljivosti iz članka 23. stavka 5. točke (b). U takvim slučajevima nacionalne procjene adekvatnosti resursa mogu:

- (a) formulirati pretpostavke uzimajući u obzir posebnosti nacionalne opskrbe i potražnje za električnom energijom;
- (b) upotrebljavati alate i dosljedne najnovije podatke koji su komplementarni s onima koje ENTSO za električnu energiju upotrebljava za europsku procjenu adekvatnosti resursa.

Povrh toga, u nacionalnim procjenama adekvatnosti resursa, pri procjeni doprinosa pružatelja kapaciteta smještenih u drugoj državi članici sigurnosti opskrbe zona trgovanja koje su obuhvaćene tim procjenama adekvatnosti resursa, koristi se metodologija kako je predviđena u članku 26. stavku 11. točki (a).

2. Nacionalne procjene adekvatnosti resursa te, kada je to primjenjivo, europska procjena adekvatnosti resursa i mišljenje ACER-a na temelju stavka 3. stavljaju se na raspolaganje javnosti.

3. Ako se nacionalnom procjenom adekvatnosti resursa utvrdi zabrinutost u vezi sa zonom trgovanja koja nije utvrđena u europskoj procjeni adekvatnosti resursa, nacionalna procjena adekvatnosti resursa uključuje obrazloženje nepodudarnosti između tih dviju procjena adekvatnosti resursa, uključujući pojedinosti o korištenim osjetljivostima i osnovnim pretpostavkama. Države članice objavljuju to izvješće o procjeni i podnose ga ACER-u.

U roku od dva mjeseca od datuma primitka izvješća ACER daje mišljenje o tome jesu li razlike između nacionalne procjene adekvatnosti resursa i europske procjene adekvatnosti resursa opravdane.

Tijelo odgovorno za nacionalnu procjenu adekvatnosti resursa uzima u obzir mišljenje ACER-a i prema potrebi izmjenjuje svoju ocjenu. Ako odluči ne uzeti u obzir u potpunosti mišljenje ACER-a, tijelo odgovorno za nacionalnu procjenu adekvatnosti resursa objavljuje izvješće s detaljnim obrazloženjem.

Članak 25.

Standard pouzdanosti

1. Države članice se pri primjeni mehanizama za razvoj kapaciteta koriste utvrđenim standardom pouzdanosti. Standard pouzdanosti na transparentan način sadržava potrebnu razinu sigurnosti opskrbe države članice. U slučaju prekograničnih zona trgovanja relevantna tijela zajednički utvrđuju te standarde pouzdanosti.

2. Država članica ili nadležno tijelo koje odredi država članica na prijedlog regulatornog tijela utvrđuje standard pouzdanosti. Standard pouzdanosti temelji se na metodologiji utvrđenoj u članku 23. stavku 6.
3. Standard pouzdanosti izračunava se uporabom barem vrijednosti neisporučene energije i troška uvođenja novog postrojenja u određenom vremenskom okviru te se izražava kao „očekivana neisporučena energija” i „očekivani gubitak opterećenja”.
4. Pri primjeni mehanizama za razvoj kapaciteta parametre za utvrđivanje količine kapaciteta koju osigurava mehanizam za razvoj kapaciteta odobrava država članica ili neko drugo nadležno tijelo koje odredi država članica na temelju prijedloga regulatornog tijela.

Članak 26.

Prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta

1. Mehanizmi za razvoj kapaciteta koji nisu strateške rezerve i, ako je to tehnički izvedivo, strateške rezerve, otvoreni su za izravno prekogranično sudjelovanje pružatelja kapaciteta smještenih u drugoj državi članici, podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Države članice osiguravaju da strani kapacitet koji može pružiti jednakovrijednu tehničku izvedbu kao i domaći kapaciteti ima priliku sudjelovati u istom natjecateljskom postupku kao i domaći kapacitet. U slučaju mehanizama za razvoj kapaciteta koji je u funkciji ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe], države članice mogu interkonekcijskim vodovima dopustiti da izravno sudjeluju u istom natjecateljskom postupku kao strani kapaciteti u razdoblju od najviše četiri godine nakon ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe] ili dvije godine nakon odobrenja metodologija iz stavka 11., ovisno o tome što nastupi prije.

Države članice mogu zahtijevati da se strani kapacitet nalazi u državi članici s izravnom mrežnom vezom s državom članicom koja primjenjuje mehanizam.

3. Države članice ne smiju onemogućavati kapacitet koji se nalazi na njihovu državnom području u sudjelovanju u mehanizmima za razvoj kapaciteta drugih država članica.
4. Prekograničnim sudjelovanjem u mehanizmima za razvoj kapaciteta ne smije se mijenjati, izmjenjivati ili na drugi način utjecati na prekozonske rasporede i fizičke protoke između država članica. Ti se rasporede i protoci utvrđuju isključivo ishodom dodjele kapaciteta na temelju članka 16.
5. Pružatelji kapaciteta mogu sudjelovati u više od jednog mehanizma za razvoj kapaciteta.

Ako pružatelji kapaciteta sudjeluju u više mehanizama za razvoj kapaciteta u istom razdoblju isporuke, oni sudjeluju do očekivane dostupnosti interkonekcije i vjerojatnog podudaranja opterećenja sustava između sustava u kojem se mehanizam primjenjuje i sustava u kojem se nalazi strani kapacitet u skladu s metodologijom iz stavka 11. točke (a).

6. Pružatelji kapaciteta dužni su vršiti isplate za nedostupnost ako njihov kapacitet nije dostupan.

Kada pružatelji kapaciteta sudjeluju u više mehanizama za razvoj kapaciteta u istom razdoblju isporuke, oni su dužni vršiti višestruke isplate za nedostupnost ako nisu u mogućnosti ispuniti višestruke obveze.

7. Za potrebe davanja preporuka operatorima prijenosnih sustava regionalni koordinacijski centri osnovani na temelju članka 35. na godišnjoj razini izračunavaju najviši ulazni kapacitet dostupan za sudjelovanje stranog kapaciteta. Tim se izračunom uzima u obzir očekivana dostupnost interkonekcije i vjerojatno podudaranje opterećenja sustava između sustava u kojem se mehanizam primjenjuje i sustava u kojem se nalazi strani kapacitet. Takav je izračun potreban za svaku granicu zone trgovanja.

Operatori prijenosnih sustava na godišnjoj razini određuju maksimalni ulazni kapacitet dostupan za sudjelovanje stranog kapaciteta na temelju preporuke regionalnog koordinacijskog centra.

8. Države članice osiguravaju da se ulazni kapacitet iz stavka 7. dodjeljuje prihvatljivim pružateljima kapaciteta na transparentan, nediskriminirajući način koji je utemeljen na tržištu.
9. Ako postoje mehanizmi za razvoj kapaciteta koji omogućuju prekogranično sudjelovanje u dvjema susjednim državama članicama, svi prihodi koji proizlaze iz dodjele iz stavka 8. dodjeljuju se dotičnim operatorima prijenosnih sustava, a oni ih međusobno dijele u skladu s metodologijom iz stavka 11. točke (b) ovog članka ili zajedničkom metodologijom koju su odobrila oba relevantna regulatorna tijela. Ako susjedna država članica ne primjenjuje mehanizam za razvoj kapaciteta ili primjenjuje mehanizam za razvoj kapaciteta koji nije otvoren prekograničnom sudjelovanju, udio prihoda odobrava nadležno nacionalno tijelo države članice u kojoj se mehanizam za razvoj kapaciteta provodi nakon što zatraži mišljenje regulatornih tijela susjednih država članica. Operatori prijenosnih sustava upotrebljavaju takve prihode za potrebe utvrđene u članku 19. stavku 2.
10. Operator prijenosnog sustava na čijem se području nalazi strani kapacitet:
 - (a) utvrđuje mogu li zainteresirani pružatelji kapaciteta pružiti potrebnu tehničku izvedbu za mehanizam za razvoj kapaciteta u kojem pružatelj kapaciteta namjerava sudjelovati te upisuje pružatelja kapaciteta u za to uspostavljeni registar prihvatljivih pružatelja kapaciteta;
 - (b) provodi provjere dostupnosti;

- (c) operatoru prijenosnih sustava u državi članici koja primjenjuje mehanizam za razvoj kapaciteta dostavlja informacije koje je primio u skladu s točkama (a) i (b) ovog podstavka i s drugim podstavkom.

Dotični pružatelj kapaciteta bez odgode obavješćuje operatora prijenosnih sustava o svojem sudjelovanju u stranom mehanizmu za razvoj kapaciteta.

11. Do ... [12 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe] ENTSO za električnu energiju podnosi ACER-u:

- (a) metodologiju za izračun najvišeg ulaznog kapaciteta za prekogranično sudjelovanje kako je navedeno u stavku 7.;
- (b) metodologiju za dijeljenje prihoda iz stavka 9.;
- (c) zajednička pravila za provođenje provjera dostupnosti iz stavka 10. točke (b);
- (d) zajednička pravila za utvrđivanje situacije u kojoj se mora provesti plaćanje za nedostupnost;
- (e) uvjete djelovanja registra kako je navedeno u stavku 10. točki (a);
- (f) zajednička pravila za utvrđivanje kapaciteta koji je prihvatljiv za sudjelovanje u mehanizmu za razvoj kapaciteta kako je navedeno u stavku 10. točki (a).

Prijedlog podliježe prethodnom savjetovanju i odobrenju od strane ACER-a u skladu s člankom 27.

12. Dotična regulatorna tijela provjeravaju jesu li kapaciteti izračunani u skladu s metodologijom iz stavka 11. točke (a).
13. Regulatorna tijela osiguravaju da se prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta organizira na djelotvoran i nediskriminirajući način. Posebno osiguravaju primjerene administrativne aranžmane za provedbu plaćanja za nedostupnost preko granica.
14. Kapaciteti dodijeljeni u skladu sa stavkom 8. mogu se prenositi među prihvatljivim pružateljima kapaciteta. Prihvatljivi pružatelji kapaciteta prijavljuju svaki takav prijenos registru kako je navedeno u stavku 10. točki (a).
15. Do ... [dvije godine nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe] ENTSO za električnu energiju uspostavlja registar iz stavka 10. točke (a) i upravlja njime. Registar je otvoren za sve prihvatljive pružatelje kapaciteta, sustave koji primjenjuju mehanizme za razvoj kapaciteta i njihove operatore prijenosnih sustava.

Članak 27.

Postupak odobrenja

1. Pri upućivanju na ovaj članak postupak utvrđen u stavcima 2., 3. i 4. primjenjuje se na odobrenje prijedloga koje podnosi ENTSO za električnu energiju.

2. Prije podnošenja prijedloga ENTSO za električnu energiju provodi savjetovanje koje uključuje sve relevantne dionike, uključujući regulatorna tijela i druga nacionalna tijela. Na odgovarajući način u svojem prijedlogu uzima u obzir rezultate tog savjetovanja.
3. U roku od tri mjeseca od datuma primitka prijedloga iz stavka 1. ACER ga odobrava ili izmjenjuje. U potonjem se slučaju ACER savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju prije odobravanja izmijenjenog prijedloga. ACER doneseni prijedlog objavljuje na svojim internetskim stranicama najkasnije tri mjeseca nakon datuma primitka predloženih dokumenata.
4. ACER može bilo kada zahtijevati izmjene odobrenog prijedloga. U roku od šest mjeseci od datuma primitka takvog zahtjeva ENTSO za električnu energiju ACER-u podnosi nacrt predloženih promjena. U roku od tri mjeseca od datuma primitka nacrtu ACER te promjene izmjenjuje ili odobrava promjene i objavljuje te promjene na svojim internetskim stranicama.

Poglavlje V.

Rad distribucijskog sustava

Članak 28.

Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju

1. Operatori prijenosnih sustava surađuju na razini Unije preko ENTSO-a za električnu energiju kako bi promicali dovršenje i funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije i prekozonsku trgovinu te osigurali optimalno upravljanje, koordinirano poslovanje i odgovarajući tehnički razvoj europske mreže za prijenos električne energije.
2. Pri izvršavanju svojih funkcija u skladu s pravom Unije, ENTSO za električnu energiju postupa s ciljem uspostave funkcionalnog i integriranog unutarnjeg tržišta električne energije i doprinosi učinkovitom i održivom postizanju ciljeva utvrđenih u okviru klimatske i energetske politike za razdoblje od 2020. do 2030., posebice doprinosom u učinkovitoj integraciji električne energije iz obnovljivih izvora i povećanju energetske učinkovitosti uz istodobno održavanje sigurnosti sustava. ENTSO za električnu energiju raspolaže primjerenim ljudskim i financijskim resursima za izvršavanje svojih dužnosti.

Članak 29.

ENTSO za električnu energiju

1. Operatori prijenosnih sustava za električnu energiju podnose Komisiji i ACER-u sve nacрте izmjena statuta ENTSO-a za električnu energiju, sve nacрте izmjena popisa članova i sve nacрте izmjena poslovnika.
2. U roku od dva mjeseca od primitka nacрта izmjena statuta, popisa članova i poslovnika, nakon savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve dionike, posebno korisnike sustava, uključujući kupce, ACER Komisiji daje mišljenje o tim nacrtima izmjena statuta, popisa članova ili poslovnika.
3. Komisija donosi mišljenje o nacrtu izmjena statuta, popisa članova ili poslovnika uzimajući u obzir mišljenje ACER-a iz stavka 2. i u roku od tri mjeseca od primitka mišljenja ACER-a.
4. Operatori prijenosnih sustava u roku od tri mjeseca od primitka pozitivnog mišljenja Komisije donose i objavljuju izmijenjeni statut ili poslovnik.
5. Dokumenti iz stavka 1. podnose se Komisiji i ACER-u u slučaju njihovih izmjena ili na obrazložen zahtjev Komisije ili ACER-a. Komisija i ACER donose mišljenje u skladu sa stavcima 2., 3. i 4.

Članak 30.

Zadaje ENTSO-a za električnu energiju

1. ENTSO za električnu energiju:

- (a) razrađuje mrežna pravila u područjima navedenima u članku 59. stavcima 1. i 2. s ciljem postizanja ciljeva navedenih u članku 28.;
- (b) donosi i objavljuje neobvezujući desetogodišnji plan razvoja mreže na razini Unije („plan razvoja mreže na razini Unije”) svake dvije godine;
- (c) priprema i donosi prijedloge u pogledu europske procjene adekvatnosti resursa na temelju članka 23. te prijedloge tehničkih specifikacija za prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta na temelju članka 26. stavka 11.;
- (d) donosi preporuke u vezi s koordinacijom tehničke suradnje Unije i operatora prijenosnih sustava trećih zemalja;
- (e) donosi okvir za suradnju i koordinaciju među regionalnim koordinacijskim centrima;
- (f) donosi prijedlog kojim se određuje regija pogona sustava u skladu s odredbama iz članka 36.;
- (g) surađuje s operatorima distribucijskih sustava i tijelom EU-a za operatore distribucijskih sustava;

- (h) promiče digitalizaciju prijenosnih mreža, uključujući uvođenje pametnih mreža, učinkovito prikupljanje podataka u stvarnom vremenu i sustave za pametno mjerenje;
- (i) donosi zajedničke instrumente za rad mreže kako bi se osigurala koordinacija rada mreže u uobičajenim i izvanrednim uvjetima, uključujući zajedničku ljestvicu klasifikacije incidenata, i planove istraživanja, među ostalim primjenu tih planova putem učinkovitog programa istraživanja. Tim se instrumentima, među ostalim, određuje sljedeće:
 - i. informacije, uključujući odgovarajuće informacije za dan unaprijed, unutarodnevnne informacije i informacije u stvarnom vremenu, korisne za poboljšanje operativne koordinacije, kao i optimalna učestalost prikupljanja i razmjene takvih informacija;
 - ii. tehnološka platforma za razmjenu informacija u stvarnom vremenu i, prema potrebi, tehnološke platforme za prikupljanje, obradu i prijenos ostalih informacija iz podtočke i., kao i za provedbu postupaka kojima se može povećati operativna koordinacija između operatora prijenosnih sustava kako bi se takva koordinacija proširila po cijeloj Uniji;
 - iii. načini na koji operatori prijenosnih sustava stavljaju na raspolaganje operativne informacije drugim operatorima prijenosnih sustava ili bilo kojem subjektu ovlaštenom da ih podupire u postizanju operativne koordinacije i ACER-u; i

- iv. da operatori prijenosnih sustava određuju osobu za kontakt zaduženu za odgovaranje na upite drugih operatora prijenosnih sustava ili bilo kojeg ovlaštenog subjekta iz podtočke iii. ili ACER-a u vezi s takvim informacijama;
- (j) donosi godišnji program rada;
- (k) pridonosi utvrđivanju zahtjeva za interoperabilnost te nediskriminirajućim i transparentnim postupcima za pristup podacima kako je predviđeno u članku 24. Direktive (EU) 2019/...⁺;
- (l) donosi godišnje izvješće;
- (m) izrađuje i donosi sezonske procjene adekvatnosti na temelju članka 9. stavka 2. Uredbe (EU) 2019/...⁺⁺;
- (n) promiče kibersigurnost i zaštitu podataka u suradnji s relevantnim tijelima i reguliranim subjektima;
- (o) uzima u obzir razvoj odgovora na potražnju pri ispunjavanju svojih zadaća.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

⁺⁺ SL: U tekst unijeti broj Uredbe iz dokumenta PE-CONS 73/18 - (2016/0377(COD)).

2. ENTSO za električnu energiju izvješćuje ACER o utvrđenim nedostacima u pogledu osnivanja i rada regionalnih koordinacijskih centara.
3. ENTSO za električnu energiju objavljuje zapisnike svoje skupštine, sastanaka upravnog vijeća i odbora te redovito obavješćuje javnost o svojim odlukama i aktivnostima.
4. Godišnji program rada iz stavka 1. točke (j) sadržava popis i opis mrežnih pravila koja treba pripremiti, plan koordinacije rada mreže i aktivnosti istraživanja i razvoja koje se trebaju realizirati u toj godini te indikativni kalendar.
5. ENTSO za električnu energiju stavlja na raspolaganje ACER-u sve informacije koje su mu potrebne za ispunjenje njegovih zadaća u skladu s člankom 32. stavkom 1. Kako bi ENTSO-u za električnu energiju omogućili da ispuni taj zahtjev, operatori prijenosnih sustava ENTSO za električnu energiju stavljaju na raspolaganje potrebne informacije.
6. ENTSO za električnu energiju Komisiji na njezin zahtjev daje mišljenje o donošenju smjernica kako je utvrđeno u članku 61.

Članak 31.
Savjetovanje

1. Prilikom pripremanja prijedloga u skladu sa zadaćama iz članka 30. stavka 1. ENTSO za električnu energiju provodi opsežan proces savjetovanja. Proces savjetovanja strukturiran je na način koji omogućuje prihvaćanje komentara dionika prije konačnog usvajanja te je otvoren i transparentan, uključujući sve relevantne dionike te posebno organizacije koje predstavljaju takve dionike u skladu s pravilima postupka iz članka 29. To savjetovanje također uključuje nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela, poduzeća za opskrbu i proizvodnju, korisnike sustava uključujući kupce, operatore distribucijskih sustava, uključujući odgovarajuća granska udruženja, tehnička tijela i platforme dionika. Cilj je savjetovanja identificiranje mišljenja i prijedloga svih odgovarajućih relevantnih strana tijekom procesa odlučivanja.
2. Svi se dokumenti i zapisnici sastanaka povezani sa savjetovanjima iz stavka 1. objavljuju.
3. Prije donošenja prijedloga iz članka 30. stavka 1. ENTSO za električnu energiju navodi način na koji su primjedbe primljene tijekom savjetovanja uzete u obzir. Ako primjedbe nisu uzete u obzir, navodi razloge za to.

Članak 32.

Praćenje koje provodi ACER

1. ACER prati izvršavanje zadaća ENTSO-a za električnu energiju iz članka 30. stavaka 1., 2. i 3. i o svojim zaključcima izvješćuje Komisiju.

ACER prati kako ENTSO za električnu energiju provodi mrežna pravila razrađena u skladu s člankom 59. Ako ENTSO za električnu energiju nije proveo takva mrežna pravila, ACER zahtijeva od ENTSO-a za električnu energiju da dostavi valjano obrazloženo objašnjenje zašto to nije učinio. ACER obavješćuje Komisiju o tom objašnjenju i dostavlja svoje mišljenje o njemu.

ACER prati i analizira provedbu mrežnih pravila i smjernica koje je donijela Komisija kako je utvrđeno u članku 58. stavku 1. te njihov učinak na usklađivanje primjenjivih pravila usmjerenih na olakšavanje integracije tržišta kao i na nediskriminaciju, djelotvorno tržišno natjecanje i učinkovito funkcioniranje tržišta te o tome izvješćuje Komisiju.

2. ENTSO za električnu energiju podnosi ACER-u na mišljenje nacrt plana razvoja mreže na razini Unije, nacrt godišnjeg programa rada, uključujući informacije u pogledu procesa savjetovanja i druge dokumente iz članka 30. stavka 1.

Ako smatra da nacrt godišnjeg programa rada ili nacrt plana razvoja mreže na razini Unije, koje je podnio ENTSO za električnu energiju, ne doprinose nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju, učinkovitom funkcioniranju tržišta ili dovoljnoj razini prekogranične interkonekcije otvorene pristupu treće strane, ACER u roku od dva mjeseca ENTSO-u za električnu energiju i Komisiji dostavlja valjano obrazloženo mišljenje i preporuke.

Članak 33.

Troškovi

Troškove povezane s aktivnostima ENTSO-a za električnu energiju iz članaka od 28. do 32. i od 58. do 61. ove Uredbe i članka 11. Uredbe (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹ snose operatori prijenosnih sustava te se ti troškovi uzimaju u obzir pri izračunu tarifa. Regulatorna tijela odobravaju te troškove samo ako su razumni i primjereni.

¹ Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredaba (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009 (SL L 115, 25.4.2013., str. 39.).

Članak 34.

Regionalna suradnja operatora prijenosnih sustava

1. Operatori prijenosnih sustava uspostavljaju regionalnu suradnju s ENTSO-om za električnu energiju kako bi doprinijeli aktivnostima iz članka 30. stavaka 1., 2. i 3. Posebno svake dvije godine objavljuju regionalni plan ulaganja i mogu donositi odluke o ulaganju na temelju tog regionalnog plana ulaganja. ENTSO za električnu energiju promiče suradnju operatora prijenosnih sustava na regionalnoj razini kako bi se osigurali interoperabilnost, komunikacija i praćenje regionalnih rezultata u područjima koja još nisu usklađena na razini Unije.
2. Operatori prijenosnih sustava promiču operativne dogovore kako bi osigurali optimalno upravljanje mrežom i promiču razvoj burza energije, koordiniranu dodjelu prekograničnih kapaciteta kroz nediskriminirajuća rješenja utemeljena na tržištu, vodeći na odgovarajući način računa o specifičnim zaslugama implicitnih dražbi za kratkoročne dodjele, i integraciju mehanizama uravnoteženja i pričuvne snage.
3. Za potrebe postizanja ciljeva navedenih u stavcima 1. i 2., zemljopisno područje koje obuhvaća svaka struktura regionalne suradnje može odrediti Komisija, uzimajući u obzir postojeće strukture regionalne suradnje. Svaka država članica može promicati suradnju u više od jednog zemljopisnog područja.

Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 68. kojima se dopunjuje ova Uredba određivanjem zemljopisnoga područja koje obuhvaća svaka struktura regionalne suradnje. U tu se svrhu Komisija savjetuje s regulatornim tijelima, ACER-om i ENTSO-om za električnu energiju.

Delegiranim aktima iz ovog stavka ne dovodi se u pitanje članak 36.

Članak 35.

Osnivanje i zadaća regionalnih koordinacijskih centara

1. Do ... [12 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe] svi operatori prijenosnih sustava u regiji pogona sustava podnose dotičnim regulatornim tijelima prijedlog za osnivanje regionalnih koordinacijskih centara u skladu s mjerilima utvrđenima u ovom poglavlju.

Regulatorna tijela regije pogona sustava preispituju i odobravaju prijedlog.

Prijedlog uključuje najmanje sljedeće elemente:

- (a) državu članicu budućeg sjedišta regionalnih koordinacijskih centara i sudjelujuće operatore prijenosnih sustava;
- (b) organizacijske, financijske i operativne dogovore potrebne za osiguravanje učinkovitog, sigurnog i pouzdanog rada međusobno povezanog prijenosnog sustava;

- (c) plan provedbe za puštanje u rad regionalnih koordinacijskih centara;
 - (d) statute i poslovniike regionalnih koordinacijskih centara;
 - (e) opis kooperativnih postupaka u skladu s člankom 38.;
 - (f) opis dogovora o odgovornosti regionalnih koordinacijskih centara u skladu s člankom 47.;
 - (g) kada se dva regionalna koordinacijska centra održavaju naizmjenice u skladu s člankom 36. stavkom 2., opis mehanizama kojima se tim regionalnim koordinacijskim centrima osiguravaju jasne odgovornosti i postupci pri izvršavanju njihovih zadaća.
2. Nakon što regulatorna tijela odobre prijedlog iz stavka 1., regionalni koordinacijski centri zamjenjuju regionalne koordinate za sigurnost koji su uspostavljeni u skladu sa smjernicama za pogon sustava donesenima na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009 i počinju s radom do 1. srpnja 2022.
3. Regionalni koordinacijski centri organiziraju se u pravnom obliku navedenom u Prilogu II. Direktivi (EU) 2017/1132 Europskog parlamenta i Vijeća¹.

¹ Direktiva (EU) 2017/1132 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o određenim aspektima prava društava (SL L 169, 30.6.2017., str. 46.).

4. Pri izvršavanju svojih zadaća u skladu s pravom Unije regionalni koordinacijski centri djeluju neovisno o pojedinačnim nacionalnim interesima i interesima operatora prijenosnih sustava.
5. Regionalni koordinacijski centri dopunjuju ulogu operatora prijenosnih sustava obavljanjem zadaća od regionalne važnosti koje su im dodijeljene u skladu s člankom 37. Operatori prijenosnih sustava odgovorni su za upravljanje tokovima električne energije i jamčenje sigurnog, pouzdanog i učinkovitog elektroenergetskog sustava u skladu s člankom 40. stavkom 1. točkom (d) Direktive (EU) 2019/...⁺.

Članak 36.

Zemljopisno područje regionalnih koordinacijskih centara

1. Do ... [šest mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe] ENTSO za električnu energiju ACER-u podnosi prijedlog u kojem se navodi koji su operatori prijenosnih sustava, zone trgovanja, granice zona trgovanja, regije za izračun kapaciteta i regije koordinacije isključenja obuhvaćeni svakom od regija pogona sustava. U prijedlogu se uzima u obzir topologija mreže, uključujući stupanj međusobne povezanosti i međuovisnost elektroenergetskog sustava u pogledu tokova i veličine regije koja obuhvaća barem jednu regiju za izračun kapaciteta.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

2. Operatori prijenosnih sustava regije pogona sustava sudjeluju u regionalnom koordinacijskom centru uspostavljenom u toj regiji. U iznimnim okolnostima, ako je regulacijsko područje operatora prijenosnog sustava dio raznolikih sinkronih područja, dva regionalna koordinacijska centra mogu sudjelovati u radu operatora prijenosnog sustava. Za granice zone trgovanja u susjedstvu regijâ pogona sustava, u prijedlogu iz stavka 1. navodi se način provođenja koordinacije među regionalnim koordinacijskim centrima za te granice. Za sinkrono područje kontinentalne Europe, ako se aktivnosti dvaju regionalnih koordinacijskih centara mogu preklapati u regiji pogona sustava, operatori prijenosnih sustava te regije pogona sustava odlučuju hoće li odrediti jedinstveni regionalni koordinacijski centar u toj regiji ili dva regionalna koordinacijska centra koja obavljaju pojedine ili sve zadaće od regionalne važnosti u cijeloj regiji pogona sustava naizmjenice dok druge zadaće obavlja jedan određeni regionalni koordinacijski centar.
3. U roku od tri mjeseca od primitka prijedloga iz stavka 1. kojim se određuju regije pogona sustava ACER ga odobrava ili predlaže njegove izmjene. U potonjem slučaju se ACER savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju prije donošenja izmjena. Doneseni prijedlog objavljuje se na internetskim stranicama ACER-a.
4. Predmetni operatori prijenosnih sustava mogu ACER-u podnijeti prijedlog za izmjenu regija pogona sustava utvrđenih u skladu sa stavkom 1. Primjenjuje se postupak iz stavka 3.

Članak 37.

Zadaje regionalnih koordinacijskih centara

1. Svaki regionalni koordinacijski centar u cjelokupnoj regiji pogona sustava u kojoj je uspostavljen izvršava barem sljedeće zadaje od regionalne važnosti:
 - (a) provedbu koordiniranog izračuna kapaciteta u skladu s metodologijama izrađenima na temelju smjernice za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesene na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009;
 - (b) provedbu koordinirane analize sigurnosti u skladu s metodologijama izrađenima na temelju smjernice za pogon sustava donesene na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009;
 - (c) stvaranje zajedničkih modela mreže u skladu s metodologijama i postupcima izrađenima na temelju smjernice za pogon sustava donesene na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009;
 - (d) podupiranje procjene dosljednosti planova za obranu i planova za ponovnu uspostavu sustava operatora prijenosnih sustava u skladu s postupkom utvrđenim u mrežnom pravilu za poremećeni pogon i ponovnu uspostavu donesenom na temelju članka 6. stavka 11. Uredbe (EZ) br. 714/2009;

- (e) provedbu regionalnih predviđanja adekvatnosti sustava u rasponu od tjedna unaprijed do barem dana unaprijed i pripremu aktivnosti za smanjenje rizika u skladu s metodologijom utvrđenom u članku 8. Uredbe (EU) 2019/...⁺ i postupcima utvrđenima u smjernici za pogon sustava donesenoj na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009;
- (f) provedbu regionalne koordinacije planiranja isključenja u skladu s postupcima i metodologijama utvrđenima u smjernici za pogon sustava donesenoj na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009;
- (g) osposobljavanje i certifikaciju osoblja koje radi za regionalne koordinacijske centre;
- (h) potporu koordinaciji i optimiranju regionalne ponovne uspostave sustava kako zatraže operatori prijenosnih sustava;
- (i) provedbu analiza i izvješćivanje nakon pogona i nakon poremećaja;
- (j) regionalno određivanje veličine kapaciteta rezerve;
- (k) olakšavanje regionalne nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje;
- (l) podršku operatorima prijenosnih sustava, na njihov zahtjev, u optimizaciji međusobnih namirenja operatora prijenosnih sustava;

⁺ SL: U tekst unijeti broj Uredbe iz dokumenta PE-CONS 73/18 - (2016/0377(COD)).

- (m) provedbu zadaća povezanih s utvrđivanjem regionalnih elektroenergetskih kriznih scenarija ako i u mjeri u kojoj su delegirani regionalnim koordinacijskim centrima u skladu s člankom 6. stavkom 1. Uredbe (EU) 2019/...⁺;
- (n) provedbu zadaća povezanih sa sezonskim procjenama adekvatnosti ako i u mjeri u kojoj su delegirane regionalnim koordinacijskim centrima u skladu s člankom 9. stavkom 2. Uredbe (EU) 2019/...⁺;
- (o) izračun vrijednosti za najveći ulazni kapacitet dostupan za sudjelovanje stranog kapaciteta u mehanizmima za razvoj kapaciteta u svrhu izdavanja preporuke na temelju članka 26. stavka 7.
- (p) provedbu zadaća povezanih s potporom operatorima prijenosnih sustava u utvrđivanju potreba za novim prijenosnim kapacitetima, dogradnjom postojećih kapaciteta ili njihovih alternativa, koji se predstavljaju regionalnim skupinama osnovanima u skladu s Uredbom (EU) br. 347/2013 i koji su uvršteni u desetogodišnji plan razvoja mreže iz članka 51. Direktive (EU) 2019/...⁺⁺.

Zadaće iz prvog podstavka detaljnije su utvrđene u Prilogu I.

⁺ SL: U tekst unijeti broj Uredbe iz dokumenta PE-CONS 73/18 - (2016/0377(COD)).

⁺⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

2. Na temelju prijedloga Komisije ili države članice Odbor osnovan člankom 68. Direktive 2019/...⁺ izdaje mišljenje o dodjeli novih savjetodavnih zadaća regionalnim koordinacijskim centrima. Ako Odbor izda pozitivno mišljenje o dodjeli novih savjetodavnih zadaća, regionalni koordinacijski centri izvršavaju te zadaće na temelju prijedloga koji je izradio ENTSO za električnu energiju i koji je odobrio ACER u skladu s postupkom utvrđenim u članku 27.
3. Operatori prijenosnih sustava pružaju svojem regionalnom koordinacijskom centru sve informacije potrebne za obavljanje njegovih zadaća.
4. Regionalni koordinacijski centri pružaju operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava sve informacije potrebne za provedbu koordiniranih aktivnosti i preporuka koje su donijeli regionalni koordinacijski centra.
5. Za zadaće utvrđene u ovom članku koje nisu obuhvaćene relevantnim mrežnim pravilima ili smjernicama ENTSO za električnu energiju izrađuje prijedlog u skladu s postupkom utvrđenim u članku 27. Regionalni koordinacijski centri provode te zadaće na temelju prijedloga nakon što ga je odobrio ACER.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

Članak 38.

Suradnja unutar i između regionalnih koordinacijskih centara

Svakodnevnom koordinacijom unutar regionalnih koordinacijskih centara i među njima upravlja se kooperativnim postupcima između operatora prijenosnih sustava u regiji, uključujući, kada je to potrebno, i dogovore o koordinaciji među regionalnim koordinacijskim centrima. Kooperativni postupak temelji se na:

- (a) radnim dogovorima radi rješavanja aspekata planiranja te operativnih aspekata relevantnih za zadaće iz članka 37.;
- (b) postupku za razmjenu analize i savjetovanje o prijedlozima regionalnih koordinacijskih centara s operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava i relevantnim dionicima te s drugim regionalnim koordinacijskim centrima, na učinkovit i uključiv način, u provedbi operativnih dužnosti i zadaća u skladu s člankom 40.;
- (c) postupku za donošenje koordiniranih aktivnosti i preporuka u skladu s člankom 42.

Članak 39.
Radni dogovori

1. Regionalni koordinacijski centri postižu učinkovite, uključive i transparentne radne dogovore kojima se potiče konsenzus, radi rješavanja aspekata planiranja i rada povezanih sa zadaćama koje trebaju obavljati, uzimajući posebice u obzir posebnosti i zahtjeve tih zadaća kako su navedeni u Prilogu I. Regionalni koordinacijski centri razvijaju i postupak za reviziju tih radnih dogovora.
2. Regionalni koordinacijski centri osiguravaju da radni dogovori iz stavka 1. sadržavaju pravila o obavješćivanju predmetnih strana.

Članak 40.
Postupak savjetovanja

1. Regionalni koordinacijski centri osmišljavaju postupak za organizaciju, u okviru izvršavanja svojih svakodnevnih dužnosti i zadaća, primjerenog i redovitog savjetovanja s operatorima prijenosnih sustava regije pogona sustava, drugim regionalnim koordinacijskim centrima i relevantnim dionicima. Kako bi se osiguralo rješavanje regulatornih pitanja u to se, prema potrebi, uključuju regulatorna tijela.

2. Regionalni koordinacijski centri savjetuju se s državama članicama regije pogona sustava i, ako postoji regionalni forum, sa svojim regionalnim forumima o politički važnim pitanjima osim o svakodnevnim aktivnostima regionalnih koordinacijskih centara i o provedbi njihovih zadaća. Regionalni koordinacijski centri uzimaju u obzir preporuke država članica i, prema potrebi, njihovih regionalnih foruma.

Članak 41.

Transparentnost

1. Regionalni koordinacijski centri razvijaju postupak za uključivanje dionika i organiziraju redovne sastanke s dionicima kako bi se raspravljalo o pitanjima u pogledu učinkovitog, sigurnog i pouzdanog rada međusobno povezanog sustava te kako bi se utvrdili nedostaci i predložila poboljšanja.
2. ENTSO za električnu energiju i regionalni koordinacijski centri djeluju potpuno transparentno prema dionicima i građanima. Na internetskim stranicama ENTSO-a za električnu energiju i dotičnog regionalnog koordinacijskog centra objavljuju svu relevantnu dokumentaciju.

Članak 42.

Donošenje i preispitivanje koordiniranih aktivnosti i preporuka

1. Operatori prijenosnih sustava u regiji pogona sustava osmišljavaju postupak za donošenje i revidiranje koordiniranih aktivnosti i preporuka koje su predložili regionalni koordinacijski centri u skladu s kriterijima utvrđenima u stavcima 2., 3. i 4.
2. Regionalni koordinacijski centri donose koordinirane aktivnosti za operatore prijenosnih sustava u pogledu zadaća iz članka 37. stavka 1. točaka (a) i (b). Operatori prijenosnih sustava provode te koordinirane aktivnosti, osim ako bi provedba koordiniranih aktivnosti dovela do kršenja graničnih vrijednosti pogonskih veličina koje definira svaki operator prijenosnog sustava u skladu sa smjernicom za pogon sustava donesenom na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009.

Ako operator prijenosnog sustava odluči ne provesti koordiniranu aktivnost zbog razloga navedenih u ovom stavku, on bez nepotrebne odgode na transparentan način obavještuje regionalni koordinacijski centar i operatore prijenosnih sustava u regiji pogona sustava o detaljnim razlozima. U takvim slučajevima regionalni koordinacijski centar procjenjuje učinak te odluke na druge operatore prijenosnih sustava u regiji pogona sustava i može predložiti drugačiji niz koordiniranih aktivnosti koje podliježu postupku iz stavka 1.

3. Regionalni koordinacijski centri izdaju preporuke operatorima prijenosnih sustava u vezi sa zadaćama navedenima u članku 37. stavku 1. točkama od (c) do (p) ili dodijeljenima u skladu s člankom 37. stavkom 2.

Ako operator prijenosnog sustava odluči odstupiti od preporuke iz stavka 1., bez odgode dostavlja obrazloženje svoje odluke regionalnom koordinacijskom centru i drugim operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava.

4. Preispitivanje koordiniranih aktivnosti ili preporuke pokreće se na zahtjev jednog ili više operatora prijenosnih sustava regije pogona sustava. Nakon preispitivanja koordinirane aktivnosti ili preporuke regionalni koordinacijski centri potvrđuju ili mijenjaju tu mjeru.
5. Ako koordinirana aktivnost podliježe preispitivanju u skladu sa stavkom 4. ovog članka, zahtjevom za preispitivanje koordinirana aktivnost ne suspendira se, osim ako bi provedba koordiniranih aktivnosti dovela do kršenja graničnih vrijednosti pogonskih veličina koje definira svaki pojedinačni operator prijenosnog sustava u skladu sa smjernicom za pogon sustava donesenom na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009.

6. Na prijedlog države članice ili Komisije i nakon savjetovanja s Odborom osnovanim člankom 68. Direktive 2019/...⁺ države članice u regiji pogona sustava mogu zajednički odlučiti svojim regionalnim koordinacijskim centrima dati ovlast da utvrđuju koordinirana djelovanja za jednu ili više zadaća predviđenih u članku 37. stavku 1. točkama od (c) do (p) ove Uredbe.

Članak 43.

Upravno vijeće regionalnih koordinacijskih centara

1. Radi donošenja mjera povezanih s upravljanjem regionalnim koordinacijskim centrima te praćenja njihova rada regionalni koordinacijski centri uspostavljaju svoja upravna vijeća.
2. Upravno vijeće sastoji se od članova koji predstavljaju sve operatore prijenosnih sustava regije pogona sustava koji sudjeluju u dotičnom regionalnom koordinacijskom centru.
3. Upravno vijeće odgovorno je za:
 - (a) izradu i odobravanje statuta i poslovnika regionalnih koordinacijskih centara;
 - (b) odlučivanje o organizacijskoj strukturi i njezinu provedbu;
 - (c) pripremu i odobravanje godišnjeg proračuna;
 - (d) osmišljavanje i odobravanje kooperativnih procesa u skladu s člankom 38.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

4. Među nadležnostima upravnog vijeća nisu one koje se odnose na svakodnevne aktivnosti regionalnih koordinacijskih centara i obavljanje njihovih zadaća.

Članak 44.

Organizacijska struktura

1. Operatori prijenosnih sustava regije pogona sustava uspostavljaju organizacijsku strukturu regionalnih koordinacijskih centara kojom se podupire sigurnost njihovih zadaća.

U njihovoj se organizacijskoj strukturi određuju:

- (a) ovlasti, dužnosti i odgovornosti osoblja;
- (b) odnosi i linije izvješćivanja među različitim dijelovima i procesima organizacije.

2. Regionalni koordinacijski centri mogu osnovati regionalne urede u svrhu rješavanja podregionalnih posebnosti ili osnovati pričuvne regionalne koordinacijske centre radi učinkovitog i pouzdanog obavljanja njihovih zadaća ako je dokazano da je to strogo potrebno.

Članak 45.
Oprema i osoblje

Regionalni koordinacijski centri raspolažu ljudskim, tehničkim, fizičkim i financijskim resursima potrebnima za ispunjavanje svojih obveza u skladu s ovom Uredbom i neovisno i nepristrano obavljanje svojih zadaća.

Članak 46.
Praćenje i izvješćivanje

1. Regionalni koordinacijski centri uspostavljaju postupak za stalno praćenje barem:
 - (a) uspješnosti svoje operativne izvedbe;
 - (b) koordiniranih aktivnosti i izdanih preporuka, stupnja provedbe koordiniranih aktivnosti i preporuka od strane operatora prijenosnih sustava te njihovih rezultata;
 - (c) svoje djelotvornosti i učinkovitosti u svakoj od zadaća za koju su odgovorni i, ako je primjenjivo, izmjenično obavljanje tih zadaća.
2. Regionalni koordinacijski centri odgovaraju za svoje troškove na transparentan način i o njima obavješćuju ACER i regulatorna tijela regije pogona sustava.

3. Regionalni koordinacijski centri podnose godišnje izvješće o rezultatima praćenja iz stavka 1. i informacije o svojoj uspješnosti ENTSO-u za električnu energiju, ACER-u, regulatornim tijelima regije pogona sustava i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju.
4. Regionalni koordinacijski centri izvješćuju ENTSO za električnu energiju, regulatorna tijela regije pogona sustava, ACER i druga nadležna tijela država članica odgovorna za sprječavanje i upravljanje kriznim situacijama o svim nedostacima koje utvrde u postupku praćenja u skladu sa stavkom 1. Na temelju tog izvješća relevantna regulatorna tijela regije pogona sustava mogu regionalnim koordinacijskim centrima predložiti mjere za uklanjanje nedostataka.
5. Ne dovodeći u pitanje potrebu da se zaštite sigurnost i povjerljivost poslovno osjetljivih informacija, regionalni koordinacijski centri objavljuju izvješća iz stavaka 3. i 4.

Članak 47.
Odgovornost

U prijedloge za uspostavu regionalnih koordinacijskih centara u skladu s člankom 35. operatori prijenosnih sustava u regiji pogona sustava uključuju potrebne korake za pokriće odgovornosti povezane s izvršavanjem zadaća regionalnih koordinacijskih centara. Metodom koja je odabrana za osiguravanje pokrića moraju se uzeti u obzir pravni status regionalnih koordinacijskih centara i razina dostupnog pokrića komercijalnog osiguranja.

Članak 48.
Desetogodišnji plan razvoja mreže

1. Plan razvoja mreže na razini Unije iz članka 30. stavka 1. točke (b) uključuje oblikovanje integrirane mreže, razvoj scenarija i procjenu otpornosti sustava.

Plan razvoja mreže na razini Unije posebno:

- (a) temelji se na nacionalnim planovima ulaganja, uzimajući u obzir regionalne planove ulaganja iz članka 34. stavka 1. ove Uredbe i, prema potrebi, aspekte planiranja mreže u Uniji kako je navedeno u Uredbi (EU) br. 347/2013; podliježe analizi troškova i koristi primjenom metodologije utvrđene kako je navedeno u članku 11. te uredbe;
- (b) u pogledu prekograničnih interkonekcija, također se temelji na opravdanim potrebama različitih korisnika sustava i integrira dugoročne obveze ulagača iz članaka 44. i 51. Direktive (EU) 2019/...⁺; i
- (c) identificira prekide ulaganja, posebice u pogledu prekograničnih kapaciteta.

U pogledu prvog podstavka točke (c), pregled prepreka povećanju prekograničnih kapaciteta mreže koje proizlaze iz različitih postupaka i praksi odobrenja može se priložiti planu razvoja mreže na razini Unije.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

2. ACER daje mišljenje o nacionalnim desetogodišnjim planovima razvoja mreže kako bi procijenio njihovu usklađenost s planom razvoja mreže na razini Unije. Ako ACER utvrdi neusklađenost između nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže i plana razvoja mreže na razini Unije, preporučuje izmjenu nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže ili plana razvoja mreže na razini Unije, ovisno o slučaju. Ako je takav nacionalni desetogodišnji plan razvoja mreže razrađen u skladu s člankom 51. Direktive (EU) 2019/...⁺, ACER preporuča predmetnim nacionalnim tijelima da izmijene nacionalni desetogodišnji plan razvoja mreže u skladu s člankom 51. stavkom 7. te direktive te o tome obavješćuje Komisiju.

Članak 49.

Mehanizam naknade među operatorima prijenosnih sustava

1. Operatori prijenosnih sustava primaju naknadu za troškove nastale kao posljedicu prenošenja prekograničnih protoka električne energije na svojim mrežama.
2. Naknadu iz stavka 1. plaćaju operatori nacionalnih prijenosnih sustava iz kojih potječu prekogranični protoci i sustava u kojima ti protoci završavaju.
3. Isplate naknade izvršavaju se na redovitoj osnovi s obzirom na određeno razdoblje u prošlosti. Prema potrebi provode se naknadne prilagodbe isplaćene naknade, kako bi odražavale stvarno nastale troškove.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

Prvo razdoblje za koje se moraju izvršiti isplate naknade određuje se u smjernicama iz članka 61.

4. Komisija donosi delegirane akte u skladu s člankom 68. kojima se dopunjuje ova Uredba, određivanjem iznosa naknada koje treba platiti.
5. Opseg prenesenih prekograničnih protoka i opseg prekograničnih tokova određenih kao da potječu ili završavaju u nacionalnim prijenosnim sustavima utvrđuju se na temelju fizičkih protoka električne energije koji su stvarno izmjereni tijekom određenog razdoblja.
6. Troškovi nastali kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka ustanovljuju se na temelju predviđenih dugoročnih prosječnih dodatnih troškova, uzimajući u obzir gubitke, ulaganje u novu infrastrukturu i odgovarajući udio troškova postojeće infrastrukture, u mjeri u kojoj se takva infrastruktura koristi za prijenos prekograničnih protoka, posebno imajući u vidu potrebu jamčenja sigurnosti opskrbe. Pri ustanovljivanju nastalih troškova koriste se priznate standardne metode za izračun troškova. Koristi koje mreža dobije kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka uzimaju se u obzir za smanjenje primljene naknade.

7. Samo za potrebe mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava, ako prijenosne mreže dviju ili više država članica čine dio jednog kontrolnog bloka, u cijelosti ili djelomično, kontrolni blok u cjelini smatra se tvorbenim dijelom prijenosne mreže jedne od dotičnih država članica, kako bi se izbjeglo da se protok unutar kontrolnih blokova smatra prekograničnim protokom iz članka 2. stavka 2. točke (b) te kako ne bi došlo do plaćanja naknade u skladu sa stavkom 1. ovog članka. Regulatorna tijela dotičnih država članica mogu odlučiti koja od dotičnih država članica će biti ona čiji se kontrolni blok u cjelini smatra dijelom prijenosne mreže.

Članak 50.

Pružanje informacija

1. Operatori prijenosnih sustava uspostavljaju mehanizme za koordinaciju i razmjenu informacija radi osiguravanja sigurnosti mreže u kontekstu upravljanja zagušenjem.
2. Sigurnosni i operativni standardi te standardi planiranja koje koriste operatori prijenosnih sustava objavljuju se. Objavljene informacije uključuju opći sustav za izračun ukupnog kapaciteta prijenosa i granice pouzdanosti prijenosa, koji se temelji na električnim i fizičkim karakteristikama mreže. Takvi sustavi podliježu odobrenju od strane regulatornih tijela.

3. Operatori prijenosnih sustava objavljuju procjene raspoloživih kapaciteta prijenosa za svaki dan, navodeći sve raspoložive kapacitete prijenosa koji su već rezervirani. Te se objave provode u određenim intervalima prije dana prijenosa i uključuju, u svakom slučaju, procjene za tjedan dana unaprijed i mjesec dana unaprijed, kao i kvantitativnu indikaciju očekivane pouzdanosti raspoloživog kapaciteta.
4. Operatori prijenosnih sustava objavljuju odgovarajuće podatke o ukupnom predviđanju i stvarnoj potražnji, o raspoloživosti i stvarnoj uporabi proizvodnih sredstava i sredstava opterećenja, o raspoloživosti i uporabi mreža i interkonekcija, o uravnoteženju električne energije i kapacitetu rezerve te o dostupnosti i fleksibilnosti. Za raspoloživost i stvarnu uporabu malih proizvodnih jedinica i jedinica opterećenja mogu se upotrijebiti ukupni procijenjeni podaci.
5. Dotični sudionici na tržištu operatorima prijenosnih sustava osiguravaju odgovarajuće podatke.

6. Poduzeća za proizvodnju koja su vlasnici proizvodnih sredstava ili njima upravljaju, od kojih najmanje jedno proizvodno sredstvo ima instaliran kapacitet od najmanje 250 MW ili koja imaju portfelj koji se sastoji od najmanje 400 MW proizvodnih sredstava, pet godina čuvaju podatke za svaki sat po pogonu, koji su potrebni za provjeru svih operativnih odluka o dispečiranju i ponudbene strategije na burzama električne energije, interkonekcijskim dražbama, tržištima rezervne energije i izvanburzovnim tržištima, tako da su na raspolaganju regulatornom tijelu, nacionalnom tijelu za tržišno natjecanje i Komisiji. Podaci po pogonu i po satu koji se trebaju čuvati uključuju, ali se ne ograničuju na podatke o raspoloživom kapacitetu proizvodnje i predviđenim rezervama, uključujući dodjele tih predviđenih rezerva na razini pogona, u trenutku dražbe ili proizvodnje.
7. Operatori prijenosnih sustava redovito razmjenjuju niz dovoljno točnih podataka o mreži i podataka o toku opterećenja kako bi omogućili da svaki operator prijenosnog sustava može izračunati tok opterećenja u svojem odgovarajućem području. Isti se niz podataka stavlja na raspolaganje regulatornim tijelima i Komisiji te državama članicama na zahtjev. Regulatorna tijela, države članice i Komisija povjerljivo postupaju s tim nizom podataka i jamče da s njima povjerljivo postupaju i svaki savjetnik koji na njihov zahtjev obavlja analizu na temelju tih podataka.

Članak 51.

Certificiranje operatora prijenosnih sustava

1. Komisija razmatra svaku obavijest o odluci o certificiranju operatora prijenosnih sustava kako je utvrđeno u članku 52. stavku 6. Direktive (EU) 2019/...⁺ čim je primi. U roku od dva mjeseca od primitka takve obavijesti Komisija daje svoje mišljenje relevantnom regulatornom tijelu o njegovoj usklađenosti s člankom 43. i člankom 52. stavkom 2. ili člankom 53. Direktive (EU) 2019/...⁺.

Prilikom pripreme mišljenja iz prvog podstavka Komisija može od ACER-a zatražiti da dostavi svoje mišljenje o odluci regulatornog tijela. U tom se slučaju dvomjesečno razdoblje iz prvog podstavka produljuje za još dva mjeseca.

Ako Komisija u rokovima iz prvog i drugog podstavka ne izda mišljenje, smatra se da se Komisija ne protivi odluci regulatornog tijela.

2. U roku od dva mjeseca od dobivanja mišljenja Komisije regulatorno tijelo donosi svoju konačnu odluku u vezi s certificiranjem operatora prijenosnog sustava, pri čemu u što većoj mjeri uzima u obzir mišljenje Komisije. Odluka regulatornog tijela i mišljenje Komisije objavljuju se zajedno.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

3. U bilo kojoj fazi postupka regulatorna tijela ili Komisija mogu zatražiti od operatora prijenosnog sustava ili poduzeća koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe sve informacije koje su potrebne za ispunjenje njihovih zadaća na temelju ovog članka.
4. Regulatorna tijela i Komisija štite povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.
5. Ako Komisija primi obavijest o certificiranju operatora prijenosnog sustava na temelju članka 43. stavka 9. Direktive (EU) 2019/...⁺, Komisija donosi odluku u vezi s certificiranjem. Regulatorna tijela poštuju odluku Komisije.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

Poglavlje VI.

Rad distribucijskog sustava

Članak 52.

Europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava

1. Operatori distribucijskih sustava surađuju na razini Unije u okviru tijela EU-a za ODS-ove kako bi promicali dovršenje i funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije te optimalno upravljanje distribucijskim i prijenosnim sustavima i njihov koordinirani rad. Operatori distribucijskih sustava koji žele sudjelovati u okviru tijela EU-a za ODS-ove imaju pravo postati registrirani članovi tijela.

Registrirani članovi mogu izravno sudjelovati u aktivnostima tijela EU-a za ODS-ove ili ih može zastupati nacionalna udruga koju je imenovala država članica ili udruga na razini Unije.

2. Operatori distribucijskih sustava imaju pravo udružiti se osnivanjem tijela EU-a za ODS-ove. Tijelo EU-a za ODS-ove provodi zadaće i postupke u skladu s člankom 55. Kao stručno tijelo koje radi u zajedničkom interesu Unije, tijelo EU-a za ODS-ove ne zastupa posebne interese niti nastoji utjecati na postupak donošenja odluka radi promicanja određenih interesa.

3. Članovi tijela EU-a za ODS-ove podliježu registraciji i plaćanju pravične i razmjerne članarine koja odgovara broju kupaca povezanih s dotičnim operatorom distribucijskog sustava.

Članak 53.

Osnivanje tijela EU-a za ODS-ove

1. Tijelo EU-a za ODS-ove sastoji se od, najmanje, glavne skupštine, upravnog vijeća, strateške savjetodavne skupine, stručnih skupina i glavnog tajnika.
2. Do ... [12 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe] operatori distribucijskih sustava podnose Komisiji i ACER-u nacrt statuta u skladu s člankom 54, uključujući kodeks ponašanja, popis registriranih članova, nacrt poslovnika, uključujući poslovnik za savjetovanja s ENTSO-om za električnu energiju i drugim dionicima te pravila financiranja za tijelo EU-a za ODS-ove koje se osniva.

Nacrtom poslovnika tijela EU-a za ODS-ove osigurava se uravnotežena zastupljenost svih operatora distribucijskog sustava koji sudjeluju.

3. U roku od dva mjeseca od primitka nacrt statuta, popisa članova i nacrt poslovnika ACER Komisiji daje svoje mišljenje, nakon savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve dionike, posebice korisnike distribucijskog sustava.

4. Komisija u roku od tri mjeseca od dana primitka mišljenja ACER-a donosi mišljenje o nacrtu statuta, popisu članova i nacrtu poslovnika, uzimajući u obzir mišljenje ACER-a iz stavka 3.
5. Operatori distribucijskih sustava u roku od tri mjeseca od primitka pozitivnog mišljenja Komisije osnivaju tijelo EU-a za ODS-ove te donose i objavljuju njegov statut i poslovnik.
6. Dokumenti iz stavka 2. podnose se Komisiji i ACER-u u slučaju njihovih izmjena ili na obrazložen zahtjev bilo Komisije ili ACER-a. Komisija i ACER daju mišljenje u skladu s postupcima utvrđenima u stavcima 2., 3. i 4.
7. Troškove povezane s aktivnostima tijela EU-a za ODS-ove snose operatori distribucijskih sustava koji su registrirani članovi te se ti troškovi uzimaju u obzir pri izračunu tarifa. Regulatorna tijela odobravaju samo one troškove koji su razumni i proporcionalni.

Članak 54.

Glavna pravila i postupci za tijelo EU-a za ODS-ove

1. Statutom tijela EU-a za ODS-ove donesenim u skladu s člankom 53. jamče se sljedeća načela:
 - (a) sudjelovanje u radu tijela EU-a za ODS-ove ograničeno je na registrirane članove uz mogućnost delegiranja u okviru članstva;
 - (b) strateške odluke u vezi s aktivnostima tijela EU-a za ODS-ove te političke smjernice za upravno vijeće donosi opća skupština;
 - (c) odluke opće skupštine donose se u skladu sa sljedećim pravilima:
 - i. svaki član raspolaže brojem glasova koji je razmjeran broju njegovih kupaca;
 - ii. ako je dano 65 % glasova dodijeljenih članovima opće skupštine; i
 - iii. odluku je donijela većina koju čini najmanje 55 % članova opće skupštine;
 - (d) odluke opće skupštine odbacuju se u skladu sa sljedećim pravilima:
 - i. svaki član raspolaže brojem glasova koji je razmjeran broju njegovih kupaca;

- ii. dano je 35% glasova dodijeljenih članovima opće skupštine, i
- iii. odluku je odbacilo najmanje 25 % članova opće skupštine;
- (e) upravno vijeće bira opća skupština na mandat od najviše četiri godine;
- (f) upravno vijeće imenuje predsjednika i troje potpredsjednika iz redova članova vijeća;
- (g) suradnju između operatora distribucijskih sustava i operatora prijenosnih sustava u skladu s člancima 56. i 57. vodi upravno vijeće;
- (h) odluke upravnog vijeća donose se apsolutnom većinom;
- (i) na temelju prijedloga upravnog vijeća opća skupština imenuje glavnog tajnika iz redova svojih članova na mandat od četiri godine koji se može jedanput obnoviti;
- (j) na temelju prijedloga upravnog vijeća opća skupština imenuje stručne skupine pri čemu nijedna skupina ne premašuje 30 članova uz mogućnost da jednu trećinu njih ne čine članovi tijela EU-a za ODS-ove; povrh toga, osniva se skupina nacionalnih stručnjaka koja se sastoji od jednog predstavnika operatora distribucijskih sustava iz svake države članice.

2. Postupcima koje donese tijelo EU-a za ODS-ove osigurava se pravično i razmjerno postupanje prema njegovim članovima i odražava se različita zemljopisna i gospodarska struktura njegova članstva. Postupcima se posebno predviđa sljedeće:
- (a) upravno vijeće sastoji se od predsjednika upravnog vijeća i 27 predstavnika članova, od kojih je:
 - i. devet predstavnika članova s više od jednog milijuna korisnika mreže;
 - ii. devet predstavnika članova s više od 100 000, a manje od jednog milijuna korisnika mreže; i
 - iii. devet predstavnika članova s manje od 100 000 korisnika mreže;
 - (b) predstavnicima postojećih udruga ODS-ova dopušteno je sudjelovati na sastancima upravnog vijeća u svojstvu promatrača;
 - (c) upravno vijeće ne smije se sastojati od više od tri predstavnika članova sa sjedištem u istoj državi članici ili predstavnika iste industrijske grupe;
 - (d) svaki potpredsjednik upravnog vijeća mora biti imenovan iz redova predstavnika članova u svakoj kategoriji opisanoj u točki (a);
 - (e) predstavnici članova sa sjedištem u jednoj državi članici ili predstavnici iste industrijske grupe ne smiju činiti većinu sudionika stručne skupine;

- (f) upravno vijeće osniva stratešku savjetodavnu skupinu koja daje svoje mišljenje upravnom vijeću i stručnim skupinama i sastoji se od predstavnika europskih udruga ODS-ova i predstavnika onih država članica koje nisu zastupljene u upravnom vijeću.

Članak 55.

Zadaci tijela EU-a za ODS-ove

1. Zadaci su tijela EU-a za ODS-ove sljedeće:
 - (a) promicanje rada i planiranja distribucijskih mreža u koordinaciji s radom i planiranjem prijenosnih mreža;
 - (b) olakšavanje integracije obnovljivih izvora energije, distribuirane proizvodnje i drugih resursa ugrađenih u distribucijsku mrežu, primjerice skladištenje energije;
 - (c) olakšavanje fleksibilnosti potrošnje i upravljanja potrošnjom te pristupa tržištima za korisnike distribucijskih mreža;
 - (d) doprinosenje digitalizaciji distribucijskih sustava, uključujući razvoj pametnih mreža i sustava za pametno mjerenje;
 - (e) podupiranje razvoja upravljanja podacima, kibersigurnosti i zaštite podataka u suradnji s relevantnim tijelima i reguliranim subjektima;

- (f) sudjelovanje u razvoju mrežnih pravila koja su relevantna za rad i planiranje distribucijskih mreža i koordiniran rad prijenosnih mreža i distribucijskih mreža u skladu s člankom 59.

2. Osim toga, tijelo EU-a za ODS-ove:

- (a) surađuje s ENTSO-om za električnu energiju u praćenju i provedbi mrežnih pravila i smjernica donesenih u skladu s ovom Uredbom koji su relevantni za rad i planiranje distribucijskih mreža i koordiniran rad prijenosnih i distribucijskih mreža;
- (b) surađuje s ENTSO-om za električnu energiju i donosi najbolje prakse za koordiniran rad i koordinirano planiranje prijenosnih i distribucijskih sustava, uključujući pitanja kao što su razmjena podataka među operatorima i koordiniranje distribuiranih izvora energije;
- (c) radi na utvrđivanju najboljih praksi u područjima navedenima u stavku 1. i uvođenju poboljšanja energetske učinkovitosti u distribucijskoj mreži;
- (d) donosi godišnji program rada i godišnje izvješće;
- (e) djeluje u skladu s pravom tržišnog natjecanja i osigurava neutralnost.

Članak 56.

Savjetovanja u postupku izrade mrežnih pravila

1. Tijekom sudjelovanja u razvoju novih mrežnih pravila u skladu s člankom 59. tijelo EU-a za ODS-ove provodi opsežan proces savjetovanja, u ranoj fazi i na otvoren i transparentan način, uključujući sve relevantne dionike i posebice organizacije koje predstavljaju takve dionike, u skladu s poslovníkom iz članka 53. To savjetovanje također uključuje regulatorna tijela i druga nacionalna tijela, poduzeća za opskrbu i proizvodnju, korisnike sustava uključujući kupce, tehnička tijela i platforme dionika. Cilj je savjetovanja identificiranje mišljenja i prijedloga svih odgovarajućih relevantnih strana tijekom procesa odlučivanja.
2. Svi dokumenti i zapisnici sastanaka povezani sa savjetovanjima iz stavka 1. objavljuju se.
3. Tijelo EU-a za ODS-ove uzima u obzir mišljenja dostavljena tijekom savjetovanja. Prije donošenja prijedloga mrežnih pravila iz članka 59. tijelo EU-a za ODS-ove navodi na koji su način primjedbe primljene tijekom savjetovanja uzete u obzir. Ako primjedbe nisu uzete u obzir, navodi razloge za to.

Članak 57.

*Suradnja operatora distribucijskih sustava
i operatora prijenosnih sustava*

1. Operatori distribucijskih sustava i operatori prijenosnih sustava surađuju međusobno u planiranju i upravljanju svojim mrežama. Osobito, operatori distribucijskih sustava i operatori prijenosnih sustava razmjenjuju sve potrebne informacije i podatke o radu proizvodnih sredstava i upravljanju potrošnjom, svakodnevnom pogonu svojih mreža i dugoročnom planiranju ulaganja u mrežu radi osiguravanja troškovno učinkovitog, sigurnog i pouzdanog razvoja i pogona svojih mreža.
2. Operatori distribucijskih sustava i operatori prijenosnih sustava surađuju međusobno radi postizanja koordiniranog pristupa resursima kao što su distribuirana proizvodnja, skladištenje energije i upravljanje potrošnjom, koji bi mogli podupirati posebne potrebe i operatora distribucijskih sustava i operatora prijenosnih sustava.

Poglavlje VII.

Mrežna pravila i smjernice

Članak 58.

Donošenje mrežnih pravila i smjernica

1. Komisija može, podložno ovlaštenjima iz članaka 59., 60. i 61., donositi provedbene ili delegirane akte. Takvi akti mogu se donositi kao mrežna pravila na temelju teksta prijedloga koje je izradio ENTSO za električnu energiju ili, ako je tako utvrđeno na popisu prioriteta na temelju članka 59. stavka 3., tijelo EU-a za ODS-ove, prema potrebi u suradnji s ENTSO-om za električnu energiju, te ACER na temelju postupka iz članka 59., ili kao smjernice na temelju postupka iz članka 61.
2. Mrežnim pravilima i smjernicama:
 - (a) osigurava se najmanji stupanj usklađivanja potreban za postizanje ciljeva ove Uredbe;
 - (b) uzimaju se u obzir regionalne posebnosti, ako je primjereno;
 - (c) ne prelazi se ono što je potrebno u svrhu iz točke (a); i
 - (d) ne dovodi se u pitanje pravo država članica da uspostave nacionalna mrežna pravila koja ne utječu na prekozonsku trgovinu.

Članak 59.

Utvrđivanje mrežnih pravila

1. Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenih akata kako bi se osigurali jedinstveni uvjeti za provedbu ove Uredbe utvrđivanjem mrežnih pravila u sljedećim područjima:
 - (a) pravila o sigurnosti i pouzdanosti mreže uključujući pravila za tehnički prijenos rezervnog kapaciteta za operativnu sigurnost mreže, kao i pravila o interoperabilnosti kojima se provode članci od 34. do 47. i članak 57. ove Uredbe i članak 40. Direktive (EU) 2019/...⁺, među ostalim stanje sustava, korektivne mjere i granične vrijednosti pogonskih veličina, regulacija napona i upravljanje jalovom snagom, upravljanje strujom kratkog spoja, upravljanje protokom električne energije, analiza ispada i postupanje s ispadima, zaštitna oprema i sustavi, razmjena podataka, usklađenost, osposobljavanje, operativno planiranje i sigurnosna analiza, regionalna koordinacija pogonske sigurnosti, koordinacija isključenja, planovi raspoloživosti relevantnih sredstava, analiza adekvatnosti, pomoćne usluge, planiranje te platforme za razmjenu podataka za planiranje pogona;

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

- (b) pravila o dodjeli kapaciteta i o upravljanju zagušenjem kojima se provodi članak 6. Direktive (EU) 2019/...⁺ i članci od 7. do 10., članci od 13. do 17. i članci 35., 36 i 37. ove Uredbe, među ostalim metodologije i procesi za izračun kapaciteta za dan unaprijed, unutar dana i unaprijed, modeli mreže, konfiguracija zone trgovanja, redispečiranje i trgovanje u suprotnom smjeru, algoritmi trgovanja, jedinstveno povezivanje za dan unaprijed ili jedinstveno unutardnevno povezivanje, jamčenje dodijeljenog prekozonskog kapaciteta, raspodjela prihoda od zagušenja, ograničavanje rizika prekozonskog prijenosa, postupci nominacije te nadoknada troškova nastalih pri dodjeli kapaciteta i upravljanjem zagušenjima;
- (c) pravila za trgovanje u vezi s tehničkim i operativnim pružanjem usluga pristupa mreži i uravnoteženjem sustava kojima se provode članci 5., 6. i 17., uključujući pravila o pričuvnoj snazi povezanoj s mrežom, među ostalim funkcije i odgovornosti, platforme za razmjenu energije uravnoteženja, rokova zatvaranja tržišta, zahtjevi za standardne i specifične proizvode uravnoteženja, nabava usluga uravnoteženja, dodjela prekozonskog kapaciteta za razmjenu usluga uravnoteženja ili za dijeljenje rezervi, obračun energije uravnoteženja, obračun razmjena energije između operatora sustava, obračun odstupanja te obračun rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, regulacija frekvencije i snage razmjene, parametri za definiranje kvalitete frekvencije i ciljani parametri, rezerve za održavanje frekvencije, rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije, razmjena i dijeljenje rezervi, prekogranični aktivacijski procesi rezervi, procesi korekcije sinkronog vremena i transparentnost informacija;

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

- (d) pravila kojima se provode članci 36., 40. i 54. Direktive (EU) 2019/...⁺ s obzirom na pravila za nediskriminirajuće, transparentno pružanje nefrekvencijskih pomoćnih usluga, uključujući pravila o regulaciji napona u stacionarnom stanju, tromosti, injektiranju brzodjelujuće jalove struje, tromosti za osiguranje stabilnosti mreže, struji kratkog spoja, sposobnosti crnog starta i sposobnosti otočnog pogona;
- (e) pravila kojima se provodi članak 57. ove Uredbe i članci 17., 31., 32., 36., 40. i 54. Direktive (EU) 2019/...⁺ s obzirom na upravljanje potrošnjom, što obuhvaća pravila za agregaciju potrošnje, skladištenje energije i ograničavanje potražnje.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 67. stavka 2.

2. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 68. kojima se dopunjuje ova Uredba u odnosu na utvrđivanje mrežnih pravila u sljedećim područjima:

- (a) pravila o mrežnoj povezanosti, među ostalim pravila o priključenju postrojenja kupca priključenih na prijenosni sustav, distribucijskih postrojenja priključenih na prijenosni sustav i distribucijskih sustava, priključenju elemenata postrojenja kupca koji se upotrebljavaju za upravljanje potrošnjom, zahtjevima za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu, zahtjevima za priključivanje na mrežu s visokonaponskom istosmjernom strujom, zahtjevima za istosmjerno priključene EEP module i krajnje ISVN pretvaračke stanice te operativnim postupci obavješćivanja za priključenje na mrežu;

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

- (b) pravila za razmjenu podataka, namiru i transparentnost, uključujući osobito pravila o kapacitetima za prijenos tijekom relevantnih vremenskih razdoblja, procjene i stvarne vrijednosti raspodjele i korištenja kapaciteta za prijenos, predviđanja i stvarne potražnje za objektima i njihovog agregiranja, uključujući nedostupnost objekata, predviđanje i stvarnu generaciju jedinica za proizvodnju i njihovo zbrajanje, uključujući nedostupnost jedinica, raspoloživost i korištenje mreža, mjere za upravljanje zagušenjem i podatke o uravnoteženju na tržištu. Pravila bi trebala uključivati načine na koje se informacije objavljuju, vremenski raspored objave, subjekte odgovorne za rukovanje;
- (c) pravila za pristup treće strane;
- (d) operativni postupci za poremećeni pogon i ponovnu uspostavu u hitnim slučajevima, među ostalim planovi za obranu sustava, planovi za ponovnu uspostavu, tržišne interakcije, razmjena informacija i komunikacija te alati i infrastruktura;
- (e) sektorska pravila za aspekte kibersigurnosti u vezi s prekograničnim protocima električne energije, uključujući pravila o zajedničkim minimalnim zahtjevima, planiranju, praćenju, izvješćivanju i upravljanju krizama.

3. Nakon savjetovanja s ACER-om, ENTSO-om za električnu energiju, tijelom EU-a za ODS-ove i drugim relevantnim dionicima, Komisija svake tri godine izrađuje popis prioriteta utvrđujući područja navedena u stavcima 1. i 2. koja treba uključiti u razvoj mrežnih pravila.

Ako je predmet mrežnog pravila izravno povezan s radom distribucijskog sustava i nije primarno relevantan za prijenos, Komisija može zatražiti da tijelo EU-a za ODS-ove u suradnji s ENTSO-om za električnu energiju sazove odbor za izradu nacрта te podnese prijedlog mrežnog pravila ACER-u.

4. Komisija zahtijeva od ACER-a da joj u razumnom roku koji nije dulji od šest mjeseci nakon primitka zahtjeva Komisije podnese neobvezujuću okvirnu smjernicu u kojoj se navode jasna i objektivna načela za razvoj mrežnih pravila za područja koja su utvrđena na popisu prioriteta (okvirna smjernica). Zahtjev Komisije može sadržavati stanja koja se moraju obuhvatiti okvirnim smjernicama. Svaka okvirna smjernica doprinosi integraciji tržišta, nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta. Komisija može na obrazložen zahtjev ACER-a produljiti rok za podnošenje smjernica.
5. ACER se u roku od najmanje dva mjeseca na otvoren i transparentan način savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju, tijelom EU-a za ODS-ove i drugim relevantnim dionicima o okvirnoj smjernici.
6. ACER Komisiji podnosi neobvezujuću okvirnu smjernicu ako je to od njega zatraženo u skladu sa stavkom 4.

7. Ako Komisija smatra da okvirna smjernica ne doprinosi integraciji tržišta, nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta, može zatražiti od ACER-a da preispita okvirnu smjernicu u razumnom roku te da je ponovno podnese Komisiji.
8. Ako ACER ne podnese ili ponovno ne podnese okvirnu smjernicu u roku koji je odredila Komisija u skladu sa stavkom 4. ili stavkom 7., Komisija razrađuje dotičnu okvirnu smjernicu.
9. Komisija zahtijeva od ENTSO-a za električnu energiju ili, ako je tako utvrđeno na popisu prioriteta iz stavka 3., tijela EU-a za ODS-ove u suradnji s ENTSO-om za električnu energiju da podnese ACER-u prijedlog mrežnog pravila u skladu s odgovarajućom okvirnom smjernicom u razumnom roku koji nije dulji od 12 mjeseci od primitka zahtjeva Komisije.
10. ENTSO za električnu energiju ili, ako je tako utvrđeno na popisu prioriteta iz stavka 3., tijelo EU-a za ODS-ove, u suradnji s ENTSO-om za električnu energiju, saziva odbor za izradu nacрта kako bi ih podupirao u procesu razvoja mrežnog pravila. Odbor za izradu nacрта čine predstavnici ACER-a, ENTSO-a za električnu energiju, ako je to primjereno, tijela EU-a za ODS-ove te nominirani operatori tržišta električne energije i ograničen broj glavnih dionika na koje to utječe. ENTSO za električnu energiju ili, ako je tako utvrđeno na popisu prioriteta iz stavka 3., tijelo EU-a za ODS-ove, u suradnji s ENTSO-om za električnu energiju, razvija prijedloge mrežnih pravila u područjima iz stavaka 1. i 2. ako to zahtijeva Komisija u skladu sa stavkom 9.

11. ACER revidira predloženo mrežno pravilo kako bi osigurao da je mrežno pravilo koje se treba usvojiti sukladno odgovarajućoj okvirnoj smjernici te da doprinosi integraciji tržišta, nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta i, podnosi revidirano mrežno pravilo Komisiji u roku od šest mjeseci od primitka prijedloga. U prijedlogu koji je podnijela Komisiji ACER uzima u obzir mišljenja koja su joj dostavile sve zainteresirane strane tijekom izrade prijedloga pod vodstvom ENTSO-a ili tijela EU-a za ODS-ove i savjetuje se s relevantnim dionicima o verziji koja se podnosi Komisiji.
12. Ako ENTSO za električnu energiju ili tijelo EU-a za ODS-ove ne razvije mrežno pravilo u roku koji je odredila Komisija u skladu sa stavkom 9., Komisija može zahtijevati od ACER-a da pripremi nacrt mrežnog pravila na temelju odgovarajuće okvirne smjernice. ACER može u tijeku pripreme nacrta mrežnog pravila pokrenuti daljnje savjetovanje u skladu s ovim stavkom. ACER podnosi Komisiji nacrt mrežnog pravila pripremljen u skladu s ovim stavkom i može ga preporučiti za donošenje.
13. Komisija može na vlastitu inicijativu, ako ENTSO za električnu energiju ili tijelo EU-a za ODS-ove nije razvilo mrežno pravilo ili ACER nije razvio nacrt mrežnog pravila iz stavka 12., ili na prijedlog ACER-a u skladu sa stavkom 11., donijeti jedno mrežno pravilo ili više njih za područja navedena u stavcima 1. i 2.

14. Ako Komisija predloži donošenje mrežnog pravila na vlastitu inicijativu, Komisija se savjetuje s ACER-om, ENTSO-om za električnu energiju i drugim relevantnim zainteresiranim stranama u pogledu nacrtu mrežnog pravila tijekom razdoblja od najmanje dva mjeseca.
15. Ovim se člankom ne dovodi u pitanje pravo Komisije da donese i izmijeni smjernice, kako je utvrđeno u članku 61. Njime se ne dovodi se u pitanje mogućnost da ENTSO za električnu energiju razvije neobvezujuće smjernice u područjima utvrđenima u stavcima 1. i 2. ako se te smjernice ne odnose na područja obuhvaćena zahtjevom koji je Komisija uputila ENTSO-u za električnu energiju. ENTSO za električnu energiju sve smjernice podnosi ACER-u na mišljenje i na odgovarajući način uzima u obzir to mišljenje.

Članak 60.

Izmjene mrežnih pravila

1. Komisija je ovlaštena izmijeniti mrežna pravila u područjima navedenima u članku 59. stavcima 1. i 2. u skladu s odgovarajućim postupkom utvrđenim u tom članku. Izmjene mrežnih pravila može predložiti i ACER u skladu sa stavcima 2. i 3. ovog članka.

2. Osobe koje mogu imati interes povezan s bilo kojim mrežnim pravilom donesenim u skladu s člankom 59., uključujući ENTSO za električnu energiju, tijelo EU-a za ODS-ove, regulatorna tijela, operatore prijenosnih sustava, operatore distribucijskih sustava, korisnike sustava i kupce, mogu ACER-u predložiti nacrt izmjene tog mrežnog pravila. ACER također može predložiti izmjene na vlastitu inicijativu.
3. ACER može Komisiji podnijeti obrazložene prijedloge izmjena, objašnjavajući na koji su način takvi prijedlozi usklađeni s ciljevima mrežnih pravila iz članka 59. stavka 3. ove Uredbe. ACER se o prijedlogu izmjena, ako smatra da je dopušten te kada izmjene predlaže na vlastitu inicijativu, savjetuje sa svim dionicima u skladu s člankom 14. Uredbe (EU) 2019/...⁺.

Članak 61.

Smjernice

1. Komisija je ovlaštena za donošenje obvezujućih smjernica u područjima navedenima u ovom članku.
2. Komisija je ovlaštena za donošenje smjernica u područjima u kojima se takvi akti mogu izraditi prema postupku za mrežna pravila na temelju članka 59. stavaka 1. i 2. Te se smjernice donose u obliku delegiranog ili provedbenog akta, ovisno o odgovarajućem ovlaštenju predviđenom u ovoj Uredbi.

⁺ SL: U tekst unijeti broj Uredbe iz dokumenta PE-CONS 83/18 - (2016/0378(COD)).

3. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 68. kojima se dopunjuje ova Uredba navođenjem smjernica koje se odnose na mehanizam naknade među operatorima prijenosnih sustava. Tim se smjernicama u skladu s načelima utvrđenima u člancima 18. i 49. određuju:
- (a) detalji postupka za utvrđivanje koji operatori prijenosnih sustava podliježu plaćanju kompenzacije za prekogranične protoke, uključujući podjelu između operatora nacionalnih prijenosnih sustava iz kojih potječu prekogranični protoci i sustava u kojima ti protoci završavaju, u skladu s člankom 49. stavkom 2.;
 - (b) detalji postupka plaćanja koji treba slijediti, uključujući utvrđivanje prvog razdoblja za koje se kompenzacija treba platiti, u skladu s člankom 49. stavkom 3. drugim podstavkom;
 - (c) detalji metodologije za utvrđivanje prenošenja prekograničnih protoka za koje se kompenzacija treba platiti u skladu s člankom 49., u smislu i kvantitete i vrste protoka, i određivanje opsega takvih protoka koji potječu iz prijenosnih sustava pojedinačnih država članica ili završavaju u tim sustavima, u skladu s člankom 49. stavkom 5.;
 - (d) detalji metodologije za utvrđivanje troškova i koristi nastalih kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka, u skladu s člankom 49. stavkom 6.;

- (e) detalji tretmana električnih protoka koji potječu iz zemalja izvan Europskoga gospodarskog prostora ili završavaju u tim zemljama u kontekstu mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava;; i
- (f) aranžmana za sudjelovanje nacionalnih sustava koji su međusobno povezani vodovima istosmjerne struje, u skladu s člankom 49.

4. Komisija prema potrebi može donijeti provedbene akte kojima se određuju smjernice kojima se osigurava minimalni stupanj usklađenosti potreban za postizanje cilja ove Uredbe. Tim se smjernicama mogu odrediti:

- (a) detalji pravila o trgovini električnom energijom kojima se provodi članak 6. Direktive (EU) 2019/...⁺ i članci od 5. do 10., članci od 13. do 17. i članci 35., 36. i 37. ove Uredbe;
- (b) detalji pravila o poticanju ulaganja za kapacitet interkonekcijskog voda uključujući lokacijske signale kojima se provodi članak 19.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 67. stavka 2.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

5. Komisija može donijeti provedbene akte kojima se određuju smjernice za operativnu koordinaciju između operatora prijenosnih sustava na razini Unije. Navedene smjernice sukladne su i temelje se na mrežnim pravilima iz članka 59., kao i na donesenim specifikacijama iz članka 30. stavka 1. točke (i). Prilikom donošenja tih smjernica Komisija uzima u obzir različite regionalne i nacionalne operativne zahtjeve.

Navedeni provedbeni akti se donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 67. stavka 2.

6. Pri donošenju ili izmjeni smjernica Komisija se savjetuje s ACER-om, ENTSO-om za električnu energiju, tijelom EU-a za ODS-ove te prema potrebi s drugim dionicima.

Članak 62.

Pravo država članica da predvide detaljnije mjere

Ovom se Uredbom ne dovode u pitanje prava država članica da ostave na snazi ili uvedu mjere koje sadržavaju detaljnije odredbe od onih utvrđenih u ovoj Uredbi, u smjernicama iz članka 61. ili u mrežnim pravilima iz članka 59. pod pretpostavkom da su te mjere u skladu s pravom Unije.

Poglavlje VIII.

Završne odredbe

Članak 63.

Novi interkonekcijski vodovi

1. Novi spojni vodovi jednosmjerne struje mogu se na zahtjev izuzeti, na ograničeno razdoblje, od članka 19. stavka 2. i stavka 3. ove Uredbe i od članaka 6. i 43., članka 59. stavka 7. i članka 60. stavka 1. Direktive (EU) 2019/...⁺ ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (a) ulaganje ojačava tržišno natjecanje u opskrbi električnom energijom;
 - (b) razina rizika koja je povezana s ulaganjem takva je da do ulaganja ne bi došlo da nije odobreno izuzeće;
 - (c) interkonekcijski vod je u vlasništvu fizičke ili pravne osobe koja je odvojena, barem u smislu svojeg pravnog oblika, od operatora sustava u čijim će se sustavima graditi taj interkonekcijski vod;
 - (d) naknade se ubiru od korisnika tog interkonekcijskog voda;

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

- (e) od djelomičnog otvaranja tržišta iz članka 19. Direktive 96/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹ ni jedan dio kapitala ili operativnih troškova interkonekcijskog voda nije vraćen od bilo koje komponente naknada za uporabu prijenosnih sustava ili distribucijskih sustava povezanih tim interkonekcijskim vodom; i
 - (f) izuzeće ne bi bilo štetno za tržišno natjecanje ni za djelotvorno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije ni za učinkovito funkcioniranje reguliranog sustava na koji je vezan interkonekcijski vod.
- 2. Stavak 1. također se primjenjuje, u iznimnim slučajevima, na interkonekcijske vodove izmjenične struje pod uvjetom da su troškovi i rizici predmetnog ulaganja posebno visoki kada se usporede s troškovima i rizicima koji obično nastanu kada se spajaju dva susjedna nacionalna prijenosna sustava interkonekcijskim vodom izmjenične struje.
 - 3. Stavak 1. primjenjuje se i na značajna povećanja kapaciteta u postojećim interkonekcijskim vodovima.
 - 4. Odluku o davanju izuzeća iz stavaka 1., 2. i 3. regulatorno tijelo dotične države članice donosi posebno za svaki slučaj. Izuzeće može obuhvatiti cijeli ili dio kapaciteta novog interkonekcijskog voda ili postojećeg interkonekcijskog voda sa značajno povećanim kapacitetom.

¹ Direktiva 96/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 1996. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (SL L 27, 30.1.1997., str. 20.).

U roku od dva mjeseca od primitka zahtjeva za izuzeće od strane zadnjeg od dotičnih regulatornih tijela, ACER može tim regulatornim tijelima dati savjetodavno mišljenje. Regulatorna tijela mogu svoje odluke temeljiti na tom mišljenju.

Prilikom odlučivanja o odobrenju izuzeća regulatorna tijela uzimaju u obzir, za svaki slučaj posebno, potrebu nametanja uvjeta u vezi s trajanjem izuzeća i nediskriminacijskim pristupom interkonekcijskom vodu. Prilikom odlučivanja o tim uvjetima regulatorna tijela posebno vode računa o dodatnom kapacitetu koji će se graditi ili modifikaciji postojećeg kapaciteta, vremenskom okviru projekta i nacionalnim okolnostima.

Prije odobravanja izuzeća regulatorna tijela dotičnih država članica odlučuju o pravilima i mehanizmima za upravljanje kapacitetima i njihovu dodjelu. Ta pravila o upravljanju zagušenjem uključuju obvezu da se neupotrijebljeni kapaciteti ponude na tržištu, a korisnici uređaja imaju pravo trgovati svojim ugovorenim kapacitetima na sekundarnom tržištu. Pri procjeni kriterija iz stavka 1. točaka (a), (b) i (f) uzimaju se u obzir rezultati postupka dodjele kapaciteta.

Ako su sva dotična regulatorna tijela postigla dogovor o odluci o izuzeću u roku od šest mjeseci od primitka zahtjeva, ona o toj odluci obavješćuju ACER.

Odluka o izuzeću, uključujući uvjete iz trećeg podstavka ovog stavka, mora se valjano obrazložiti i objaviti.

5. Odluku iz stavka 4. donosi ACER:

- (a) ako dotična regulatorna tijela nisu mogla postići dogovor u roku od šest mjeseci od dana kada je zadnje od tih regulatornih tijela primilo zahtjev za izuzeća; ili
- (b) na zajednički zahtjev dotičnih regulatornih tijela.

Prije donošenja takve odluke ACER se savjetuje s dotičnim regulatornim tijelima i podnositeljima zahtjeva.

6. Neovisno o stavcima 4. i 5., države članice mogu predvidjeti da regulatorno tijelo ili ACER, ovisno o slučaju, treba podnijeti svoje mišljenje o zahtjevu za izuzeće relevantnom tijelu u državi članici s ciljem donošenja formalne odluke. To se mišljenje objavljuje zajedno s odlukom.

7. Regulatorna tijela po primitku bez odgode šalju presliku svakog zahtjeva za izuzeće na znanje Komisiji i ACER-u. Dotična regulatorna tijela ili ACER (tijela obavješćivanja) obavješćuju Komisiju o odluci bez odgode zajedno sa svim relevantnim informacijama u vezi s tom odlukom. Te se informacije mogu dostaviti Komisiji u agregiranom obliku koji Komisiji omogućuje donošenje utemeljene odluke. Te informacije posebno obuhvaćaju:
- (a) detaljan opis razloga na temelju kojih je izuzeće odobreno ili odbijeno, uključujući financijske informacije koje opravdavaju potrebu za izuzećem;
 - (b) obavljenju analizu o utjecaju na tržišno natjecanje i na djelotvorno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije koji je posljedica odobrenja izuzeća;
 - (c) razloge za vremensko razdoblje i udio ukupnog kapaciteta predmetnog interkonekcijskog voda za koje je izuzeće odobreno; i
 - (d) rezultat savjetovanja s dotičnim regulatornim tijelima.

8. U roku od 50 radnih dana od dana primitka obavijesti iz stavka 7. Komisija može donijeti odluku kojom zahtijeva da tijela obavješćivanja izmijene ili povuku odluku o odobrenju izuzeća. To se razdoblje može produljiti za dodatnih 50 radnih dana ako Komisija zatraži dodatne informacije. To dodatno razdoblje počinje na dan koji slijedi nakon primitka potpunih informacija. Početno razdoblje može se produljiti i pristankom Komisije i tijela obavješćivanja.

Ako tražene informacije nisu dostavljene u razdoblju navedenom u zahtjevu, obavijest se smatra povučenom osim ako je, prije isteka tog razdoblja, razdoblje produljeno pristankom i Komisije i tijela obavješćivanja ili ako tijela obavješćivanja u valjano obrazloženoj izjavi obavijeste Komisiju da smatraju da je obavješćivanje dovršeno.

Tijela obavješćivanja postupaju u skladu s odlukom Komisije o izmjeni ili povlačenju odluke o izuzeću u roku od mjesec dana od primitka i o tome obavješćuju Komisiju.

Komisija štiti povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.

Odobrenje odluke o izuzeću od strane Komisije istječe dvije godine od dana njezina donošenja ako izgradnja interkonekcijskog voda još nije počela do tog dana i pet godina od dana njezina donošenja ako interkonekcijski vod nije počeo s radom do tog dana, osim ako Komisija na temelju obrazloženog zahtjeva tijela obavješćivanja odluči da je do kašnjenja došlo zbog velikih prepreka koje su izvan kontrole osobe kojoj je izuzeće dodijeljeno.

9. Ako regulatorna tijela predmetnih država članica odluče izmijeniti odluku o izuzeću, ona odmah obavješćuju Komisiju o toj odluci i svim relevantnim informacijama u pogledu te odluke. Na odluku o izmjeni odluke o izuzeću primjenjuju se stavci od 1. do 8., uzimajući u obzir posebnosti postojećeg izuzeća.
10. Komisija može, na zahtjev ili na vlastitu inicijativu, ponovo pokrenuti postupak u vezi sa zahtjevom za izuzećem u sljedećim situacijama:
 - (a) ako su se, uzimajući u obzir legitimna očekivanja stranaka i gospodarsku ravnotežu postignutu prvotnom odlukom o izuzeću, bitno promijenile činjenice na kojima se odluka temeljila;
 - (b) ako su predmetna poduzeća postupala protivno svojim obvezama; ili
 - (c) ako se odluka temeljila na nepotpunim, netočnim ili zavaravajućim informacijama koje su dostavile stranke.

11. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 68. kojima se dopunjuje ova Uredba navođenjem smjernica za primjenu uvjeta utvrđenih u stavku 1. ovog članka i određivanjem postupka koji treba slijediti za primjenu stavka 4. i stavaka od 7. do 10. ovog članka.

Članak 64.

Odstupanja

1. Države članice mogu primjenjivati odstupanja od odgovarajućih odredaba članaka 3. i 6., članka 7. stavka 1., članka 8. stavaka 1. i 4., članaka 9., 10. i 11., članaka od 14. do 17., članaka od 19. do 27., članaka od 35. do 47. i članka 51. u sljedećim situacijama:
- (a) pod uvjetom da država članica može dokazati da postoje znatni problemi u radu malih izoliranih sustava i malih povezanih sustava;
 - (b) riječ je o najudaljenijim regijama u smislu članka 349. UFEU-a, koje se iz očitih fizičkih razloga ne mogu povezati s energetske tržištem Unije.

U situaciji iz prvog podstavka točke (a) odstupanje je vremenski ograničeno i podložno uvjetima čiji je cilj povećanje konkurentnosti i integracija s unutarnjim tržištem elektroenergije.

U situaciji iz prvog podstavka točke (b) odstupanje je vremenski ograničeno.

Komisija prije donošenja odluke obavješćuje države članice o tim zahtjevima, štiteći povjerljivost poslovno osjetljivih informacija.

Odstupanje odobreno u skladu s ovim člankom ima za cilj osigurati da se njime ne ometaju prijelaz na obnovljive izvore energije, veća fleksibilnost, skladištenje energije, elektromobilnost i upravljanje potrošnjom.

Komisija u svojoj odluci o odobravanju odstupanja navodi do koje se mjere odstupanjem mora uzeti u obzir primjena mrežnih pravila i smjernica.

2. Članci 3., 5. i 6., članak 7. stavak 1., članak 7. stavak 2. točke (c) i (g), članci od 8. do 17., članak 18. stavci 5. i 6., članci 19. i 20., članak 21. stavci 1. i 2. te stavci od 4. do 8., članak 22. stavak 1. točka (c), članak 22. stavak 2. točke (b) i (c), članak 22. stavak 2. zadnji podstavak, članci od 23. do 27., članak 34. stavci 1, 2. i 3., članci od 35. do 47., članak 48. stavak 2. i članci 49. i 51. ne primjenjuju se na Cipar sve dok njegov prijenosni sustav ne bude povezan s prijenosnim sustavima drugih država članica putem međupoveznica.

Ako prijenosni sustav Cipra ne bude povezan s prijenosnim sustavima drugih država članica putem međupoveznica do 1. siječnja 2026., Cipar će procijeniti potrebu za odstupanjem od navedenih odredaba te može Komisiji podnijeti zahtjev za produljenjem odstupanja. Komisija procjenjuje uzrokuje li primjena odredaba rizik od stvaranja znatnih problema za funkcioniranje elektroenergetskog sustava na Cipru ili se očekuje da će se njihovom primjenom na Cipru pogodovati funkcioniranju tržišta. Na temelju te procjene Komisija donosi obrazloženu odluku o potpunom ili djelomičnom produljenju odstupanja. Odluka se objavljuje u *Službenom listu Europske unije*.

3. Ova Uredba ne utječe na primjenu odstupanja odobrenih u skladu s člankom 66. Direktive (EU) 2019/...⁺.
4. Kada je riječ o postizanju cilja međupovezanosti do 2030. kako je utvrđeno Uredbom (EU) 2018/1999, potrebno je propisno uzeti u obzir elektroenergetsku poveznicu između Malte i Italije.

Članak 65.

Pružanje informacija i povjerljivost

1. Države članice i regulatorna tijela na zahtjev pružaju Komisiji sve potrebne informacije za potrebe provedbe ove Uredbe.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

Komisija određuje razumni rok za pružanje informacija, uzimajući u obzir složenost i hitnost traženih informacija.

2. Ako dotična država članica ili regulatorno tijelo ne pruže informacije iz stavka 1. u roku iz stavka 1., Komisija može zatražiti sve potrebne informacije za potrebe provedbe ove Uredbe izravno od dotičnih poduzeća.

Kada poduzeću šalje zahtjev za informacije, Komisija istodobno šalje primjerak zahtjeva regulatornim tijelima države članice na čijem se državnom području nalazi sjedište poduzeća.

3. U svojem zahtjevu za informacije u skladu sa stavkom 1. Komisija navodi pravnu osnovu zahtjeva, rok za pružanje informacija, svrhu zahtjeva te sankcije predviđene u članku 66. stavku 2. za pružanje netočnih, nepotpunih ili zavaravajućih informacija.
4. Zatražene informacije dostavljaju vlasnici poduzeća ili njihovi predstavnici te, u slučaju pravnih osoba, fizičke osobe koje su po zakonu ili na temelju akta o osnivanju ovlaštene zastupati poduzeće. Kada su odvjetnici propisno ovlašteni za pružanje informacija u ime svojeg klijenta, klijent ostaje u potpunosti odgovoran ako su pružene informacije nepotpune, netočne ili zavaravajuće.

5. Ako poduzeće ne pruži tražene informacije u roku koji je odredila Komisija ili ako dostavi nepotpune informacije, Komisija može odlukom zatražiti pružanje tih informacija. U toj se odluci navodi koje se informacije traže i postavlja se odgovarajući rok za njihovu dostavu. U odluci se navode sankcije predviđene u članku 66. stavku 2. Navodi se i pravo na to da odluku preispita Sud Europske unije.

Komisija istodobno šalje primjerak svoje odluke regulatornim tijelima države članice na čijem se državnom području nalazi boravište te osobe ili sjedište poduzeća.

6. Informacije iz stavaka 1. i 2. koriste se samo za potrebe provedbe ove Uredbe.

Komisija ne smije otkriti informacije pribavljene na temelju ove Uredbe ako su te informacije obuhvaćene obvezom čuvanja poslovne tajne.

Članak 66.

Sankcije

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe stavka 2. ovog članka, države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenja ove Uredbe, mrežnih pravila donesenih u skladu s člankom 59. i smjernica donesenih u skladu s člankom 61. i poduzimaju sve potrebne mjere radi osiguranja njihove provedbe. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice bez odgode obavješćuju Komisiju o tim pravilima i tim mjerama te je bez odgode obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje na njih utječu.
2. Komisija može odlukom poduzećima odrediti novčane kazne koje ne prelaze 1 % ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini ako su ta poduzeća namjerno ili nepažnjom pružila netočne, nepotpune ili zavaravajuće informacije kao odgovor na zahtjev postavljen na temelju članka 65. stavka 3. ili nisu pružila informacije u roku određenom odlukom donesenom na temelju članka 65. stavka 5. prvog podstavka. Pri određivanju visine novčane kazne Komisija uzima u obzir težinu nepridržavanja zahtjeva iz stavka 1. ovog članka.
3. Sankcije predviđene u skladu sa stavkom 1. i sve odluke donesene u skladu sa stavkom 2. nisu kaznenopravne prirode.

Članak 67.
Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor osnovan člankom 68. Direktive (EU) 2019/...⁺. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 68.
Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 34. stavka 3., članka 49. stavka 4., članka 59. stavka 2., članka 61. stavka 2. i članka 63. stavka 11. dodjeljuje se Komisiji do 31. prosinca 2028. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja tog razdoblja i, ako je primjenjivo, prije kraja naknadnih razdoblja. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja od osam godina, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.

⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 34. stavka 3., članka 49. stavka 4., članka 59. stavka 2., članka 61. stavka 2. i članka 63. stavka 11. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji datum naveden u spomenutoj odluci. Ona ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 34. stavka 3., članka 49. stavka 4., članka 59. stavka 2., članka 61. stavka 2. i članka 63. stavka 11. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od mjesec dana od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 69.

Preispitivanja koja provodi Komisija i izvješća Komisije

1. Komisija do 1. srpnja 2025. preispituje postojeća mrežna pravila i smjernice kako bi ocijenila koje bi se od njihovih odredbi mogle na primjeren način uvrstiti u zakonodavne akte Unije u vezi s unutarnjim elektroenergetskim tržištem i na koji bi se način mogla revidirati ovlaštenja za mrežna pravila i smjernice utvrđena u člancima 59. i 61.

Komisija do istog datuma podnosi detaljno izvješće o svojoj ocjeni Europskom parlamentu i Vijeću.

Komisija do 31. prosinca 2026. prema potrebi podnosi zakonodavne prijedloge na temelju svoje ocjene.

2. Komisija do 31. prosinca 2030. preispituje ovu Uredbu i na temelju tog preispitivanja podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću, te mu po potrebi prilaže zakonodavni prijedlog.

Članak 70.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EZ) br. 714/2009 stavlja se izvan snage. Upućivanja na uredbu stavljenu izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga III.

Članak 71.
Stupanje na snagu

1. Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.
2. Primjenjuje od 1. siječnja 2020.

Neovisno o prvom podstavku, članak 14., članak 15., članak 22. stavak 4., članak 23. stavci 3. i 6., članci 35., 36. i 62. primjenjuju se od datuma stupanja na snagu ove Uredbe. Za potrebe provedbe članka 14. stavka 7. i članka 15. stavka 2., članak 16. primjenjuje se od tog datuma.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik

PRILOG I.

ZADAĆE REGIONALNIH KOORDINACIJSKIH CENTARA

1. Koordinirani izračun kapaciteta
 - 1.1 Regionalni koordinacijski centri provode koordinirani izračun prekozonskih kapaciteta.
 - 1.2. Koordinirani izračun kapaciteta provodi se za vremenski okvir dana unaprijed i unutardnevni vremenski okvir.
 - 1.3 Koordinirani izračun kapaciteta provodi se u skladu s metodologijama izrađenima na temelju smjernice o dodjelu kapaciteta i upravljanju zagušenjima donesene na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009.
 - 1.4 Koordinirani izračun kapaciteta provodi se na temelju zajedničkog modela mreže u skladu s točkom 3.
 - 1.5 Koordiniranim izračunom kapaciteta osigurava se učinkovito upravljanje zagušenjem u skladu s načelima upravljanja zagušenjem utvrđenima u ovoj Uredbi.
2. Koordinirana analiza sigurnosti
 - 2.1. Regionalni koordinacijski centri obavljaju koordiniranu analizu sigurnosti radi osiguravanja sigurnog rada sustava.

- 2.2 Analiza sigurnosti obavlja se za sve vremenske okvire operativnog planiranja, između vremenskog okvira dana unaprijed i unutardnevnog vremenskog okvira, upotrebom zajedničkih modela mreže.
- 2.3 Koordinirana analiza sigurnosti obavlja se u skladu s metodologijama izrađenima na temelju smjernice za pogon sustava donesene na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009.
- 2.4 Regionalni koordinacijski centri dijele rezultate koordinirane analize sigurnosti barem s operatorima prijenosnih sustava u svojoj regiji pogona sustava.
- 2.5 Kada na temelju rezultata koordinirane analize sigurnosti regionalni koordinacijski centar otkrije moguće ograničenje, ono osmišljava korektivne protumjere kojima se maksimizira djelotvornost i gospodarska učinkovitost.
- 3. Izrada zajedničkih modela mreže
 - 3.1 Regionalni koordinacijski centri za sigurnost osmišljavaju učinkovite postupke za stvaranje zajedničkog modela mreže za svaki vremenski okvir operativnog planiranja između vremenskog okvira dana unaprijed i unutardnevnog vremenskog okvira.
 - 3.2 Operatori prijenosnih sustava imenuje jedan regionalni centar za sigurnost radi izrade zajedničkih modela mreže na razini Unije.

- 3.3 Usklađivanje modela mreža provodi se u skladu s metodologijama razvijenima na temelju smjernice za pogon sustava dodjelu kapaciteta i smjernice za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesene na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009.
- 3.4 Zajednički modeli mreže sadržavaju relevantne podatke za učinkovito operativno planiranje i izračun kapaciteta u svim vremenskim okvirima operativnog planiranja između vremenskog okvira dana unaprijed i unutardnevnog vremenskog okvira.
- 3.5 Zajednički modeli mreže stavljaju se na raspolaganje svim regionalnim koordinacijskim centrima, operatorima prijenosnih sustava, ENTSO-u za električnu energiju i ACER-u, na njegov zahtjev.
4. Potpora obrani i planovima za ponovnu uspostavu sustava operatora prijenosnih sustava s obzirom na procjenu dosljednosti
- 4.1 Regionalni koordinacijski centri pružaju potporu operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava u provedbi procjene dosljednosti planova za obranu i planova za ponovnu uspostavu sustava operatora prijenosnih sustava na temelju postupaka utvrđenih u mrežnim pravilima za poremećeni pogon i ponovnu uspostavu donesenima na temelju članka 6. stavka 11. Uredbe (EZ) br. 714/2009.
- 4.2. Svi se operatori prijenosnih sustava dogovaraju o pragu iznad kojeg se učinak mjera jednog ili više operatora prijenosnih sustava u hitnim slučajevima, pri raspadu ili ponovnoj uspostavi sustava smatra bitnim za druge operatore prijenosnih sustava, sinkrono ili nesinkrono povezane.

- 4.3 Pri pružanju potpore operatorima prijenosnih sustava regionalni koordinacijski centar mora:
- (a) utvrđivati moguće nesukladnosti;
 - (b) predlagati mjere ublažavanja.
- 4.4 Operatori prijenosnih sustava procjenjuju i uzimaju u obzir predložene mjere ublažavanja.
5. Potpora koordinaciji i optimiranju regionalne ponovne uspostave sustava.
- 5.1 Svaki mjerodavan regionalni koordinacijski centar podupire imenovane operatore prijenosnih sustava zadužene za frekvenciju i resinkronizaciju u skladu s mrežnim pravilima za poremećeni pogon i ponovnu uspostavu donesenima na temelju članka 6. stavka 11. Uredbe (EZ) br. 714/2009 kako bi se poboljšala učinkovitost i djelotvornost ponovne uspostave sustava. Operatori prijenosnih sustava regije pogona sustava uspostavljaju ulogu regionalnog koordinacijskog centra koja se odnosi na potporu koordinaciji i optimiranju ponovne regionalne uspostave sustava.
- 5.2. Operatori prijenosnih sustava mogu zatražiti pomoć od regionalnih koordinacijskih centara ako im je sustav u stanju raspada ili ponovne uspostave.
- 5.3. Regionalni koordinacijski centri opremljeni su sustavima nadzora i prikupljanja podataka bliskim stvarnom vremenu s nadzornim mogućnostima utvrđenima primjenom praga iz točke 4.2.

6. Analiza i izvješćivanje nakon pogona i nakon poremećaja.
 - 6.1 Regionalni koordinacijski centri istražuju svaki incident iznad praga iz točke 4.2 i izrađuju izvješće o njemu. Regulatorna tijela regije pogona sustava i ACER mogu se uključiti u istragu na svoj zahtjev. Izvješće mora sadržavati preporuke za izbjegavanje sličnih incidenata u budućnosti.
 - 6.2 Regionalni koordinacijski centri objavljuju izvješće. ACER može izdati preporuke za izbjegavanje sličnih incidenata u budućnosti.
7. Regionalno određivanje veličine kapaciteta rezerve
 - 7.1. Regionalni koordinacijski centri izračunavaju zahtjeve u pogledu kapaciteta rezerve za regiju pogona sustava. Kada je riječ o određivanju zahtjeva u pogledu kapaciteta rezerve:
 - (a) ono služi postizanju općeg cilja održavanja pogonske sigurnosti na troškovno najučinkovitiji način;
 - (b) ono se provodi u vremenskom okviru dana unaprijed ili unutardnevnom vremenskom okviru, ili oba;
 - (c) njime se računa ukupna količina zahtijevanog kapaciteta rezerve za regiju pogona sustava;
 - (d) njime se određuju minimalni zahtjevi u pogledu kapaciteta rezerve za svaku vrstu kapaciteta rezerve;

- (e) u njemu se uzimaju u obzir moguće zamjene različitih vrsta kapaciteta rezerve s ciljem smanjenja troška nabave;
- (f) njime se utvrđuju nužni zahtjevi za zemljopisnu raspodjelu zahtijevanog kapaciteta rezerve, ako ih ima.

8. Olakšavanje regionalne nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje

8.1 Regionalni koordinacijski centri podupiru operatore prijenosnih sustava u regiji pogona sustava pri određivanju količine rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje koju treba nabaviti. Kada je riječ o određivanju količine rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje:

- (a) ono se provodi se u vremenskom okviru dana unaprijed ili unutar dnevnog vremenskog okvira, ili oba;
- (b) u njemu se uzimaju u obzir moguće zamjene različitih vrsta kapaciteta rezerve s ciljem smanjenja troška nabave;
- (c) u njemu se uzimaju u obzir količine potrebnog kapaciteta rezerve za koje se očekuje da će se pribaviti ponudama energije za uravnoteženje, a koje nisu podnesene na temelju ugovora o rezerviranom kapacitetu za uravnoteženje.

8.2. Regionalni koordinacijski centri pružaju podršku operatorima prijenosnih sustava svoje regije pogona sustava u nabavi potrebne količine rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje određene u skladu s točkom 8.1.1. Kada je riječ o nabavi rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje:

- (a) ono se provodi se u vremenskom okviru dana unaprijed ili unutar dnevnog vremenskog okvira, ili oba;

- (b) u njoj se uzimaju u obzir moguće zamjene različitih vrsta rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje s ciljem smanjenja troškova nabave.
- 9. Procjene regionalne adekvatnosti sustava od tjedna unaprijed do barem dana unaprijed te priprema aktivnosti za smanjenje rizika
- 9.1 Regionalni koordinacijski centri obavljaju procjene regionalne adekvatnosti od tjedna unaprijed do barem dana unaprijed u skladu s postupcima utvrđenima u Uredbi (EU) 2017/1485 i na osnovi metodologije izrađene na temelju članka 8. Uredbe (EU) 2019/...⁺.
- 9.2 Regionalni koordinacijski centri temelje kratkoročne regionalne procjene adekvatnosti na informacijama koje su im pružili operatori prijenosnih sustava iz regije pogona sustava s ciljem otkrivanja situacija u kojima se očekuje nedostatak adekvatnosti u bilo kojem od regulacijskih područja ili na regionalnoj razini. Regionalni koordinacijski centri uzimaju u obzir moguće prekozonske razmjene i granične vrijednosti pogonskih veličina u svim relevantnim vremenskim okvirima operativnog planiranja.
- 9.3 Kada provodi procjenu regionalne adekvatnosti sustava, svaki regionalni koordinacijski centar koordinira se s drugim regionalnim koordinacijskim centrima kako bi se:
 - (a) provjerile temeljne pretpostavke i predviđanja;
 - (b) otkrile moguće situacije prekozonskog nedostatka adekvatnosti.

⁺ SL: U tekst unijeti broj Uredbe iz dokumenta PE-CONS 73/18 - (2016/0377(COD)).

- 9.4 Svaki regionalni koordinacijski centar operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava i drugim regionalnim koordinacijskim centrima dostavlja rezultate procjene regionalne adekvatnosti sustava zajedno s mjerama koje predlaže kako bi se smanjili rizici nedostatka adekvatnosti.
10. Regionalna koordinacija planiranja isključenja
- 10.1 Svaki regionalni koordinacijski centar obavlja regionalnu koordinaciju isključivanja u skladu s postupcima utvrđenima u smjernici za pogon sustava donesenoj na temelju članka 18. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 714/2009 kako bi se pratilo raspoloživost relevantnih sredstava i koordiniralo njihove planove raspoloživosti radi osiguravanja pogonske sigurnosti prijenosnog sustava uz istodobno maksimalno proširenje kapaciteta interkonekcijskih vodova i prijenosnih sustava koji utječu na prekozonske tokove.
- 10.2 Svaki regionalni koordinacijski centar vodi jedan popis relevantnih elemenata mreže, modula za proizvodnju električne energije i postrojenja kupca u regiji pogona sustava i stavlja ga na raspolaganje na platformi za razmjenu podataka za planiranje pogona ENTSO-a za električnu energiju.
- 10.3 Svaki regionalni koordinacijski centar provodi sljedeće aktivnosti povezane s koordinacijom isključenja u regiji pogona sustava:
- (a) procjenjuje usklađenost planiranja isključenja koristeći se planovima raspoloživosti za godinu unaprijed svih operatora prijenosnih sustava;

- (b) operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava dostavlja popis otkrivenih neusklađenosti planiranja i rješenja koje predlaže za njih.

11. Optimiranje mehanizama naknade među operatorima prijenosnih sustava

- 11.1 Operatori prijenosnih sustava u regiji pogona sustava mogu zajednički odlučiti primati potporu regionalnog koordinacijskog centra pri upravljanju financijskim tokovima povezanim s međusobnim namirenjima operatora prijenosnih sustava u koja su uključena više od dva operatora prijenosnih sustava poput troškova redispečiranja, prihoda od zagušenja, troškova nenamjernih otklona i nabave rezerve.

12. Osposobljavanje i certifikaciju osoblja koje radi za regionalne koordinacijske centre

- 12.1. Regionalni koordinacijski centri pripremaju i provode programe za osposobljavanje i certifikaciju kojima se usredotočuje na rad regionalnog sustava za osoblje koje radi za regionalne koordinacijske centre.
- 12.2 Program za osposobljavanje obuhvaća sve relevantne elemente rada sustava, ako regionalni koordinacijski centar obavlja zadaće, uključujući scenarije regionalne krize.

13. Utvrđivanje regionalnih elektroenergetskih kriznih scenarija
- 13.1 Ako ENTSO za električnu energiju delegira tu funkciju, regionalni koordinacijski centri utvrđuju regionalne elektroenergetske krizne scenarije u skladu s mjerilima utvrđenima u članku 6. stavku 1. Uredbe (EU) 2019/...⁺.
- Utvrđivanje regionalnih elektroenergetskih kriznih scenarija obavlja se u skladu s metodologijom utvrđenom u članku 5. Uredbe (EU) 2019/...⁺.
- 13.2 Regionalni koordinacijski centri podupiru nadležna tijela svake regije pogona sustava na njihov zahtjev u pripremi i provedbi dvogodišnjih kriznih simulacija u skladu s člankom 12. stavkom 3. Uredbe (EU) 2019/...⁺.
14. Utvrđivanje potreba za novim prijenosnim kapacitetima, za dogradnjom postojećih prijenosnih kapaciteta ili njihovih alternativa.
- 14.1 Regionalni koordinacijski centri podupiru operatore prijenosnih sustava u utvrđivanju potreba za novim kapacitetima, za dogradnjom postojećih kapaciteta ili njihovih alternativa, koji se predstavljaju regionalnim skupinama osnovanim u skladu s Uredbom (EU) br. 347/2013 i koji su uvršteni u desetogodišnji plan razvoja mreže iz članka 51. Direktive (EU) 2019/...⁺⁺.

⁺ SL: U tekst unijeti broj Uredbe iz dokumenta PE-CONS 73/18 - (2016/0377(COD)).

⁺⁺ SL: u tekst unijeti broj Direktive iz dokumenta PE-CONS 10/19 - (2016/0380(COD)).

15. Izračun najvećeg ulaznog kapaciteta dostupnog za sudjelovanje stranog kapaciteta u mehanizmima za razvoj kapaciteta.
- 15.1 Regionalni koordinacijski centri podupiru operatore prijenosnih sustava pri izračunu najvišeg ulaznog kapaciteta dostupnog za sudjelovanje stranog kapaciteta u mehanizmima za razvoj kapaciteta uzimajući u obzir očekivanu dostupnost interkonekcije i vjerojatno podudaranje opterećenja sustava između sustava u kojem se mehanizam primjenjuje i sustava u kojem se nalazi strani kapacitet.
- 15.2 Izračun se obavlja u skladu s metodologijom utvrđenom u članku 26. stavku 11. točki (a).
- 15.3 Regionalni koordinacijski centri dostavljaju izračun za svaku granicu zone trgovanja obuhvaćenu regijom pogona sustava.
16. Priprema sezonskih procjena adekvatnosti.
- 16.1 Ako ENTSO za električnu energiju delegira ovu funkciju na temelju članka 9. Uredbe (EU) 2019/...⁺, regionalni koordinacijski centri provode regionalne sezonske procjene adekvatnosti.
- 16.2 Priprema sezonskih procjena adekvatnosti provodi se na temelju metodologije izrađene u na temelju članka 8. Uredbe (EU) 2019/...⁺.
-

⁺ SL: U tekst unijeti broj Uredbe iz dokumenta PE-CONS 73/18 - (2016/0377(COD)).

PRILOG II.

DIREKTIVA STAVLJENA IZVAN SNAGE I POPIS NJEZINIH NAKNADNIH IZMJENA

Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredaba (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009 (SL L 115, 25.4.2013., str. 39.)	Članak 8. stavak 3. točka (a) Članak 8. stavak 10. točka (a) Članak 11. Članak 18. stavak 4.a Članak 23. stavak 3.
Uredba Komisije (E) br. 543/2013 od 14. lipnja 2013. o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije i o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 163, 15.6.2013., str. 1.)	Točke od 5.5. do 5.9. Priloga I.

PRILOG III.

KORELACIJSKA TABLICA

Uredba (EZ) br. 714/2009	Ova Uredba
-	Članak 1. točka (a)
-	Članak 1. točka (b)
Članak 1. točka (a)	Članak 1. točka (c)
Članak 1. točka (b)	Članak 1. točka (d)
Članak 2. stavak 1.	Članak 2. stavak 1.
Članak 2. stavak 2. točka (a)	Članak 2. stavak 2.
Članak 2. stavak 2. točka (b)	Članak 2. stavak 3.
Članak 2. stavak 2. točka (c)	Članak 2. stavak 4.
Članak 2. stavak 2. točka (d)	-
Članak 2. stavak 2. točka (e)	-
Članak 2. stavak 2. točka (e)	-
Članak 2. stavak 2. točka (g)	Članak 2. stavak 5.
-	Članak 2. stavci od 6. do 71.
-	Članak 3.
-	Članak 4.
-	Članak 5.
-	Članak 6.
-	Članak 7.
-	Članak 8.

Uredba (EZ) br. 714/2009	Ova Uredba
-	Članak 9.
-	Članak 10.
-	Članak 11.
-	Članak 12.
-	Članak 13.
-	Članak 14.
	Članak 15.
Članak 16. stavci od 1. do 3.	Članak 16. stavci od 1. do 4.
-	Članak 16. stavci od 5. do 8.
Članak 16. stavci od 4. do 5.	Članak 16. stavci od 9. do 11.
-	Članak 16. stavci 12. i 13.
-	Članak 17.
Članak 14. stavak 1.	Članak 18. stavak 1.
-	Članak 18. stavak 2.
Članak 14. stavci od 2. do 5.	Članak 18. stavci od 3. do 6.
-	Članak 18. stavci od 7. do 11.
-	Članak 19. stavak 1.
Članak 16. stavak 6.	Članak 19. stavci 2. i 3.
-	Članak 19. stavci 4. i 5.
-	Članak 20.
	Članak 21.

Uredba (EZ) br. 714/2009	Ova Uredba
	Članak 22.
Članak 8. stavak 4.	Članak 23. stavak 1.
-	Članak 23. stavci od 2. do 7.
-	Članak 25.
-	Članak 26.
-	Članak 27.
Članak 4.	Članak 28. stavak 1.
-	Članak 28. stavak 2.
Članak 5.	Članak 29. stavci od 1. do 4.
-	Članak 29. stavak 5.
Članak 8. stavak 2. (prva rečenica)	Članak 30. stavak 1. točka (a)
Članak 8. stavak 3. točka (b)	Članak 30. stavak 1. točka (b)
-	Članak 30. stavak 1. točka (c)
Članak 8. stavak 3. točka (c)	Članak 30. stavak 1. točka (d)
-	Članak 30. stavak 1. točke (e) i (f)
	Članak 30. stavak 1. točke (g) i (h)
Članak 8. stavak 3. točka (a)	Članak 30. stavak 1. točka (i)
Članak 8. stavak 3. točka (d)	Članak 30. stavak 1. točka (j)
	Članak 30. stavak 1. točka (k)
Članak 8. stavak 3. točka (e)	Članak 30. stavak 1. točka (l)
	Članak 30. stavak 1. točke od (m) do (o)

Uredba (EZ) br. 714/2009	Ova Uredba
-	Članak 30. stavci 2. i 3.
Članak 8. stavak 5.	Članak 30. stavak 4.
Članak 8. stavak 9.	Članak 30. stavak 5.
Članak 10.	Članak 31.
Članak 9.	Članak 32.
Članak 11.	Članak 33.
Članak 12.	Članak 34.
-	Članak 35.
-	Članak 36.
-	Članak 37.
-	Članak 38.
-	Članak 39.
-	Članak 40.
-	Članak 41.
-	Članak 42.
-	Članak 43.
-	Članak 44.
-	Članak 45.
-	Članak 46.
-	Članak 47.

Uredba (EZ) br. 714/2009	Ova Uredba
Članak 8. stavak 10.	Članak 48.
Članak 13.	Članak 49.
Članak 2. stavak 2. (zadnji podstavak)	Članak 49. stavak 7.
Članak 15.	Članak 50. stavci od 1. do 6.
Prilog I. točka 5.10	Članak 50. stavak 7.
Članak 3.	Članak 51.
-	Članak 52.
-	Članak 53.
-	Članak 54.
-	Članak 55.
-	Članak 56.
-	Članak 57.
-	Članak 58.
Članak 8. stavak 6.	Članak 59. stavak 1. točke (a), (b) i (c)
-	Članak 59. stavak 1. točke (d) i (e)
	Članak 59. stavak 2.
Članak 6. stavak 1.	Članak 59. stavak 3.
Članak 6. stavak 2.	Članak 59. stavak 4.
Članak 6. stavak 3.	Članak 59. stavak 5.
-	Članak 59. stavak 6.
Članak 6. stavak 4.	Članak 59. stavak 7.

Uredba (EZ) br. 714/2009	Ova Uredba
Članak 6. stavak 5.	Članak 59. stavak 8.
Članak 6. stavak 6.	Članak 59. stavak 9.
Članak 8. stavak 1.	Članak 59. stavak 10.
Članak 6. stavak 7.	-
Članak 6. stavak 8.	-
Članak 6. stavci 9. i 10.	Članak 59. stavci 11. i 12.
Članak 6. stavak 11.	Članak 59. stavci 13. i 14.
Članak 6. stavak 12.	Članak 59. stavak 15.
Članak 8. stavak 2.	Članak 59. stavak 15.
-	Članak 60. stavak 1.
Članak 7. stavak 1.	Članak 60. stavak 2.
Članak 7. stavak 2.	Članak 60. stavak 3.
Članak 7. stavak 3.	
Članak 7. stavak 4.	
-	Članak 61. stavak 1.
-	Članak 61. stavak 2.
Članak 18. stavak 1.	Članak 61. stavak 3.
Članak 18. stavak 2.	
Članak 18. stavak 3.	Članak 61. stavak 4.
Članak 18. stavak 4.	-

Uredba (EZ) br. 714/2009	Ova Uredba
Članak 18. stavak 4.a	Članak 61. stavak 5.
Članak 18. stavak 5.	Članak 61. stavci 5. i 6.
Članak 19.	-
Članak 21.	Članak 62.
Članak 17.	Članak 63.
	Članak 64.
Članak 20.	Članak 65.
Članak 22.	Članak 66.
Članak 23.	Članak 67.
Članak 24.	-
-	Članak 68.
	Članak 69.
Članak 25.	Članak 70.
Članak 26.	Članak 71.